

«La meva poesia són records»

Primera aproximació a la gènesi de *Vent d'aram*

TREBALL DE FINAL DE GRAU

Georgina Torra Guixeras
Grau en Llengua i Literatura Catalanes
Tutora: Dra. Margarida Casacuberta
Juliol de 2021

«La meva poesia són records» (CRUSET, 1968: 47).

La il·lustració de la portada està elaborada a partir d'una fotografia que Joan Guitart va fer a Joan Vinyoli al turó del Vent (a Santa Coloma de Farners) el 1965 i que es conserva al Fons Joan Vinyoli de l'Arxiu Comarcal de la Selva (C.U. 3614).

El vent no fa soroll
però tu el sents
quan toca les coses.

Així, el poema.

ANNA GUAL, «Saudade»

RESUM

Aquest treball pretén ser una primera aproximació a la gènesi textual de *Vent d'aram* (1976) de Joan Vinyoli a través de l'anàlisi de la documentació que se'n conserva al Fons Joan Vinyoli de l'Arxiu Comarcal de la Selva. Se centra especialment a resseguir l'evolució de quatre poemes d'aquest llibre («El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» i «El guany») per tal de provar d'oferir, a través d'uns casos que considerem representatius, una interpretació del poemari relacionada amb la seva creació. Tot i això, també té en compte el que n'han dit altres autors, com ara Ferran Carbó, Josep Maria Sala-Valldaura, Xavier Macià o Pep Solà.

Paraules clau: *Vent d'aram*, Joan Vinyoli, Anàlisi genètica, Poesia, Literatura Catalana Contemporània

ABSTRACT

This project aims to be an approach to the origin of *Vent d'aram's* text (1976), of Joan Vinyoli, taking as starting point the analysis of the documents related to it that are preserved at Fons Joan Vinyoli of Arxiu Comarcal de la Selva. It focuses on the evolution of four *Vent d'aram's* representative poems («El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» and «El guany») in order to offer a genetical approximate interpretation of the book which contains them. It also considers what other authors like Ferran Carbó, Josep Maria Sala-Valldaura, Xavier Macià or Pep Solà have wrote about *Vent d'aram*.

Key words: *Vent d'aram*, Joan Vinyoli, Genetical analysis, Poetry, Contemporary Catalan Literature

AGRAÏMENTS

Sempre hi ha algú de qui no és possible
que prescindim.
Potser gràcies a això vivim encara.

JOAN VINYOLI, «Postal a Salvador Clotas»

A la Mita Casacuberta, per l'ajuda, el guiatge, la dedicació i tantes altres coses.

Als meus pares i a la meva germana, per ser-hi sempre, i per acceptar Joan Vinyoli gairebé com un membre més de la família.

A en Pep Solà, que treballa incansablement per a la poesia de Vinyoli.

A la Càtedra Joan Vinyoli de Poesia Contemporània, per introduir-me en el món del poeta. I a l'Arxiu Comarcal de la Selva, per facilitar-me l'accés a la seva documentació.

A en Sadurní Martí, per orientar-me en l'edició dels esborranys d'alguns poemes de Vinyoli.

Als meus companys i amics, i a totes aquelles persones que m'han ajudat o que s'han interessat per aquest projecte.

A la noia que, ja fa uns anys, em va deixar *Vent d'aram* perquè va dir que m'agradaria llegir-lo. Amb la promesa que l'hi tornaré.

A Joan Vinyoli, per permetre'm entrar una mica en la seva vida i en la seva poesia. I per acompanyar-me en aquest bosc.

GRÀCIES

SUMARI

LLISTA DE SIGLES EMPRADES	7
INTRODUCCIÓ	8
<i>VENT D'ARAM</i> : UN ESTAT DE LA QÜESTIÓ	10
L'estructura del poemari	11
Lectures dels poemes	12
Edicions	12
LA DOCUMENTACIÓ SOBRE <i>VENT D'ARAM</i> AL FONDS JOAN VINYOLI	14
«Vent d'aram»: el títol	16
APROXIMACIÓ A LA CRONOLOGIA DE <i>VENT D'ARAM</i>	17
ANÀLISI GENÈTICA DE QUATRE POEMES DEL LLIBRE	18
«El graner morat»	18
«Aplec»	24
«Amb ronca veu»	27
«El guany»	39
«LA MEVA POESIA SÓN RECORDS»	47
CONCLUSIONS	51
BIBLIOGRAFIA	53
Documents d'arxiu	55
ANNEXOS	68
Annex 1. Transcripció dels esborranys de quatre poemes de <i>Vent d'aram</i>	69
Esborranys relacionats amb «El graner morat»	70
Esborranys relacionats amb «Aplec»	94
Esborranys relacionats amb «Amb ronca veu» i amb «Amb unes altres paraules»	101
Esborranys relacionats amb «El guany»	126
Annex 2. Documentació del Fons Joan Vinyoli vinculada a <i>Vent d'aram</i>	136
Annex 3. Primera estructuració de <i>Vent d'aram</i>	147
Annex 4. Poemes descartats per Joan Vinyoli en la redacció de <i>Vent d'aram</i>	149
Annex 5. Poemes de <i>Vent d'aram</i> . Datació dels materials	152
Annex 6. Poemes de <i>Vent d'aram</i> . Datació dels materials (síntesi gràfica)	155

LLISTA DE SIGLES EMPRADES¹

AHP	<i>A hores petites</i> (1981)
AQET	<i>Ara que és tard</i> (1975)
C	<i>Cercles</i> (1980)
C.U.	Codi d'unitat
CDA	<i>Cants d'Abelone</i> (1983)
DM	<i>Domini màgic</i> (1984)
EC	<i>El Callat</i> (1956)
EG	<i>El griu</i> (1978)
ELP	<i>Encara les paraules</i> (1973)
LDA	<i>Llibre d'amic</i> (1977)
PD	<i>Primer desenllaç</i> (1937)
PDA	<i>Passeig d'aniversari</i> (1984)
R	<i>Realitats</i> (1963)
TEAIR	<i>Tot és ara i res</i> (1970)
VDA	<i>Vent d'aram</i> (1976)

¹ Adoptem les sigles que utilitza Xavier Macià (2001) a *Joan Vinyoli. Obra poètica completa* per referir-se als poemaris de Joan Vinyoli. En el cos del treball les utilitzem únicament per esmentar de manera més àgil els llibres als quals pertanyen els poemes que citem.

INTRODUCCIÓ

El vint-i-quatre d'agost de 1952, Joan Vinyoli deia en una carta a Carles Riba que «ni una sola paraula no hi ha d'haver en una obra literària que no hi sigui per necessitat» (transcrit per SOLÀ, 2010: 162). Els qui van tenir la sort de conèixer Vinyoli, diuen que vivia la poesia d'una manera molt respectuosa, molt seriosa i molt intensa, i que corregia i reescribia contínuament la seva obra: que la despullava de tots els elements superflus i que en deixava l'esquelet, les paraules imprescindibles.

Col·laborant en la catalogació de la documentació que es troba al Fons Joan Vinyoli de l'Arxiu Comarcal de la Selva em vaig adonar que es conserven moltes versions dels poemes dels diversos llibres que va publicar, i que sovint presenten força divergències en relació amb les peces definitives. En alguns casos, també hi ha correspondència que parla del procés de redacció, o fins i tot notes que expliquen d'on sorgeixen. Arran d'això, em vaig preguntar si no seria interessant de provar de resseguir l'evolució d'alguns dels poemes de l'autor a través dels esborranys, i fins a quin punt d'aquesta manera no només podria entendre una mica més el procés creatiu de Vinyoli, sinó també d'on sorgia alguna de les seves obres.

Jordi Llavina (2014) explica que la seva porta d'entrada a Vinyoli va ser *Domini màgic* [DM], i concretament el poema «Joc». Jo el vaig conèixer a través de *Vent d'aram* [VDA] al IV Festival Domini Màgic de Poesia (2017). Ja ens havíem trobat algun cop, però no l'havia sentit mai tan a prop, ni m'havia vist tan empesa a llegir-lo —si més no a consciència— com quan, aquell dia, Miquel Martín va recitar i comentar «El guany». Em va semblar una meravella, una autèntica finestra emmarcada amb un «mai no et rendeixis» que no sabia que necessitava sentir. Vinyoli, trenant unes quantes paraules, havia aconseguit que desaparegués la distància entre Ell i Jo —que no havíem coincidit mai en el temps—, i m'havia submergit en la Poesia i en la Vida. Com s'escribia un cosa així? Després Martín va llegir «Amb ronca veu» i vaig sortir d'allà sabent que volia viure acompanyada de versos, i que volia continuar escrivint-ne.

Vent d'aram, a banda del que pugui significar per a mi, és un dels poemaris dels quals hi ha més documentació al Fons Joan Vinyoli —el guanyen només *Tot és ara i res* [TEAIR] i *El Callat* [EC]—, i un dels llibres més representatius de l'obra del poeta, que l'escriu quan ja ha trobat la seva veu —tot i dubtar constantment que sigui una veu vàlida. Hi apareixen els paisatges de Begur i Santa Coloma de Farners, i els temes que més preocupen l'autor: l'amor, la mort, la poesia... A més a més, la incorporació del primer vers líric de Vinyoli —«I must do something of my poverty»— en una de les peces el fa un llibre especial, íntim, important per al mateix poeta.

Per tot plegat, en aquestes pàgines ens proposem de fer una primera temptativa d'endinsar-nos en la gènesi textual de *Vent d'aram* a través de la documentació de Joan Vinyoli que es troba a l'Arxiu Comarcal de la Selva. D'entrada, ens fixarem en el que s'ha dit sobre aquesta obra i en la mena de documents de què disposem per provar d'entendre-la, i farem una datació aproximada dels materials dels quals parteixen els poemes del llibre. Enllestint això, n'analitzarem genèticament quatre exemples —«El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» i «El guany»— sense deixar de banda les lectures que n'han fet diversos autors o les vinculacions que puguin establir-se entre *Vent d'aram* i altres obres de Joan Vinyoli.

Pensant també en una possible futura edició crítica de *Vent d'aram*, transcrivim als annexos les versions que hem pogut identificar dels quatre poemes que analitzarem. Hi afegim, també, el primer índex de *Vent d'aram* conservat, un seguit de poemes que Joan Vinyoli s'havia plantejat publicar en aquest llibre però que finalment va descartar —molts dels quals han romàs inèdits—, una descripció de la documentació sobre *Vent d'aram* que hi ha al Fons i diverses dades relacionades amb la datació dels materials.

Som conscients que actualment la catalogació del Fons Joan Vinyoli està en període de revisió, i, per tant, és possible que d'aquí un temps es compti amb més informació per fer una anàlisi més acurada tant dels poemes que tractarem com del llibre que els conté. Tot i això, ens sembla interessant explorar de quina manera els esborranys i els documents del poeta ens poden ajudar a interpretar-ne l'obra.

VENT D'ARAM: UN ESTAT DE LA QÜESTIÓ

La majoria d'estudiosos de la poesia de Joan Vinyoli consideren que *Vent d'aram* —el novè dels setze llibres del poeta— és una obra de maduresa que clou la línia iniciada amb *Tot és ara i res* i continuada amb *Encara les paraules* [ELP] i *Ara que és tard* [AQET], caracteritzada essencialment per la quotidianitat i el despullament de la paraula (IZQUIERDO, 1976; SOLÀ I SALA, 1977; PARCERISAS, 1979; CARBÓ, 1991; PICO & SALADRIGAS, 2016).

Lluís Izquierdo (1976), al pròleg del llibre, en destaca la transparència i la claredat reveladora de la maduresa, que permet a l'autor veure les coses més enllà de les seves connotacions immediates. També sosté que *Vent d'aram* resumeix les constants del poeta, i que se'n desprèn la idea que «la vida és tal vegada una convalescència renovada davant de la mort» (16).

Lluís Solà, a «La densitat del vent» (1977), comenta que Vinyoli renuncia a l'expansió i que, en lloc de construir un espai literari ben poblat i variat, es dedica a excavar sense saber ben bé on va, però sent conscient que la galeria que excava forma part també d'ell mateix. Una porció de la tensió de l'obra, segons Solà, es decanta per la cerca del temps perdut i la constatació de la caducitat de les coses, però «és sobre la polvorització dels materials del viscut que cal fundar la decisió de començar la vida» (56).

Francesc Parcerisas, a «Algunes observacions sobre la poesia última de Joan Vinyoli» (1979), remarca la passió com a tret més característic del llibre: «una passió mediatitzada pels efectes devastadors del temps, destruïda i anorreada moltes voltes, però, al capdavant, sempre desitjosa de tornar a eixir» (106). Assenyala, també, l'Amor i la Mort com a escenaris de la lluita contra la destrucció del temps i del seny.

Josep Maria Sala-Valldaura, a *Joan Vinyoli: introducció a l'obra poètica* (1985), entén el poemari com un cant als petits plaers i a l'amor com a resposta al conflicte interior del temps perdut —que no s'atura ni tan sols amb la paraula— i a la presència de la mort.

Ferran Carbó, a *Introducció a la poesia de Joan Vinyoli* (1991), vincula *Vent d'aram* amb *El griu* [EG] i *Cercles* [C] per la seva inclusió —juntament amb *Llibre d'amic* [LDA]— a *Obra poètica 1975-1979*. Tot i això, considera que el llibre comença on acabava l'anterior —a «El gran foc» d'AQET— i que el jo abatut i sol accepta la lluita contra el que és irreversible i intenta reviscolar la poesia com a última alternativa davant del temps que «impera i mata» (VINYOLI citat per CARBÓ, 1991: 52).

Pep Solà, a *La bastida dels somnis. Vida i obra de Joan Vinyoli* (2010), fa una lectura de *Vent d'aram* relacionada amb el context biogràfic de l'autor: un Vinyoli madur capaç ja no només de plantejar preguntes, sinó també d'oferir respostes amb un to que ja havia assajat en obres anteriors, però que ara adquireix un grau de «contundència oracular» notable. Segons Solà, la saviesa que hi trobem procedeix de la «molta experiència acumulada, amb els dolors i plaers corresponents, i de la constatació, de manera més manifesta que abans, de la pròpia indigència» (377).

Miquel Martín, al pròleg de l'edició de *Vent d'aram* de 2015, fa una interpretació del llibre adreçada especialment als estudiants de batxillerat o a tots aquells que vulguin iniciar-se en la poesia de l'autor, i per això destaca que aquesta obra recull els grans temes de la lírica vinyoliana. Segons Martín, l'obsessió pel pas del temps i els seus efectes devastadors —així com la

mort— recorre el llibre de dalt a baix, però l'autor també furga en el passat per il·luminar el present, en una mena de viatge catàrtic que l'ajuda a extreure conclusions vitals, metafísiques i morals.

En darrer lloc, Mariona Pico i Xavier Saladrigas, a «La creació poètica a *Vent d'aram*» (2016), se centren en l'estudi de la primera secció del poemari.

L'ESTRUCTURA DEL LLIBRE

Vent d'aram està compost per un poema introductori —«Amb ronca veu»—, que la majoria d'autors creuen que marca les pautes de lectura del llibre (CARBÓ, 1991; MARTÍN, 2015; PICO & SALADRIGAS, 2016), i tres seccions.

La primera secció —la més extensa, amb vint-i-un poemes— s'ha considerat que enllaça amb les obres anteriors i sintetitza els temes, els tractaments i les imatges tradicionals de Vinyoli (IZQUIERDO, 1976; SALA-VALLDAURA, 1985; CARBÓ, 1991). Segons Izquierdo (1976), hi domina la presència del paisatge de la Selva, que ens remet de manera nostàlgica a la infància del poeta i es fa «mite conductiu del procés creador» (11). Sala-Valldaura (1985) sosté que desenvolupa les imatges al voltant del «desig enfront de la vitalitat perduda» (86), de manera que transita entre l'esgarriament, la por i el desconeixement del camí, però que també defensa l'alegria i els petits plaers sensuals o eròtics i —com a *Les hores retrobades* (1951)— busca el retorn a les deus davant la caducitat de les coses i els anys. Carbó (1991) considera que precisament són la por, la solitud o l'angoixa de l'assumpció temporal les que duen l'autor a acostar-se un altre cop a la natura, i Martín (2015) fa notar que aquesta natura —densa, viva, aclaparadora, suggestiva— acompanya les reflexions del poeta i amplifica el seu anhel: el paisatge, les estacions, els records... permeten a Vinyoli explorar el seu interior. Finalment, Pico i Saladrigas (2016) defensen la tesi que, tot i la presència de la natura, en aquesta primera part, Joan Vinyoli parla de la creació poètica i, concretament, de la recerca d'una nova veu.

En la segona secció —dotze poemes—, l'amor apareix com una altra possibilitat de retorn i de recomençament, encara que això comporti la càrrega inevitable de l'enyor (SALA-VALLDAURA, 1985). Mentre que Izquierdo (1976) i Sala-Valldaura (1985) parlen de la victòria de l'amor damunt del temps i de la mort, Carbó (1991) i Martín (2015) destaquen que, per al poeta, l'amor també acaba sent efímer i il·lusori, i de nou impera la solitud.

La tercera secció —nou poemes— és una reflexió sobre l'abisme (IZQUIERDO, 1976) plena d'anàlisi i contrastos: Vinyoli passa de l'exili interior («La mesura d'un home», «En la nit») a poemes de civisme («Joc d'escacs»), i de la mort al clam «fem per començar / noves formes de vida» (SALA-VALLDAURA, 1985). Segons Carbó (1991) i Martín (2015) la paraula és l'única arma per suportar el suplici de viure, i a través seu el protagonista —sempre amenaçat— basteix l'única possibilitat que sap i que pot: el joc de la necessitat de viure. Així, el darrer poema seria una escletxa cap a una nova poesia i cap a un nou projecte existencial (MARTÍN, 2015).

LECTURES DELS POEMES

De la mateixa manera que els autors que hem citat fan una lectura global de *Vent d'aram*, diversos estudiosos de l'obra de Vinyoli n'analitzen alguns poemes concrets. Izquierdo (1976), per exemple, a banda de fer referència a diverses peces del poemari, dedica una mica més d'atenció a «El guany», i Francesc Parcerisas escriu sobre «Temps» (1979), «Aplec» (1979) i «Ramat» (1991).

Ferran Carbó parla llargament de «Joc d'escacs» (1990; 1991; 1995b), «El guany» (1990; 1991; 2006), «Amb ronca veu» (1990; 1991; 1995a; 2006), «Tots ho sabem» (1995b), «Tempt perdut» (1995b) i «Tous les jours (Magritte)» (1989a, 1995b). A banda d'això, comenta diverses característiques formals de l'obra del poeta i ho exemplifica amb versos dels diferents llibres de Vinyoli —entre els quals n'hi ha de *Vent d'aram*— a «El cromatisme en la poesia de Joan Vinyoli» (1989a), «Estratègies discursives en la poesia de Joan Vinyoli» (1989b) i *Joan Vinyoli: Escriptura poètica i construcció imaginària* (1990).

Francesc Ruiz Soriano (2006) aprofita «L'una cosa o l'altra» per descriure el vincle entre Vinyoli i la paraula; Andreu Rossinyol (2006) parla del lligam de Vinyoli amb els morts a través d'«El silenci dels morts» i «Cap al no-res», i Sebastià Goday (2006) busca les relacions entre l'art i la poesia de Vinyoli amb «Tous les jours (Magritte)».

Pep Solà (2010) insereix en el context biogràfic de l'autor alguns dels poemes del llibre («No tinc ara temps», «Tempt», «Guarda'm dels ganivets», «Aplec», «Die Zauberflöte», «El silenci dels morts», «Muntanyes», «L'una cosa o l'altra», «Amb ronca veu», «Gorgs», «Tous les jours (Magritte)», «El guany», «A Rafael Alberti, des de Catalunya», «En la nit», «Joc d'escacs» i «Pietà») i en alguns casos explica la càrrega experiencial que hi ha al darrere.

Jordi Llavina (2014) comenta «Perfectament recordo» i «El guany» en un parell d'assaigs de divulgació; Miquel Martín (2015) fa una lectura d'«Amb ronca veu» i «El silenci dels morts» adreçada a estudiants de batxillerat, i Elisabet Sunyer (2016) analitza «Ramat» en relació amb la pugna entre la vida i la mort.

Finalment, Mariona Pico i Xavier Saladrigas (2016) interpreten breument «Amb ronca veu» i cadascun dels poemes de la primera secció de *Vent d'aram* per veure quin paper tenen en el llibre: «Tempt perdut», «Gorgs», «Die Zauberflöte», «El lloc», «El guany», «Muntanyes», «L'una cosa o l'altra», «El graner morat», «Amb gavardina grisa», «Aplec», «Ramat», «Tots ho sabem», «L'home del vas de vi», «Cap al no-res», «Una altra música de la tardor», «El motor», «Tous les jours (Magritte)», «Piscina», «Guarda'm dels ganivets», «Dies al camp» i «Hora fixa».

EDICIONS

Si bé actualment no hi ha cap edició crítica de *Vent d'aram*, Ferran Carbó (1991) detalla algunes de les variacions que experimenten els poemes del llibre en les diferents edicions que se'n fan a *Poesia completa 1937-1975* o a altres publicacions. També parla de dues versions de les peces «En bona companyia» i «A Rafael Alberti des de Catalunya».

Xavier Macià (1993) amplia la informació proporcionada per Carbó, edita algunes redaccions inèdites dels poemes «Aplec», «Una altra música de la tardor», «Hora fixa» i «El banc de pedra»,

i relaciona els tres darrers amb la redacció de *Realitats* (R). A les «Notes» a l'*Obra poètica completa* (2001) complementa aquesta informació amb una relació de les diferències que hi ha entre les versions dels poemes de *Vent d'aram* que es publiquen a *Poesia completa 1937-1975* (1975), al llibre de 1976 i a *Obra poètica 1975-1979* (1979). També transcriu una forma prèvia del poema «Dies al camp», publicat sota el títol «Descripció d'una masia» a *El llibre de tothom* (1963).

En darrer lloc, Pep Solà (2006) fa una primera aproximació a la gènesi d'«El graner morat» i al concepte-símbol del «vent d'aram», i analitza també «Tous les jours (Magritte)» (2010).

LA DOCUMENTACIÓ SOBRE *VENT D'ARAM* AL FONDS JOAN VINYOLI

Dels quatre mil dos-cents setanta-quatre documents que hi ha descrits al Fons Joan Vinyoli de l'Arxiu Comarcal de la Selva, cent quaranta-quatre² estan relacionats amb *Vent d'aram*. Vuitanta-tres d'aquests documents contenen versions no definitives dels diversos poemes que integren el llibre. Es conserven, per exemple, quinze esborranys vinculats amb «Amb ronca veu», tretze de «Dies al camp», dotze d'«El graner morat» o vuit d'«Una altra música de la tardor», però en canvi no sembla que hi hagi cap redacció no definitiva de «Ramat», de «Temps perdut», de «Gorgs» o de «Die Zauberflöte», entre altres.

A banda dels documents que fan referència a poemes concrets, al Fons hi ha dues versions senceres del poemari. La primera (C.U. 2100), que segurament data de 1975, conté un índex provisional³ de *Vent d'aram* en què hi ha rastres d'una estructuració inicial del llibre en cinc seccions, entre les quals no s'hi inclouen els poemes «Tous les jours (Magritte)», «Guarda'm dels ganivets», «La farinera abandonada», «Un sangtraït a l'horitzó», «Per molt que ens abracem», «Una veu des del fosc», «Velles dones fosques» o «A Rafael Alberti, des de Catalunya», que sí que es publicaran a la versió definitiva del recull. En canvi, hi trobem un seguit de peces que seran descartades i que, en la majoria de casos, romandran inèdites: «Paisatge lineal», «S'ha obert una finestra», «En forma lleu de branca», «Els jardins de "Quinta Amèlia"», «Conte de Grimm», «Cementiri»,⁴ «Stonehenge»,⁵ «No t'enganyis» (que es publicarà amb modificacions a *A hores petites* [AHP]⁶ amb el títol «A un jove»), «La sorra» i «Fins a l'agònic».⁷ La segona versió (C.U. 2106), de l'abril de 1976 o immediatament posterior, és gairebé definitiva.

També conservem una quinzena de cartes relacionades amb *Vent d'aram*. La majoria són notes d'agraïment per les endreces o les dedicatòries del llibre, o demostracions d'admiració i d'afecte després de la lectura del poemari. En una d'aquestes cartes, per exemple, Montserrat Roig diu el següent a Joan Vinyoli:

² Per a la llista de documents del Fons Joan Vinyoli relacionats amb *Vent d'aram*, vegeu l'Annex 2. Actualment la base de dades del Fons Joan Vinyoli està en període de revisió, per tant és possible que encara hi hagi més documents relacionats amb *Vent d'aram*.

³ Considerem que l'estudi d'aquest índex permetria entendre millor la composició definitiva de *Vent d'aram* i la seva estructura. Per a la transcripció d'aquest índex, vegeu l'Annex 3.

⁴ Caldria esbrinar si «Cementiri», del qual no conservem cap esborrany, no podria tractar-se del poema «Velles dones fosques», que té com a últim vers «enllà dels murs del cementiri».

⁵ Joan Vinyoli parla de la gènesi d'aquest poema en un recital a l'Ateneu Barcelonès que fa el 14 de maig de 1976: «ja fa quinze dies que tinc al cap una paraula però no surt res més: *stonehenge*. Jo no sé bé l'anglès però em recorda aquell monument megalític... Em ve com si recordés una melodia o un mot d'una persona, me'l vaig repetint pel carrer, me'l dic a cada moment i estic segur, o gairebé segur, que algun dia, sense adonar-me'n, posaré en un paper la paraula *stonehenge* i començaré a dir coses, coses que no sé, i aleshores s'anirà desplegant aquets [sic] procés que com dic és gairebé automàtic fins arribar potser a un poema» (citada per SOLÀ, 2010: 372). És possible que aquesta peça tingui alguna relació amb «Una veu des del fosc» (VDA).

⁶ Seria interessant estudiar si hi ha cap més relació entre *Vent d'aram* i *A hores petites* i quins són els motius que duen Joan Vinyoli a recuperar «No t'enganyis» per a publicar-lo en aquest llibre. De fet, conservem un tros de full de llibreta amb anotacions manuscrites de títols o primers versos de poemes entre els quals hi ha «La darrera paraula», «Amb ronca veu», «La sorra» i «Escolta'm aquests crits» (de VDA), i «Els horts» (d'AHP) (C.U. 3094).

⁷ Per a la transcripció d'aquests poemes, vegeu l'Annex 4.

Moltes gràcies pel teu llibre, *Vent d'aram*. M'ha agradat molt —i no és ensabonada— i m'ha deixat, com sempre em passa als teus llibres, inquieta. Arribes massa al fons de l'existència! He acabat una novel·la [*El temps de les cireres*] i el primer capítol es diu «Gorgs», en honor al teu llibre.

L'he recomanat a la revista *Arreu* d'aquesta setmana. No sé si ho has vist. (C.U. 669)

En una altra, del vint-i-u d'octubre del mateix any, s'hi adreça Salvador Espriu:

Moltes gràcies per l'exemplar de *Vent d'aram* —el teu últim llibre de bellíssim títol—, per la generosa dedicatòria manuscrita i pel poema que ja per sempre has volgut unir al meu nom. Has acabat d'arribar al cim de la teva mestria i en endavant hauràs de carenejar en solitud, únic i en una estremida desolació, per la teva tan personal i alta serralada. Els premis subratllen el teu èxit, però des d'una petita i enclo-tada vall la cadena de muntanyes que has creat i senyoreges és massa imponent i aclaparadora per a ells i per a qualssevol d'altres. Tu i la teva magna obra, indestruïbles, esteu molt per damunt de tota distinció, en tot aplaudiment i fins de tota subtil exegesi o teranyina crítica. Com afegir cap comentari vaedor a una poesia essencial, dura, nua i cristal·lina? Has pagat, pagues i pagaràs un preu molt car pel teu singularíssim do, però no dubtis que en val la pena.

Ja en el camp de l'anècdota, trobo molt reeixits el dibuix d'en Cirici i el pròleg de Lluís Izquierdo. I molt oportuna la teva lliçó d'absolut despullament formal, enfront del neoptacianisme que ara alguns joves ens obliguen a suportar. (C.U. 196)

Així mateix, hi ha una targeta de Joan Oliver que el juny de 1976 acompanyava el contracte de *Vent d'aram* i una carta datada del cinc d'agost de 1979 en què Joan Vinyoli explica a Oliver que enyora l'època en què es trobaven i parlaven del poemari:

Enyoro les visites i converses del temps de *Vent d'aram* i la sensació que tenia de fer una cosa molt agradable, íntima i important cada vegada que arribava al carrer Tuset cantonada Moyà per pujar al teu despatx. Llavors, però, solia prendre una ginebra al bar que hi havia en el mateix edifici de les Edicions Aymà. Era com un ritual, que ja no podré realitzar mai més si no vull matar-me o, el que és pitjor, tenir un nou atac que em deixés invàlid del tot. Horrible! (C.U. 3997)

El més interessant, tanmateix, són un parell de cartes relacionades amb els poemes del llibre. En la primera, del quinze d'abril de 1976, Joan Vinyoli parla a Núria Candela d'allò que podria fer durant el dia a Barcelona, i de «Sordejo»:

Si em quedo, puc fer moltes altres coses. Anar una estona a casa i llegir, remirar el meu llibre inèdit [*Vent d'aram*], incabir-hi [sic] potser algun poema nou, és a dir un d'aquells poemes que guardo secretament en estat embrionari i que tot d'una poden fer-se de cop i més d'una vegada han estat decisius, com aquest que inicia una part del meu nou llibre. (C.U. 3994).

A continuació, hi ha la transcripció de «Sordejo», amb els versos en anglès traduïts al català al costat. Vinyoli afegeix sobre «I must do something of my poverty»: «aquest vers és meu. El vaig escriure en anglès als 20 anys. Un dia te l'explicaré o més ben dit t'explicaré com va ser fet».

També conservem una nota del poeta sobre una carta que va enviar a Montserrat Ainaud, acompanyada per un full de calendari que contenia impresa la poesia «Die Zauberflöte», que «va ser “inspirada” per una foto d'ella, quan era nena» que Vinyoli va tenir durant un temps (C.U. 556).

A part de la documentació que hem descrit fins ara, i d'altra que considerem menys rellevant, encara trobem al Fons Joan Vinyoli un parell d'exemplars de la traducció que Orlando Guillén fa de *Vent d'aram* (*Viento de cobre*) i dels «Poemes en prosa» d'*El griu* amb correccions de Vinyoli, i dues cartes en què Guillén parla de l'experiència de traductor, sobretot després d'haver treballat també amb *La pell de brau* (*La piel de toro*), de Salvador Espriu.

«VENT D'ARAM»: EL TÍTOL

Són significatives, també, algunes de les dedicatòries de *Vent d'aram* que el poeta envia als seus amics i que trobem recollides en quinze documents més, sobretot perquè n'hi ha que ens suggereixen una interpretació del títol del poemari. A Lluís Izquierdo, per exemple, Joan Vinyoli li agraeix el pròleg del llibre i hi afegeix: «ja per sempre unirà el teu nom i el meu en l'empresa de salvar fins on sigui possible Catalunya. Encara a molts, penso, ens fa tremolar de dir *Catalunya*, aquesta petita pàtria immensa» (C.U. 2146).

A Albert Lázaro, per altra banda, li ofereix el llibre per si la seva poesia pogués «alguna hora ajudar-lo a suportar les terribles vicissituds de la vida» (C.U. 2146). Es destil·la una idea semblant de les paraules que escriu a Anna Maria Ainaud:

A Anna Maria Ainaud, amb invariable amistat, que ara ja no és una flor vernal, per si encara troba en el vent d'aram algun recer sovellós. (C.U. 2147)

Anna Maria Ainaud li respon:

M'agraden moltes de les poesies que hi ha. Les que em retornen a temps passats, a la nostra «vella» amistat. He trobat molts recers assolellats mentre bufa el vent d'aram, tal com em desitges. (C.U. 724)

Tanmateix, sembla que el concepte de «vent d'aram» canvia lleugerament en la dedicatòria del llibre a Carlos Barral, segurament perquè, com a vent dels records, pot ser alhora un refugi i un barranc:

En el silenci d'aquesta llum d'avui, grisa, quieta, plena d'humitat, i també en l'hermètic silenci dels que ens abstenim en el famós i grotesc referendium [sic],⁸ sento la necessitat de dedicar-te aquest llibre, sense voler, pero [sic], que et toqui massa a la cara el vent d'aram que arremolina les fulles mortes... (C.U. 2151)

Aquesta dualitat del «vent d'aram» —relacionada amb l'arribada a la maduresa del poeta— queda reflectida en la lluita que apareix més o menys directament en tot el llibre —i que es resol, encara que potser no d'una manera definitiva, al darrer poema—: l'enfrontament del recer sovellós dels records amb l'abisme del temps perdut.

⁸ Aquesta dedicatòria és del 15 de desembre de 1976. Parla, per tant, del referèndum sobre la Llei per a la Reforma Política.

APROXIMACIÓ A LA CRONOLOGIA DE *VENT D'ARAM*

En escriure, com veurem, Joan Vinyoli «es disposava a seguir el camí que el nucli germinal del poema proposava, emportat per l'entusiasme del que hi anava trobant» (SALA-VALLDAURA, 2006: 62). Inicialment, partia —i es despenia— de l'experiència, de les pròpies vivències, d'anècdotes... i escrivia a raig, *posseït* —podríem dir-ne així— per la pròpia poesia i per un desig de transcendència. Redactat el primer esborrany —quan, en paraules del poeta, havia «cessat el pur acte de fer» (C.U. 1358)—, recuperava la consciència de la realitat:

Ja tornem a esser nosaltres mateixos, però si no ens ve contacte amb alguna força molt viva, com d'una massa de gel, certament que tot i haver-me desvetllat mentalment i corporalment de l'acte que m'havia pres com un déu, encara em sento darrera i a davant, rodejant-me [...]. I passo ben bé una llarga estona —o curta— en un dolç encantament. (C.U. 1358)

Segons Vinyoli, el terme que es pot fer servir per designar el producte d'aquest estat és «obra» o «poesia», però no «poesia pura», perquè la poesia pura és el resultat de la feina de l'autor: «el poema ha de ser sotmès a tot de correccions i a diverses proves orals i escrites. La llavor del poema ha de créixer, tot guardant-hi —amb la finalitat de poder produir un efecte estètic— suficient distància en el procés que durà l'experiència fins a la formalització» (SALA-VALLDAURA, 2020: 19). Finalment, el component més vivencial del poema quedarà difuminat —però no eliminat— per tal d'arribar a un coneixement diferent —més elevat— de la realitat, i perquè cada lector pugui fer-se seva l'obra del poeta.

Vinyoli tendeix a recuperar i a reescriure alguns dels versos —o dels poemes— que temps enrere havien quedat descartats en el procés de depuració, de manera que és senzill que s'estableixin vincles intertextuals en la seva obra. Tot i això, ens sembla que la relació entre *Vent d'aram* i els llibres anteriors és especialment significativa, i que es deu principalment a la diversitat temporal dels materials de què parteix aquest poemari.

Sense fer-ne una anàlisi exhaustiva, els documents del Fons Joan Vinyoli ens permeten veure que set poemes del llibre aparentment van ser esbossats i escrits durant l'època de redacció d'*Ara que és tard* (entre 1972 i 1975): «El guany», «Muntanyes», «L'una cosa o l'altra», «Cap al no-res», «Sordejo», «En la nit» i «A Rafael Alberti, des de Catalunya». Set més, durant la confecció de *Tot és ara i res*: «El motor», «Dies al camp», «Perfectament recordo», «L'últim nus», «La farinera abandonada», «Projectes de felicitat» i «El silenci dels morts». Onze més parteixen d'esborranys redactats entre la composició d'*El Callat* —i la prosa «Pel camí dels mesos»— i la primera versió de *Realitats*: «Amb ronca veu», «El graner morat», «Amb gavardina grisa», «Aplec», «Una altra música de tardor», «Tous les jours (Magritte)», «Hora fixa», «En bona companyia», «El banc de pedra», «La darrera paraula» i «El que en diem morir». Dels setze poemes restants sembla que no en conservem prou esborranys per determinar-ne l'època, encara que és possible que siguin de la dècada de 1970, també.

ANÀLISI GENÈTICA DE QUATRE POEMES DEL LLIBRE

Partint de la hipòtesi que la documentació d'arxiu podria permetre'ns apropar-nos a la gènesi textual de *Vent d'aram* i fer una lectura del poemari, ens disposem a analitzar «El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» i «El guany» a través de les diverses versions que en trobem al Fons Joan Vinyoli.⁹ «El graner morat» conté el «vent d'aram» que dona nom al llibre, per la qual cosa és especialment representatiu. «Aplec» veurem que comparteix origen amb «El graner morat», i és un exemple de la intertextualitat que hem dit que caracteritza *Vent d'aram* —i, en general, l'obra de Vinyoli. «Amb ronca veu», a banda de ser una de les peces més emblemàtiques del llibre i la que compta amb més versions, enllaça l'experiència amorosa amb l'experiència poètica, i això el fa encara més interessant. En darrer lloc, «El guany» està escrit en unes condicions força diferents de les dels poemes anteriors, segurament com un impuls. Es tracta, per tant, de quatre casos —escrits en moments diferents, com veurem— que ens permeten intuir característiques diferents del procés de creació del poeta i de la gènesi de *Vent d'aram*, a la qual volem apropar-nos.

L'ordre en què els analitzarem és aproximadament l'ordre en què deduïm que van ser escrits —o com a mínim esbossats—, ja que considerem que en aquestes pàgines és més aclaridor i significatiu que l'ordre en què van ser publicats —«Amb ronca veu», «El guany», «El graner morat», «Aplec». Si bé és cert que —a excepció d'«Amb ronca veu»— tots formen part de la primera secció del poemari de 1976, a l'estructuració provisional de *Vent d'aram* (C.U. 2100) pertanyien a apartats diferents, i això ens permet temptejar aquesta primera ordenació del llibre.

«EL GRANER MORAT»

Joan Vinyoli escriu la prosa poètica «Pel camí dels mesos de l'any» com a pròleg per a *Els mesos de l'any*, un llibre publicat el 1956 que aplegava dotze litografies i dotze textos que feien referència a cada un dels mesos de l'any i que eren obra d'autors catalans. En aquest text, que Xavier Macià recull a l'*Obra poètica completa* (VINYOLI, 2001), «Vinyoli fa un intens passeig poètic i metapoètic per les diferents estacions de l'any» (SOLÀ, 2006: 362), i en un moment de trànsit entre l'estiu i la tardor apareix una imatge d'arrels colomenques que serà recurrent en la seva poesia, i central en el llibre que ens ha dut aquí: el «vent d'aram».

A la prosa de què parlem, però, aquest vent de tardor no té el mateix sentit que a *Vent d'aram*, a *Cercles* o a *Tot és ara i res*, i tampoc és ben bé el mateix vent que el de *Realitats*. De fet, la paraula *vent* apareix unes cent vint vegades¹⁰ en la poesia de Vinyoli —des de «D'una terra» (a *Primer desenllaç* [PD]) fins a «Elegia de Vallvidrera» (a *Passeig d'aniversari* [PDA])—, i al «vent d'aram» l'acompanyen el «vent de tardor» (que dona nom a un poema de *De vida i somni* [1948]), el «vent crepuscular» (de «Foc mort», a EC), el «vent morat» (a «Sempre allí», d'EC, o a «Prou», de TEAIR) o el «vent groc» («VI» de LDA). I també hi ha el «vent de la paraula» (a «Errant a la ventura», d'EC), el «vent gelat» (de «Simple cant a totes hores», EC), el «vent glaçat» que

⁹ Per a les transcripcions dels esborranys d'aquests quatre poemes, vegeu l'Annex 1.

¹⁰ Aquí hi comptem tan sols la paraula *vent* i d'altres que en deriven (ventijol, ventosa...), però no els sinònims (brisa, oratge...).

«impera i mata» (a «All time is unredeemable», de TEAIR), el «vent macabre» («Entre els llençols», d'AHP) o el «vent desfermat» (*Cants d'Abelone* [CDA]), entre molts altres vents.

La referència al vent de «Pel camí dels mesos de l'any» és «estrictament meteorològica» (LLAVINA, 2015), mentre que al llibre publicat el 1976 té una càrrega simbòlica. Segons Carbó (1991) està lligat al «vent glaçat» d'«All time is unredeemable», i representa el crit existencial del jo abatut i sol, que accepta sense lluita la presència del temps irreversible. Llavina (2014) el defineix com la tardor del viure, la intempèrie que ens prepara per entrar «en la foscuria que germina».

D'aquest fragment de «Pel camí dels mesos de l'any», tot i això, no només en surt el «vent d'aram»: tal com veurem, és el punt de partida d'«El graner morat», i potser també d'algun altre poema. Fixem-nos-hi bé:

Amb aquests i altres pensaments volen els dies, i heus ací que tot d'una el vent d'aram de la tardor tremola sobre les muntanyes. Les ombres i les teranyines del bosc ens criden ara amb més pura veu. Les fulles grogues vacil·len o ja encatifen els camins humits, vora torrents amagats al fons de les clotades. Castanya i gla són a l'abast com petits tresors, com talismans, com brases vegetals. (VINYOLI, 2001: 494)

Tant el vent que «tremola sobre les muntanyes» com les «teranyines» o la importància de la fruita seca —les castanyes i les glans, juntament amb les avellanes, que es conreen en dues àrees geogràfiques de Catalunya, una de les quals és Santa Coloma de Farners (SOLÀ, 2006)— apareixeran al poema de *Vent d'aram*, vint-i-un anys més tard. Entre aquestes dues obres, però, n'hi haurà una d'intermèdia, inèdita i aparentment inacabada: «Una cançó foscant».

Conservem tres documents amb esborranys d'aquest poema, i tots tres daten dels anys cinquanta:¹¹ uns fulls mecanoscrits i manuscrits (C.U. 2407), un full mecanoscrit amb correccions (C.U. 3326) i una llibreta amb versions primigènies de poemes de *Realitats*¹² escrits el 1956 (C.U. 2270). Al primer, l'aram se substitueix pel coure, pel «foc aeri» o, de manera menys directa, per la «nit safrada»; al segon també hi apareix el «foc aeri, sec», i al tercer el sintagma és «olles d'aram», en una oració completament diferent de la d'«El graner morat».

«Una cançó foscant» neix de la reescriptura en vers del fragment de «Pel camí dels mesos de l'any»¹³ que parla de la tardor, però hi incorpora molts conceptes recurrents en la poesia de Vinyoli, començant per la crida de la natura —«em criden les ombres, les teranyines del bosc, / em criden les fulles», «la fageda em crida / i el vent» (C.U. 2407)— o la identificació amb aquesta natura —«Sóc en les ombres perfumades / del bosc, en fulles que groguegen» (C.U. 3326). També hi apareixen el foc i l'incendi, o la recerca del poeta mitjançant la paraula: «Ser una canço [sic] foscant al caire de la nit / vol dir portar-ho tot i no tenir-ho / saber-ho i no saber-ho / ser un eco del torrent i la tempesta», «unic [sic] ver» (C.U. 2407). Alguns versos comparteixen l'anhel

¹¹ De fet, «Una cançó foscant» es troba en alguna de les primeres organitzacions de poemes que havien de formar part d'*El Callat*, a la secció «El riu de pedra» (que més endavant serà «Les aigües aturades») (C.U. 1476). També apareix a l'apartat «Realitats» d'algun dels índexs del poemari inèdit «La veu encesa» (C.U. 1579).

¹² «La pedra solitària», «L'acte darrer», «Simple cant a Eurídice» i «A clar nivell de càntic» (R); «IX» (LDA); «X» (CDA); «Cant partit» i «Cor poderós» (d'EG), i diversos poemes inèdits.

¹³ Un dels testimonis més evidents d'això és l'esborrany que hi ha a la pàgina 5 del document C.U. 1912, en què la versificació de la prosa queda entrelligada amb l'expressió «ser una cançó foscant».

de transcendència extrem d'*El Callat* (MARTÍN, 2015), i sembla que podem entrellucar-hi els orígens del «foraviat» —o els del «foraviler»—: «Hora foscant ja vago pels camins / prou coneguts, cec pelegri [sic] vident / ja no les coses veig sino [sic] l'Incendi» (C.U. 2407).

Aquest vers és molt semblant al primer de «Feina de vell», sobretot si tenim en compte alguns esborranys d'aquest poema d'*A hores petites*, que comencen «Hora foscant, foraviler, passeio / cercant allò que mai no trobaré», i més endavant parlen del vent: «On sóc? On tot és com el vent que vaga» (C.U. 3197).¹⁴ Si hi afegim la importància que hi té la natura —«Palpo la roca i l'arbre i m'hi recolzo»—, semblant a la de les glans i les castanyes, que són talismans, podem considerar que «Feina de vell» parteix d'una reescriptura d'«Una cançó foscant» que Joan Vinyoli devia fer anys més tard. Tal com veurem més endavant, alguns elements de les primeres versions d'«Aplec» i d'«El llaurador» (R) també podrien sorgir d'aquest poema.

Tornem ara a «El graner morat», però. El mateix any que es publicava la prosa, el poeta va reescriure-la a «Una cançó foscant». Podria ser, tot i això, que el resultat no l'acabés de convèncer i que, per això, el deixés a mitges.

El 1966 Joan Vinyoli va reescriure de nou la prosa, tal com veiem al document 2609, però ho va fer afegint-hi el significat que alguns dels versos havien adquirit en altres esborranys: a 2620 i 2621 l'oració «el vent d'aram tremola sobre les muntanyes», acompanyada d'altres elements de la prosa, forma part d'una versió d'«El llaurador» (R); a 2237, «endinsa't a la cova / de la tristesa morada / desgrana blat morenc / i magranes vermelles» s'integren entre els versos d'«Una altra música de la tardor» (VDA); a 2193, la segona estrofa d'«El graner morat» s'afegeix al que serà el poema «A les fosques» (TEAIR).

Les versions d'«El llaurador» —prèvies com a mínim a 1963, l'any de publicació del poemari— ens parlen d'un vent d'aram agressiu: «vermell i groc son [sic] arrencats una nit / tot queda sec i falb» (C.U. 2620), però també de l'exaltació i de la unió amb la natura: «m'he tornat un arbre de silenci», «m'he d'averkonyir / d'aquest amor que sento per les coses / i de voler comunicar-se amb els arbres / amb muntanyes?» (C.U. 2621). El concepte del «camp de la paraula» també serà important, directament o indirectament, a *Vent d'aram*. Per altra banda, «es [sic] un plat massa al gust / de paladars burgesos» (C.U. 2620) es modelarà i es convertirà en un reguitzell de versos altament estereotipats que parteixen del desengany amorós que apareix a «Una música de tardor» i a «A les fosques», i que seran eliminats en la fixació del text.

El document 2237, a banda de mostrar-nos el procés de redacció d'«Una altra música de la tardor» —aquí titulat «El ferit»—, ens permet deduir quina és una de les raons que duen el jo poètic a arrecerar-se —encara no a *tancar-se*— a la cova de la tristesa morada, i a esgranar blat morenc i magrana —dos fruits de tardor—: l'amor, i concretament el desengany amorós: «cauen els dits / envejables de l'amor / dient la impossible joia», qui sap si antic: «l'antiga nafra / que no supura ni fa gaire mal».

A «El graner morat» la ferida d'un amor no correspost, tot i això, només és una causa més de la desesperança, tal com veiem a l'esbós del document 2193 —de l'any 1966—: «Visc ara sempre a les fosques», «calaix de vida, / podrida pels desigs / no satisfets, pel cansament / d'haver

¹⁴ Aquest esborrany, en concret, és quasi definitiu, i data de principis de juny de 1980.

esperat tantes vegades / i tot s'hagi tornat avorriment, desdeny i fàstic, / i que l'amor no sigui correspost / per covardia, seny o bé impotència».

Partint d'aquí, és senzill entendre què el va dur a mantenir en sis esborranys els versos següents:

Riu-te dels ocres i dels vermells
son menjes [sic] per a fam d'ulls delicats de dona
I de les dones cal no fer-ne cas
que rarament saben trobar l'estil
capteniment: putes i brutes
o be [sic] talment angelicals
que no serveixen per a res
i quan agraden sol donar-se el cas
que son [sic] casades, molt sovint amb bàrbars. (C.U. 2358)

Joan Vinyoli va tenir una vida sentimental convulsa: s'enamora d'Isabel Abelló en la seva joventut, però ella es casa amb Tomàs Lamarca. Per altra banda, el festeig amb Assumpció Ros no funciona —en part perquè continua enamorat d'Abelló.¹⁵ Quan té quaranta anys comença la seva mala entesa amb Teresa Sastre —la seva muller—, i la relació que manté amb altres dones segons Rosa T. —una amant— és «foc d'encenalls», amb pujades i baixades (MARGARIT, 2006).

Esmentada l'anècdota, podem fixar-nos ara en els canvis que han anat experimentant els versos del poema al llarg dels diversos esborranys mentre n'anem comentant el sentit. El primer títol que té és «Tot d'una el vent d'aram», quan encara és una prosa; a aquest el segueixen «Tardor», «Una altra música de la tardor», «Ara que és tard» i «El graner morat». Els diversos noms que rep, a excepció del definitiu, remarquen el «malaguanyat temps de la vida» (CASASSES, 2006); «El graner morat», com veurem, n'assenyala el refugi que ens proposa —o que es proposa— l'autor.

El poema publicat a *Vent d'aram* és el següent:

El vent d'aram tremola sobre les muntanyes.
Les teranyines del bosc entelen el foraviat.

Tanca't en el graner
morat de la tristesa.
Fes compte que potser el més important
és collir nous o bé ensacar avellanes,
fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
castanyes.

Mira, pesa, palpa
la finor de les glans. (VINYOLI, 1976: 30)

¹⁵ En una prosa parla així dels seus amors de joventut: «Vanitós que sóc, o era, m'hauria agradat guanyar P. sense comprometre'm perquè en definitiva no acabava d'interessar-me A., tota vegada que, com dic, estava enamorat de B.» (C.U. 2099). «A.» és Assumpció Ros i «B.» és Isabel Abelló (Betty). Desconeixem qui és «P.»

Al primer vers es produeixen molt poques modificacions significatives: alguns esborranys conserven l'inici «Tot d'una el vent d'aram», que hi afegeix connotacions de sorpresa o d'imprevisió, i d'altres mantenen «Vibra la fageda» com a efecte del vent sobre els arbres —amb els quals Vinyoli sovint s'identifica. També conservem un índex o una llista de poemes en què la peça comença amb el vers «El vent morat fa tremolar...» (C.U. 1977).

Un dels elements més interessants del poema és l'evolució del concepte del «foraviat», especialment perquè aquest terme tan sols apareix en els darrers esborranys. En els altres, hi trobem la paràfrasi «embadoquen el desgraciat que espera alguna cosa de les bambolines que la natura li prepara». Amb aquest «desgraciat» sembla que el jo poètic rebutgi l'actitud contemplativa que descrivia a la prosa, o que es queixi de la crida de la natura que sentia a «Una cançó foscant», i que no l'ha dut on ell esperava arribar: el pont que construeix el coneixement poètic per accedir a una realitat més elevada és feble, i allò que ell vol abastar resulta confús i borrós. La natura i la paraula, que ha seguit des de jove, només l'han portat a una comprensió primera i insuficient, i ha topat amb les limitacions de la condició humana (SALA-VALLDAURA, 2020). La sensació de fracàs que pressentíem en els versos d'«A les fosques» s'accentua amb la incapacitat d'assolir el coneixement a través de la poesia, sobretot ara que el vent d'aram s'acosta i diu «temps perdut»:

La poesia no em serveix, tot i que he passat o vaig passar una llarga temporada escrivint i vivint «poèticament» amb una gran intensitat. Però no m'interessen els «resultats» que obtinc. Com si fos un jove, quan sóc al crepuscle vespral. (VINYOLI & MARTÍ I POL, 1987: 100)¹⁶

Segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, «foraviar» és un sinònim de «desencaminar». ¹⁷ Si bé és cert que Vinyoli sovint dubtava de l'eficàcia de la poesia per a la seva recerca, i que s'havia plantejat abandonar-la —també per la falta de reconeixement—, «anava ple de poesia, parlava de poesia fins a l'obsessió i la vivia apassionadament» (FOLCH, 1986: 67). D'aquí que aparegui una segona estrofa més esperançadora.

«Tanca't en el graner» té variants diverses, i totes són força interessants: en una de les primeres versions, «tanca't» és «reberat [sic]» (C.U. 2237),¹⁸ i més endavant és «enroca't» (C.U. 2625). Tant *arreberat-se* com *enrocar-se*¹⁹ venen motivats per una necessitat de protecció, per una indefensió que sembla més desesperada a *enroca't*, potser, i que *tanca't* perd. De fet, les frases són «reberat [sic] a la cova» i «enroca't al graner». El canvi de *cova* per *graner* ens obliga a adonar-nos de totes les connotacions que té aquesta segona paraula, a banda d'enllaçar els primers versos amb la fruita seca dels darrers: un graner pot servir per emmagatzemar-hi el gra —o els records— amb què, després de la tardor, sobreviurem a l'hivern, però també ens permet guardar-hi la tristesa per anar-nos-hi enfrontant a poc a poc, o per entregar-nos-hi completament i qui sap si començar de nou un cop l'haguem entès.

¹⁶ Aquesta carta és, segurament, de l'any 1981. Tot i això, sembla que era un pensament recurrent del poeta.

¹⁷ En sentit figurat una persona foraviada és una persona desencaxada, també.

¹⁸ Hem d'entendre *arreberat't*.

¹⁹ «Amagar per entre roques. *Enrocar-se* un cranc, un peix, un pop», segons una de les accepcions del DCVB.

El color morat —un dels colors decadentistes per excel·lència— inicialment complementa *tristesa* —«graner / de la tristesa morada»—, però als darrers esborranys qualifica el graner —«graner morat». Ferran Carbó explica que la riquesa cromàtica en l'obra de Vinyoli «acompanya els conceptes i les imatges més habituals; i fins i tot, de vegades les substitueix» (1989a: 91). «Morada», en aquest cas, sembla que pren el sentit del nom que complementava en els primers esborranys.

Vinyoli en aquest punt es defineix com un poeta de primera veu: partint de la sinceritat poètica —que no implica necessàriament una sinceritat moral, sinó que té a veure amb la versemblança— ens configura una visió a través de l'experiència personal: «els versos, escrits en primera persona, van dirigits, a més a més, a aquesta primera persona, com responent a una voluntat d'explicar-se les coses» (SALA-VALLDAURA, 2020: 19). Aquesta característica es troba en la major part dels poemes de *Vent d'aram*.

Al tercer vers de la segona estrofa hi trobem les variants «no hi ha activitat gaire més important» i «potser res no val tant», a les quals segueixen uns versos alternatius als darrers:

Fes compte que potser res no val tant
com passar el dia emfitant [sic] recances,
fènyer records, mirar amb porfidiós silenci
l'àrid color dels dies ja gastats. (C.U. 2452)

L'actitud contemplativa del jo poètic apareix tant en aquesta estrofa com en la definitiva. Aquí, però, la mirada no es dirigeix als elements naturals, sinó als moments passats guardats al graner de la tristesa. D'una banda els records poden entendre's com un refugi o una manera diferent de viure —«hi ha gent que amb un record en té per tota la vida» (RODORÉDA, 2006: 119). De l'altra, estan estrictament relacionats amb la creació poètica: Rilke, un dels autors que més va influenciar Vinyoli, escriu als *Quaderns de Malte Laurids Brigge*:

Cal tenir records de moltes nits d'amor, cap igual que una altra, records de crits de dones a punt de parir, i records de dones tendres, blanques, adormides, dones que han parit i comencen a tancar-se. Però també cal haver fet companyia als moribunds i haver estat assegut al costat dels morts en la cambra amb la finestra oberta i els sorolls com martellades. I tampoc no n'hi ha prou que es tinguin records. S'ha d'ésser capaç d'oblidar-los quan n'hi ha massa, i s'ha de tenir prou paciència per esperar que tornin. Perquè els records de debò no són aquestes coses. Només quan esdevenen sang a dins nostre, mirada i gest, records sense nom, indistingibles de nosaltres mateixos, només aleshores pot passar que en una hora molt rara neixi en el centre dels records, i en brolli, la primera paraula d'un vers. (citada per FOLCH, 1986: 68)²⁰

²⁰ Tenim constància que Joan Vinyoli llegeix aquest fragment en un article conservat al Fons (C.U. 1747), publicat el quatre de desembre de 1925, en el cinquantè aniversari de Rainer Maria Rilke. Durant la seva joventut, escriu un poema titulat «Llegint el *Quadern de Malte Laurids Brigge*»: «Sóc un infant: no he tingut encara / temps, temps profund per recordar. / [...] Per madurar caldria amb tot sofrir, / amb mi tot sol lluitar caldria [...]. / És molt endins, més que el batec del cor, on el passat, vena terrible, inunda / la sang, lliscant-hi l'avenir i la mort» (C.U. 1307: 44). Sembla que volia publicar-lo a *Primer desenllaç*, però finalment romandrà inèdit.

Això ens fa pensar que també hi ha dues interpretacions possibles —entre tantes més, és clar— dels cinc darrers versos del poema: una de relacionada amb la creació, i una altra referent a la vida; segurament, però, són dues cares d'una mateixa moneda.

Per a Vinyoli «la poesia no és només qüestió de treball, sinó qüestió de contemplació» (VINYOLI & MARTÍ I POL, 1987: 28), i així com Rilke ens suggereix la contemplació dels records, el Vinyoli dels inicis troba la poesia en la natura —«Filla del cel, allà, la poesia, / un dia vaig trobar de bon matí: / en un tombant secret que jo sabia, / vora el torrent humit la vaig sentir» (VINYOLI, 2001: 37). Quan bufa el vent d'aram, retorna a aquesta natura colomenca: a la castanya, a la gla, a la nou i a l'avellana —als talismans naturals— per redescobrir-hi la paraula. Mariona Pico i Xavier Saladrigas (2016) sembla que en fan una lectura semblant.

També s'ha entès sovint com un cant de les petites coses (MARTÍN, 2015), de la contemplació que no està destinada a la creació poètica i de les accions senzilles —collir, ensacar, tastar, passar d'un cove a un altre, mirar, pesar, palpar— que ens permeten confondre'ns amb la natura. A la versió de 2237 el jo poètic desgrana blat de moro i magranes vermelles, i a 2625 parla de transvasar el vi. Tot plegat casa, també, amb els darrers versos de «Muntanyes», del mateix poemari: «A mida / que ens envellim tornen les coses / primeres» (VINYOLI, 2001: 243).

Joan Vinyoli va reescriure l'última frase diverses vegades buscant la força expressiva de la definitiva, i especialment el to sentenciós que provoca l'exhortació. Aquest tipus de cloendes són característiques de la seva poesia, especialment als reculls més metafísics i existencials, on domina el desarrelament del Jo, i a partir de 1970 (CARBÓ, 1990).

«El graner morat» és inclòs a l'apartat «Altres poemes» de *Poesia completa, 1937-1975*, en què es considera que es fixa al 1974. En la seva publicació a *Vent d'aram* el 1976, s'hi fa una petita modificació al quart vers: «morat,» passa a «morat». És publicat a *l'Obra poètica, 1975-1979* en el mateix estat que a *Vent d'aram* (MACIÀ, 2001).

A banda de les obres que hem comentat que estan directament relacionades amb «El graner morat» —«Pel camí dels mesos de l'any» (prosa), «Feina de vell» (AHP), «Aplec» (VDA), «El llaurador» (R), «Una altra música de la tardor» (VDA) i «A les fosques» (TEAIR)—, els documents que contenen esborranys d'aquest poema també en contenen d'altres poemes independents: «He dit una cançó» (C), «Filtracions» (TEAIR), «El bosc» (ELP), «Els cucs de seda» (TEAIR), «Queralbs» (TEAIR), «Negra nit» (TEAIR), «Retrat de família» (TEAIR). «Postal a Salvador Clotas» (TEAIR), finalment, apareix en dues carpetes diferents.

«APLEC»

Com hem dit, «Aplec» (VDA) i «El llaurador» (R) tenen elements d'«Una cançó foscant». Ho veiem sobretot en la presència dels pelegrins —que formaran part dels diversos esborranys d'«Aplec» i s'acabaran convertint en «aplec de gent»—, en els colors grocs i vermells d'«El llaurador» —les fulles grogues i la nit safrada— o en el «saber-ho i no saber-ho», que serà «No sé res més» en diverses versions.

A banda d'això, sembla que «Aplec» i «El llaurador» comencen sent un mateix poema (C.U. 2208, 2181, 2582), també relacionat amb «El graner morat» (C.U. 2621). De mica en mica, però,

en el procés de depuració que fa Vinyoli, es descarten els versos que seran d'«Aplec» i apareix «El llaurador». Un dels primers esborranys datats del poema de *Vent d'aram* —escrit el desembre de 1961 i corregit el desembre de 1965— diu això:

He vist anar i he vist tornar de lluny
molta gent amb luxe d'estendards,
pels flancs de la muntanya
El vent que torna de brunyir el ponent
ens troba sols a la planura roja,
sempre furgant
la dura terra
sempre menjant
el pa ressec de la paraula.
A tu i a mi
meu jove amic. (C.U. 2181)

Encara hi trobem la presència del vent —que formarà part d'«El llaurador», però que desapareixerà en aquest poema—, i d'una planura roja que, si tenim en compte l'ermita i els pelegrins²¹ d'altres esborranys, ens fa pensar en la de Farners, on a finals de setembre unes quantes famílies estiuejants —entre les quals hi havia la de Vinyoli— feien festa per celebrar l'acabament de l'estiu (SOLÀ, 2010). El roig d'aquesta esplanada acabarà passant al cel de capvespre —a la «nit safrada»— com a representació del goig i de l'instant de fruïció (CARBÓ, 1989a): «Berenaven, bevien, ballaven excitats. / Més tard els homes han cobert les noies / esbojarrades, d'anques d'euga / mentres el cel es feia roig», llegim al poema definitiu. Als esborranys que se'n conserven, la gatzara no s'hi troba representada, però sí que el tarannà del Tu es contraposa al dels Altres.

Al document 2208, com al poema «El llaurador», el jo poètic és el que es troba «jup a la planura roja, / fotjant la terra del misteri». En versions posteriors, el Jo es desdobra en un Tu, que segurament és un Jo més jove («el meu *jove amic*», «*noi sorrut*») i que acaba coincidint amb el poeta: «A tu i a mi / meu jove amic». Aquest Tu es caracteritza per la recerca solitària i constant que fa a través de la paraula poètica, una recerca tan infructuosa que alguns dels esborranys conclouen amb un «no sé res més»; per altra banda, la gent que el jo poètic ha vist anar i tornar —alguns cops «de lluny», d'altres (en versions anteriors) «de l'est»—, va «amb luxe d'estendards». Interpretem que en aquest esborrany el contrast es produeix entre la frustració de la recerca del Tu i les certeses —els estendards— de què semblen presumir els Altres.

A la versió definitiva del poema, la contraposició més clara és la de la vida terrenal dels Altres —representada pel menjar, la beguda, el ball i el sexe enjogassat— i la vida poètica del Tu —que mastega el pa de la paraula i es dedica a contemplar representacions de la vida (rajoles amb ocells i vidres decorats). El Jo poètic, en definitiva, aconsella al noi «sorrut» que s'uneixi «a

²¹ Pep Solà (2010) explica que Joan Vinyoli el 1961 va fer servir els versos de les primeres versions d'«Aplec» per desitjar un bon Nadal a amics i familiars, i considera que els pelegrins que venen de l'est de què parla l'esborrany són una evocació dels Reis d'Orient.

l'alegria i al goig de la joia comuna que es congria al seu voltant, amb allò que aquesta té d'esbojarrat, de primari», és a dir: que aposti per la vida i per la felicitat (PARCERISAS, 1991: 147).

Mariona Pico i Xavier Saladrigas (2016: 284-285) interpreten l'oposició d'aquestes dues estrofes de manera diferent: consideren que els personatges de la primera estrofa —que es deixen endur per l'excitació, la cridòria i el cant— són els poetes, mentre que el noi que furga sempre la closca del cervell és «un mer observador de coses boniques» —les rajoles amb ocells i els vidres decorats—, incapaç de gaudir de la creació poètica. Creuen, també, que el darrer vers és una «invitació a assaborir i crear poesia, sense ser un mer observador o un mer *consumidor* de la paraula». No obstant això, ens sembla que aquesta lectura queda una mica forçada, i que potser obeeix més a la voluntat de demostrar que el nucli temàtic de la primera part de *Vent d'aram* és la creació poètica que no pas a deixar que el text parli per si mateix. És veritat, però, que la recerca poètica té un paper important a «Aplec», encara que és més explícit a les versions no definitives, on el jo poètic o el Tu *furguen*, *fotgen* i *escarben* la dura terra del misteri de la planura roja; llauen el camp de la paraula, o en *mengen* «el pa ressec».

La primera expressió —furgar/fotjar/escarbar la dura terra del misteri— es converteix en el vers «no estiguis furgant sempre / la closca del cervell». Hi desapareix, per tant, la referència a la terra, i el poeta escull el verb *furgar*. Vinyoli explica el següent sobre el procés d'escriptura:

Com que ara estic en tres o quatre poemes a la vegada, em faig un tip de llegir-los i rellegir-los, per si tot d'una trobo la paraula vàlida, la paraula que dóna sentit i cohesió al que serà el poema, si arriba a ser-ho, la paraula llum (clau). (VINYOLI & MARTÍ I POL, 1987: 28)

Sembla que, en aquest cas, si descarta *fotjar* i *escarbar* és per raons semàntiques: entre els documents de Vinyoli que conservem hi ha unes notes amb les definicions de *fotjar* i *furgar*, extretes de la segona edició del *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra, i les conclusions següents: «de les dues definicions precedents resulta que *fotjar* és el furgar dels porcs i dels senglars, que utilitzen el morro en lloc de la furga» (C.U. 2634).

El vers «sempre llaurant el camp de la paraula» desapareix del poema «Aplec» i passa a «El llaurador» amb la forma «jo sempre estic al mateix lloc / cobert damunt els solcs / de la paraula, llaurant». Malgrat això, en tots dos poemes hi trobem l'adverbi *sempre*.

«Menjant / el pa ressec de la paraula» es transforma en «no masteguis el pa de la paraula». Encara que es perden les connotacions que pot tenir *ressec* —eixut, dur— i les de *menjar* —alimentar-se, viure de la paraula—, el poema guanya les de *mastegar* —remugar, treballar contínuament els mots.

Al poema publicat a *Vent d'aram* s'hi afegeix també un vers dedicat a les representacions de la realitat —«no miris / rajoles amb ocells ni vidres decorats».

La construcció negativa —que no apareixia als esborranys— vertebrava tot el text com una mena de frontissa, s'hi incorporen les exhortacions, i la presència del Tu comporta un canvi de tonalitat de la peça (CARBÓ, 1989b), que, com «El graner morat», conclou amb una sentència. La força del poema rau sobretot en el fet que la revelació moral se'ns adreça «no des de la follia esqueixada de la realitat, sinó des de la raó concreta (passada pel sedàs del cor) d'un desig que Vinyoli sap irrenunciable: la passió per ser feliços» (PARCERISAS, 1991: 148).

Desconeixem en quin moment Vinyoli va considerar que «Aplec» ja estava llest. L'esborrany «Meu jove amic», com hem dit, és corregit el desembre de 1965, però encara es troba molt lluny de ser el poema publicat per primer cop a *Vent d'aram*. A l'*Obra poètica, 1975-1979* no s'hi fa cap modificació.

«AMB RONCA VEU»

«Amb ronca veu» és un dels poemes més emblemàtics de Joan Vinyoli, i una de les cinc composicions de *Vent d'aram* que l'autor va escollir per a l'antologia bilingüe *Cuarenta poemes*, publicada el 1980 per l'editorial Lumen.²² Diversos autors, com ara Francesc Gomà (1986), Xavier Macià (1993) o Pep Solà (2010), l'han considerat una rèplica de «Gall» (EC), —del «poema príncep» de Joan Vinyoli, «un dels grans moments de la lírica catalana d'ara i de sempre», segons Salvador Espriu (1965: 9)—, i no és estrany, perquè, tal com mirarem de demostrar, «Amb ronca veu» germina durant l'època en què l'autor de *Vent d'aram* basteix *Per l'escala secreta* (inèdit) i la primera versió de *Realitats*: poc després, per tant, de la publicació d'*El Callat*.

Per l'escala secreta, tal com explica Xavier Macià (1993), es conforma com una continuació d'*El Callat*, amb el qual comparteix la majoria de símbols. Tanmateix, en aquest cas el tema desenvolupat és el de l'experiència amorosa com una experiència espiritual plena que passa per tres estadis diferents (que concorden amb les tres seccions del llibre): la descoberta del sentiment i l'anhel de transcendir els límits fins a la unió total (a «Morir de set»); la *unio mystica* (a «El Trobat», antecedent directe del *Llibre d'amic*), i finalment l'acceptació que no és possible romandre en l'àmbit de plenitud i joia del Trobat («D'on?, on?, vers on?»).

Josep Pedreira —editor de *Les hores retrobades* i *El Callat*— va convèncer Joan Vinyoli de presentar aquesta obra al Premi Ausiàs March de Gandia de 1959,²³ i es va encarregar d'assegurar-li que si no era guardonada no hi hauria constància que hi hagués participat. D'entre la vintena d'originals que hi optaven, el premi l'obtingué Pere Quart amb *Vacances pagades* (1961), i el finalista fou Joan Vinyoli; segons Fuster, la resolució del jurat es degué a «una preferència pel tipus de poesia i per la temàtica de Pere Quart» (citada per CARBÓ, 2014: 228). Potser per això Vinyoli decidí separar²⁴ els poemes de *Per l'escala secreta* i construir un nou llibre,²⁵ antecessor de *Realitats*, que remetés a l'experiència total del poeta: a la vessant poètica (a «El buscador»), la sentimental (a «L'Aventura») i l'existencial (a «Realitats») (MACIÀ, 1993). Aquesta

²² Els altres poemes que Joan Vinyoli va triar per a l'antologia de Lumen són «El guany», «Muntanyes», «Aplec» i «La mesura d'un home», tal com podem veure al document C.U. 2906. Tot i això, finalment s'hi van publicar «Amb ronca veu», «El guany», «Ramats», «La mesura d'un home» i «No tinc ara temps».

²³ En una carta del 25 d'agost de 1959 Josep Pedreira explica el següent a Joan Fuster: «m'he animat a enviar-te un llibre per al concurs de Gandia. El llibre esmentat porta per títol *Per l'escala secreta* [...] M'ha costat molt d'obtenir llibertat d'acció de part d'en Vinyoli. T'enviaré aquest llibre sota la meua plena responsabilitat [...] aquest és un llibre important» (transcrita per CARBÓ, 2014: 227).

²⁴ Xavier Macià, tant en la seva tesi doctoral (MACIÀ, 1993) com a les notes a l'*Obra poètica completa* de Joan Vinyoli (MACIÀ, 2001), detalla en quins llibres es publiquen els diferents poemes de *Per l'escala secreta* i els de la primera versió de *Realitats*.

²⁵ És molt possible que aquest llibre fos *El buscador*, l'obra que Josep Pedreira va presentar el 19 de maig de 1961 a la censura del Ministerio de Información y Turismo, del règim franquista, segurament amb la idea de publicar-la. Tot i això, sembla que Carbó (2014) no fa aquesta identificació.

divisió temàtica, abandonada a *Realitats* (1963), és probable que fos recuperada a *Vent d'aram*.²⁶

El 6 d'agost de 1960, Joan Vinyoli explica en una carta a Salvador Espriu que «*Realitats*»²⁷ «és la fusió en part de dos llibres. [...] L'Eurídice i l'Orfeu en fan part, però hi ha en aquest llibre molts temes i maneres diferents» (transcrita per MACIÀ, 1993: 627). És, per tant, la combinació de l'experiència amorosa (Eurídice) i de l'experiència poètica (Orfeu) amb altres elements (MACIÀ, 1993). «Amb ronca veu», encara que no ho sembli, comparteix aquesta dualitat, especialment si tenim en compte que té dues versions redactades i acabades al mateix temps: «Amb ronca veu» (en clau poètica, publicat a VDA) i «Amb unes altres paraules» (en clau amorosa, inèdit). El segon queda fixat el 1966 de la manera següent:

AMB UNES ALTRES PARAULES

Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,
com que no puc apaivagar la set si no és bevent-te,
com que per molt que ens acostem seríem sempre dos,
pateixo de gana i de set i clamo nit i dia
per ser un, per ser un amb tu.

No desdenyis l'únic que podem donar:
un net corrent, deficiós, ardent, balbucejant
de paraules enceses
que va de l'un a l'altre. (C.U. 2444)

L'Amor i la Poesia, juntament amb la Mort, són temes habituals en l'obra de Joan Vinyoli, que a vegades reescriu els poemes publicats (o els versos inèdits dels poemes publicats) variant-ne el sentit i jugant amb la intertextualitat —és el cas de «Nit de l'àngel» (EC) i «Record del meu poema "Nit de l'àngel"» (AHP), per exemple, o de peces aparentment inèdites sorgides de «Platja» (PD) i de «Grans vacances» (C). Tanmateix, hi ha altres elements que ens fan pensar que l'analogia entre els temes de «*Realitats*» i el poema de *Vent d'aram* no són casualitat.

No conservem els primers esborranys d'«Amb ronca veu», i això ens fa difícil saber d'on sorgeix, però comptem amb una data que ens proporciona Vinyoli —l'any 1962— i amb un seguit de redaccions d'altres poemes que semblen tenir relació amb el de *Vent d'aram* i que formaven part de la secció «II. L'aventura» (de «*Realitats*») —«Amb el teu gest» (EG), «El banc de pedra» (VDA) i «XIV» (CDA)— o del seu entorn —«Recorda» (R) i «Gall» (EC).

«El banc de pedra», en les seves primeres redaccions, és el que té més similituds amb «Amb ronca veu»:

LA REINA

No m'he perdut a la ventura, no,
que si la reina em visita

²⁶ Vinyoli, després de publicar *Tot és ara i res*, *Encara les paraules* i *Ara que és tard* sense separar-hi els poemes en seccions, divideix els de *Vent d'aram* en tres apartats, com als poemaris *Les hores retrobades*, *Per l'escala secreta*, «*Realitats*» o *Realitats*. Tan sols això ja ens sembla significatiu.

²⁷ Com Xavier Macià (1993) distingim «*Realitats*» (els tres plec que hem esmentat) i *Realitats* (el llibre publicat el 1963).

i em dóna conversa i m'atén,
és que troba les aigües netes.
Com que les aigües baixen netes
li'n ofereixo [sic] un vas amb ma [sic] segura

Oh, tu, senyora de la mes [sic] pulcra felicitat,
tu que portes els llunys a la mirada i la mar infantina,
i que amb la ma [sic] agafes el llamp,
i me l'envies somrient,
escolta la veu del caçador del gall salvatge
que s'ha perdut en el bosc. (C.U. 2457)

Se'n troben rastres en una llibreta que conté esborranys d'*El Callat* (C.U. 02645), i això ens permet suposar que podria haver estat escrit entre l'època d'aquest llibre i la de *Per l'escala secreta*. En un inici les aigües que corren ens recorden l'«altra riba» (la realitat no objectiva cap a la qual ha de saltar el Jo d'*El Callat* per iniciar el viatge líric); tanmateix, dins d'«un vas» ens fan pensar en la set amorosa i espiritual (la set «per a la qual / et vas fer copa on jo la pogués beure» d'«El Trobat» i la «set de vida més alta»): dues vessants de la set que experimenta el protagonista d'«Amb ronca veu», i que aquí el jo poètic veu saciades per la reina, que li entrega el llamp (el coneixement, el poema, besllums de l'absolut...).

Alguns d'aquests versos (que desapareixeran de la versió d'«El banc de pedra» que trobem a «Realitats») més endavant formaran part d'«El viatge» (d'EG), on el Jo (com el d'«Amb unes altres paraules») viu una set immensa en veure's allunyat d'una figura femenina:

Un massa ardent xarop²⁸
d'herbes de juny em vas posar a la copa
del comiat, que em vaig quedar morint
de set de tornar a veure't. (VINYOLI, 2001: 297-298)

A més, hem vist que tant la segona estrofa de «La reina» com «El viatge» i «Amb unes altres paraules» es dirigeixen a una dona: «Amb ronca veu» en la majoria d'esborranys també compta amb un destinatari similar.

Per altra banda, els darrers versos de «La reina» («escolta la veu del caçador del gall salvatge / que s'ha perdut en el bosc») enllacen «Gall» amb «Amb ronca veu», i comencen a capgirar-ne els personatges. El caçador de «Gall» sabia quin era el camí que l'havia de dur a la veu intacta, però el de «La reina» està perdut en el bosc i necessita la intercessió del jo poètic perquè la figura femenina escolti la seva veu (la seva súplica, el seu *crit*). El caçador, per tant, no és encara la Mort, sinó més aviat el Jo d'«Amb ronca veu».

²⁸ En un dels esborranys d'«Amb unes altres paraules» el jo poètic pren un «filtre sense nom» (C.U. 2054).

Un altre poema que podria estar vinculat (encara que tan sols fos de manera remota) amb «El banc de pedra» és «Recorda»,²⁹ un dels tretze de «Figures en èmfasi» que Xavier Macià (1993) considera que van ser escrits després de 1960 i que tenen un to més realista i circumstancial. Tot i això, diversos documents del Fons Joan Vinyoli (com ara 2616 o 2292) ens mostren que sorgeix de la mateixa substància lírica que el poema «XIV» de *Cants d'Abelone*, que sí que forma part de «L'Aventura».³⁰ Tant «Recorda» com «XIV» tenen punts en comú amb «Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules».

«Recorda» ens parla del banquet de l'amor, i el goig i la fam s'hi esmenten en uns versos semblants (tot i la diferència de to) als d'un esberrany d'«Amb unes altres paraules»:

Que no ens férem
pregar, n'ets testimoni; no pel goig
de l'àpat, no, que no podíem
preveure si tindríem tanta fam
(«Recorda», C.U. 2292)

M'he perdut, no en la carn, no en el goig,
sino [sic] del tot en una fam encesa
que res no pot assadollar
(«Amb unes altres paraules», C.U. 2626)

Hi apareixen també les veus i la crida, relacionades amb una revelació que duu l'estimat i l'estimada a «travessar el llindar / de la hisenda secreta»: a l'altra riba, per tant, on després de ser rentats amb foc i ungits, «en una cambra de silenci / que dóna sobre el mar», es troben «al centre / mateix del ser». Com «Amb unes altres paraules», ens parla d'un amor proper al de *Llibre d'amic* (al d'«El Trobat», de *Per l'escala secreta*), que permet «una forma privilegiada de coneixement o de saviesa», que «apunta cap a la possibilitat mística d'una experiència físico-espiritual perfectiva» (SOLA, 2016a: 227), i que aposta per la unió dels amants, desitjada pel Jo d'«Amb unes altres paraules» i pel Jo d'alguns esberranys d'«Amb ronca veu»:

Rius en l'obert
cap a l'encontre únic [sic], cap al centre
mateix de ser, terribles, emboscats,
llisquen cremant portant-nos on tu i jo
vam començar de fer-nos l'un a l'altre. (C.U. 2616)³¹

De fet, en un dels esberranys de «Gall» el jo poètic diu «Cerco l'U, cerco l'Unic [sic]» (C.U. 1549: 15), i a «Amb unes altres paraules» hi ha «per ser un, per ser un amb tu» (i «que va de

²⁹ Joan Vinyoli ens assenyala en alguns esberranys (C.U. 2419) que «El banc de pedra» és fruit d'un record de l'escultura *El rei i la reina*, de Henry Moore. La presència de la reina al poema homònim i la del rei a «Recorda» podrien no ser casuals, per tant.

³⁰ De fet el poema «XIV» de CDA (amb el títol «Caigué la nit») es troba col·locat després d'«Amb el teu gest» (amb el títol «Sóc la paraula encesa»), que com veurem també té relació amb «Amb ronca veu».

³¹ El document 2616 és un esberrany del poema «XIV» dels CDA. Tot i això, aquests versos, simplificats, també formaran part de «Recorda».

l'un a l'altre»). Més endavant veurem com es tradueix tot plegat en la versió que es publica a *Vent d'aram*.

El poema «XIV» dels *Cants d'Abelone*, que també compta amb el vers «cap al centre mateix de l'ésser», afegeix a l'escena la soledat (la primera persona del plural és substituïda per una primera persona del singular), la contemplació, la natura, la tremolor de les fulles i la nit. L'ambientació o el context —i fins potser el paper de l'amor— són, per tant, més propers a «Amb ronca veu».

Encara hi ha un darrer poema que probablement també està vinculat a «Amb ronca veu», i és «Amb el teu gest». La primera versió que en trobem és a «II. L'Aventura» (de «Realitats»), mecanoscrita; no sabem de quina anècdota sorgeix³² i no comparteix gaire res (a banda de «la paraula encesa») amb el poema (o els poemes) que mirem d'entendre. Tot i això, el 1967 (en l'època en què Vinyoli fixa «Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules») Francesc Gomà, amic dels Jesuïtes del poeta, és nomenat catedràtic de Fonaments de filosofia i Història dels sistemes filosòfics a la Universitat de Barcelona, i Joan Vinyoli decideix reescriure «Amb el teu gest» per regalar-l'hi sota el títol d'«Ofrena», tal com veiem als documents 2273 i 2296. En aquestes versions apareixen els versos «ens tremien les mans i tremolava tot / des de les rels a les fulles. / Perquè érem arbres ambulants en una platja il·luminada», i també d'altres que ens ajudaran a entendre què sent el jo poètic d'«Amb ronca veu».

Ara que ja hem comentat a grans trets amb quins poemes podem relacionar alguns dels versos i dels conceptes d'«Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules» dins del context d'escriptura d'*El Callat, Per l'escala secreta* i, sobretot, «Realitats», mirarem d'analitzar tots dos poemes.

A «Amb unes altres paraules» Joan Vinyoli desenvolupa els elements d'«Amb ronca veu» —eliminats progressivament en la depuració del poema— vinculats a la *unio mystica* entre un Amic i una Amiga.³³ Hem vist que tant a «La reina» com a «Recorda» la unió amb l'alteritat és possible i està lligada a un canvi de realitat (el pas a l'altra riba) que comporta al mateix temps el coneixement o la poesia (el llamp, la cambra de silenci de damunt del mar). En una prosa inèdita de Joan Vinyoli, Gabriel (un *alter ego* del poeta) diu: «Hi ha un camí, penso, per a penetrar en la realitat, potser l'únic: sortir d'un mateix per amor» (citada per SOLÀ, 2016a: 227).³⁴ A «Amb unes altres paraules», malgrat tot, l'Amic s'adona que la fusió absoluta amb l'Amiga és impossible («per molt que ens acostem seríem sempre dos», «seriem [sic] sols dues carns» «separades»), com al darrer poema de *Llibre d'amic*: «De genolls he caigut, / flectat segueixo

³² Una hipòtesi podria ser que Joan Vinyoli l'hagués esbossat quan Francesc Gomà va obtenir el doctorat, el 1959, amb la tesi *El concepto de la nada en la filosofía contemporánea*, i que per això, com veurem, escollís aquest poema com a punt de partida d'«Ofrena». Tanmateix, no hi ha cap element que ens permeti suposar-ho.

³³ Als esborranys del document C.U. 2054 podem veure clarament com coexisteixen els elements que donaran lloc per una banda a «Amb ronca veu» i, per l'altra, a «Amb unes altres paraules».

³⁴ Al pròleg d'*El Callat* també diu: «Quan l'home es lliura, viu de retop la seva pròpia interioritat. La viu, no egoïstament, no amb avar afany de minaire que vol extreure qui sap quina riquesa dels pregons “replecs de la foscor del cor”, sinó sorprès, innocent, meravellat de sentir-se amb ànima, de tocar unes profunditats de l'ésser que pressent ja infinites» (VINYOLI, 2001: 81).

invisibles passos: no he d'assolir-te mai», o a la tercera secció de *Per l'escala secreta*; així i tot, l'anhel de ser un amb l'estimada és irrefrenable,³⁵ i apareixen la set (com a «El viatge») i la fam que porten el Jo a clamar «nit i dia», expressades en termes d'un banquet entre el Jo i el Tu (com a «Recorda»).

En la segona estrofa, tanmateix, el to canvia, i sembla que l'Amic insta l'Amiga a acceptar la mena d'amor i d'unió que és al seu abast: la del corrent de «paraules enceses com flames / que va de l'un a l'altre» (C.U. 2626). No poden assolir el Trobat, però tampoc volen desdenyar els besllums que n'entrelluquen.

Segimon Serrallonga (1983: 57) explica que mentre que el *Llibre d'amic* se centra en l'espai de l'Amic i l'Amiga, els *Cants d'Abelone* van més enllà, i toquen al fons de tot, com el correlat d'un correlat: «la diferència consisteix a haver mudat la direcció de la intencionalitat existencial poètica perquè ha mudat, aprofundit o transcendit la intencionalitat existencial amorosa». Nosaltres considerem que això és també el que separa (i uneix) «Amb unes altres paraules» i «Amb ronca veu».

«Amb ronca veu» és un poema complex, que admet interpretacions molt diverses en funció del que pensem que n'és l'element principal: si ens fixem només en la veu ronca, ens parla de la recerca (potser infructuosa) d'una nova expressió de la poesia (PICO & SALADRIGAS, 2016); si creiem que tot conflueix en la figura del caçador, és l'angoixa del Jo que percep el pas del temps mentre espera l'arribada de la mort (CARBÓ, 1991); prenent el crit i el gall, hi ha qui considera que, com «Amb la veu de rogall d'un *chansonnier*» (de *Les cançons d'Ariadna* [1949] de Salvador Espriu), el tema d'«Amb ronca veu» és la poesia com a *crit* de rebel·lia davant la injustícia de la realitat, en oposició al *càntic* (DELOR, 2006). I encara podem dir que l'objecte del poema és el Jo: la seva personalitat, les forces que el violenten, els termes de la lluita (GOMÀ, 1986), o ressaltar desenes de matisos que depenen de la manera d'entendre el crit (LLAVINA, 2014; MARTÍN, 2015).

La primera redacció d'«Amb ronca veu», sense datar i mecanoscrita, apareix a les diverses versions de l'índex d'un poemari inèdit de Vinyoli —o de la secció d'un poemari inèdit de Vinyoli— que aparentment encara no ha estat estudiat: «La veu encesa» (C.U. 1575, 1577, 1579, 1593).³⁶ Estava formada pels següents sis versos i tenia força correccions:

³⁵ Joan Vinyoli insereix aquests versos en la tradició de la mística religiosa i dels poetes que la segueixen en escriure «pateixo de gana i de set i clamo nit i dia / per ser un, per ser un amb tu. / Molts ho han dit, jo ho repeteixo i no em fa vergonya.» (C.U. 2626)

³⁶ En diversos documents «La veu encesa» sembla que és una de les seccions —juntament amb «Per l'escala secreta», «El castell», «Coses clares» o «Realitats»— d'un poemari sense títol. No sembla que Macià (1993) ni cap altre autor en parlin, així que caldria estudiar amb calma els documents 1575, 1577, 1579, 1593 i d'altres que puguin estar-hi relacionats per tal de datar-lo i determinar si podria ser un antecessor de «Realitats» o si és previ a *Per l'escala secreta*; de fet, molts dels papers que es troben en la mateixa carpeta que C.U. 1575, 1577, 1579 i 1593 estan relacionats amb *El Callat*. A simple vista, a banda de «Secret» o d'«Una cançó foscant», en els índexs de «La veu encesa» —o de les altres seccions— podem identificar-hi poemes com «La lleona ferida» (EG), «D'on, on, vers on?» (R), «Cripta» (EG), «Coses clares» (que es publicarà com a «L'arbre incandescent» a EG), «El meu hoste» (que probablement és el poema «XV» del LDA), «Eurídice, tremolo de mirar-te...» (que quedarà inclòs a «L'acte darrer», a R), «Ariel-Calíban» (R), etc. Com diverses versions d'«Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules», «La veu encesa» incorpora sovint la presència del foc i de l'incendi, que formen part del títol i d'alguns dels primers versos dels poemes que hi trobem: «Quina màgica flama, quin beuratge...», «Oh, incendi poderós...», «Apura'm foc, amb àgil...».

He renascut al cim
de tot de l'arbre. Com el gall salvatge,
tremolo de nit, espiaint, quan les estrelles palpiten
i, amb fosca veu, estremit, anuncio l'aurora,
tapant-me els ulls, tapant-me els ulls
molt amagat i ardent i com perdut en la forest encesa
del cor. (C.U. 2585)

No hi apareixen ni el crit ni el caçador, i la veu tampoc és ronca. Com hem d'entendre, llavors, aquesta versió del poema? Si decidim prendre el títol («Secret») com a guia, sembla la descripció de l'assoliment del Callat. El Jo ha abandonat la realitat terrenal (ha *mort*) i ha renascut a la part atemporal de l'arbre, al seu cim, en un lloc similar al del gall de «Gall» («en la torre més alta»). Tot i que no sabem quina és la naturalesa del Jo, si pensem en els versos de «La reina» que enllaçaven «Gall» i «Amb ronca veu» podem deduir que es tracta del caçador que buscava la veu intacta i que ara és comparat al gall —sense haver-se convertit, encara, en aquest símbol. I què fa? *Vetlla* i *espera*, segons un parell de paraules ratllades: el poeta ha d'estar a l'aguait, sempre escoltant per si de cop es manifesta el silenci del Callat (MACIÀ, 1993): el *secret* (allò «no revelat a la generalitat», segons el DIEC) que només ell pot mostrar. Fins que anuncia l'aurora, amb veu fosca («no clara», segurament; però alhora «profunda») i es tapa els ulls (més que pel crit fosc, menys connotat que a *Vent d'aram*, potser per la brillantor de la llum). En arribar a aquest punt, es fon (es perd) en «la forest encesa / del cor»:³⁷ en el Callat, que no és més que «sortir de si mateix per diluir-se amorosament en una altra entitat, un anticip d'una mort desitjada per fer-ho en una comunió universal» (SOLÀ, 2016a: 240).

La versió definitiva del poema no és tan optimista. Tanmateix sí que comparteix alguns dels símbols —ampliats semànticament— amb «Secret»:

Com que no menjo per la fam que tinc,
com que no calmo la gran set que tinc,
com que no sé de canviar el meu crit
en mena de vianda,
pateixo de gana i de set i clamo retorçant-me.

Tremolo, fosc, de les arrels a les fulles
i m'ompló d'enyorança turmentada
i em perdo molt endintre del gran bosc
ple de barrancs

i sóc el gall salvatge:
m'exalto de nit quan les estrelles vacil·len,
amb ronca veu anuncio l'aurora,
tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
i m'estarrufo collinflat i danso,
tot i saber que em guaiten els ulls del caçador. (VINYOLI, 1976: 19)

³⁷ «en la forest encesa / del foc» o «en la forest encesa / del meu amor», en altres redaccions.

La primera estrofa d'«Amb ronca veu» fa d'introducció explicativa de la situació del poeta (PICO & SALADRIGAS, 2016) i segueix una estructura morfosintàctica basada en el paral·lelisme i la correlació: els tres primers versos progressen sintàcticament sota la mateixa forma (anàfora + negació + V + complement), i es resolen en «pateixo de gana i de set i clamo retorçant-me», que els sintetitza (CARBÓ, 2006). Com a «Amb unes altres paraules» o a «El viatge», el jo poètic és incapaç de saciar la fam i la set que té; evidentment no es tracta de necessitats físiques, sinó d'urgències espirituals, i d'aquí que en un dels esborranys escrigui «mena de set» (C.U. 1627).

El primer vers és l'únic de l'estrofa que no té altres redaccions. Al segon, *calmar* s'alterna amb *apaivagar*: tots dos mots ens indiquen que encara que el Jo pogués reduir la set, no podria eliminar-la. A més a més, en altres versions s'hi afegeix el verb *poder* («no puc apaivagar»), de manera que s'anticipen les limitacions del jo poètic, remarcades amb «no sé de canviar».

El tercer i el quart vers afegeixen a la fam i la set la inaptesa del Jo de procurar-se un aliment («mena de vianda», «fruita comestible» o «cosa comestible», segons els esborranys) a partir del «crit». Carbó (2006) interpreta que el crit és la indagació que pot originar la creació poètica, i que la seva inutilitat qüestiona el sentit de l'existència; Pico i Saladrigas (2016), en canvi, entenen el crit com un sinònim de la veu poètica (encara imperfecta) que busca el Jo. Tot i això, nosaltres considerem que aquí el «crit» té un doble significat: d'una banda, si ens guiem per algunes redaccions anteriors del vers («com que no sé de convertir els desigs / en cosa comestible», C.U. 2626), és la necessitat imperiosa del jo poètic d'obtenir el que anhela (que de seguida ens preguntarem què és); de l'altra, és el cant (o qui sap si fins la poesia), un cant que no pot ser convertit, transformat o canviat (segons la redacció) en aliment espiritual o en mitjà per aconseguir el que necessita. Ferran Carbó (1989a), també, assenyala que quan el crit és un atribut vital del Jo (una passió) és «vermell» (com al poema «Tarda fosca», d'AQET): a la majoria d'esborranys no definitius d'«Amb ronca veu» el crit és ardent.³⁸

El darrer vers de l'estrofa té redaccions com ara «m'adelito i clamo», «retorçant-me clamo» o «gorja i ventre clamen». Tanmateix, sembla que finalment Joan Vinyoli opta per una versió rítmicament més encertada —col·locant el verb conjugat abans del gerundi— i accentua el patiment i la impotència del Jo amb el verb «retorçar».

El poema de *Vent d'aram* no ens aclareix quin tipus de set i de fam pateix el jo poètic. De tota manera, en aquest punt diverses redaccions d'«Amb ronca veu» —fins i tot quan «Amb unes altres paraules» ja es troba gairebé fixat— contenen els versos «Soc fam i set. / Per tu, per tu, per tu» (C.U. 1627). Podria ser que aquí el Jo es dirigís a l'Amiga (com a «La reina» o a «El viatge»), però que alhora invoqués el Callat. Si a «Amb unes altres paraules» Joan Vinyoli ens parlava de la impossibilitat de la *unio mystica* amb l'Amiga, en aquest poema segurament es lamenta perquè no pot repetir l'experiència de «Secret» i fondre's amb el Callat. De fet Xavier Macià (1993) assenyala que a *El Callat* la fusió del jo poètic en l'àmbit atemporal i perfecte del Callat ja apareix com una veritable *unio mystica*, i que la unió del Jo amb l'alteritat és un tipus d'experiència que presenta afinitats amb la fusió amorosa. Potser per això en la segona estrofa

³⁸ Les referències a l'incendi poètic que apareixen en aquest poema són compartides, entre altres, amb la versió d'«Amb el teu gest» («Ofrena») que hem esmentat anteriorment.

el jo poètic abandona la seva forma per convertir-se en arbre i en gall: en dos éssers més propers que ell al Callat.

En la primera part de la segona estrofa, el jo poètic es transforma en arbre. Segons Macià (1993), l'arbre és un símbol que assenyala les dues realitats del poeta: la temporal i l'atemporal (Vinyoli destaca aquesta dualitat amb el vers «de les arrels a les fulles»); és lògic per tant que sigui la fase intermèdia entre el Jo-home i el Jo-gall. En aquest estat, demana al Tu (al numinós-estimada) que es fixi en la seva tremolor («Fixa't: tremolo», «veus como tremolo», «Ho veus? Tot jo tremolo»). Tot i que pugui fer-ho de por (CARBÓ, 2006), Vinyoli tremola sobretot davant de l'amor i la mort (SOLÀ, 2016a); en definitiva, davant dels misteris vitals («He tremolat davant d'aquests misteris»), sense que això tingui necessàriament una connotació negativa (a vegades el poeta fins ho desitja): «De lluny, en veure't, / vaig dir-me tremolant: / Oh meravella!» («El viatge», EG), «Tremolo de sentir la vastitud / omplint-me» («Ariel-Calíban», R), «rebrotat, veu antiga / del rossinyol, i fes-me tremolar» («Les aigües aturades», EC), «la claror dels estels, / la quietud del vent, / fan tremolar totes les meves fulles» («Errant a la ventura», EC). Un cas similar és el següent, de *Cants d'Abelone*:

M'he tornat cel llampurnejant i crido.
Cap a quin tot? Enyoro tant omplir-me
terriblement, de què? No ho sabré mai. Salvatge
cor meu, tremoles, deslligant-te en somnis... (VINYOLI, 2001: 286)

De la mateixa manera, pot ser que l'adjectiu «fosc» (afegit a la darrera redacció del poema) no designi només la por, sinó també la interiorització del Jo,³⁹ com a «Fosc en la nit, tot sol, em mires i t'escrutes / a tu mateix» («Rembrandt», C), a «Entra / mar negra endins i baixa al fons» («El guany», VDA), o a «pugna aprofundint la fosca» («El riu de pedra», EC). La foscor del Jo, a més, acabarà convertint-se en la nit.

El jo poètic fosc i transformat en arbre, tremolant, s'omple d'enyorança. El seu estat d'ànim és, possiblement, molt semblant al que descriu a «Ofrena» en la mateixa època:

Esdevenir el que som és una llarga empresa
roquetar impenetrable, bretxa.
Millor s'estava en qualsevol racó
de joventut creient-nos disponibles
per a la gran ascensió
quan sols teníem una pobra escala
de seda i foc que el temps va destruir.
El crit es [sic] cert, volava molt amunt
i ens creiem [sic] a tocar de realitats
perque [sic] ens tremien les mans i tremolava tot
des de les rels a les fulles.
Perque [sic] érem arbres ambulants en una platja il·luminada. (C.U. 2273)

³⁹ Josep Carner, Carles Riba i molts altres poetes postsimbolistes utilitzen aquesta accepció del mot en aquest sentit.

Recordem que «Ofrena» està dirigit a Francesc Gomà, amb qui Joan Vinyoli havia fet diverses excursions (entre les quals hi ha un parell d'ascensions al Montardo el 1943 i el 1950), en què «la pau de les muntanyes i l'entorn virginal on s'immergien, els predisposava a converses especulatives en què podien elucubrar i reflexionar sobre el misteri de viure, igual que en les moltes sobretaules i tertúlies que compartien» (SOLÀ, 2010: 214). El poeta devia a Gomà molts dels coneixements de filosofia que tenia, i a la dedicatòria d'*El Callat* va escriure-li «aquests poemes són fills de converses amb tu i et pertanyen» (SOLÀ, 2016b).⁴⁰

Als versos d'«Ofrena» (que seran recuperats a «Ens creïem únics», d'EG) fa l'efecte que Joan Vinyoli enyora la seva joventut: quan s'enfilava fins al cim de les muntanyes amb Gomà, quan creia en les possibilitats de la poesia per arribar al capdamunt de tot (a través de l'escala d'«El campanar» o de *Per l'escala secreta*), quan somiava («Ni de cargol, estreta, no segueix / l'escala. Somnis.» [«D'on, on, vers on?», R]), i quan es creia «a tocar de realitats»: a prop del Callat (com al llibre homònim o a «Secret»). Fixem-nos un altre cop en aquesta tremolor, que aquí sembla que és producte de l'eufòria del Jo poètic i del seu company, que creuen ser a tocar dels grans misteris, en «una platja il·luminada». Potser l'enyorança que el turmenta («com un càntic», segons 1627) duu el Jo a recórrer un camí similar o paral·lel al que havia seguit a *El Callat* i que descrivia així:

Sols partint de «El Callat», sols de retorn de «El Callat», sols havent sentit la crida del «Gall» i l'enyorança de «La roca», sols pel «Camí» on «en la set del qui cerca neix profunda la deu», pot «El boscatèr» perdut en la closa nit on «Orfeu» és «esperança i moviment cap a la llum» i on cal arriscar-se al difícil combat amb l'àngel, arribar a la clara altura de «Diumenge» i fer la lloança i fins l'exaltació de les realitats terrenes: siguin flors o fruits, muntanyes o ponents, jardins o infants que en llur simple gràcia caminen lliurement cap al «delitós paratge» d'«aigües aturades» on «El Callat» fa sentir la seva «quasi-veu». (VINYOLI, 2001: 84)

Després de sentir la set i la fam, i tot i ser conscient que no serà capaç d'assolir el Callat, el caçador-boscatèr es desprèn d'ell mateix i es converteix en un arbre com a primer pas a l'altra riba; ara es perd a l'interior de si mateix («del meu bosc», «del vell bosc incendiat»). Segons Macià (1993: 347) «la paraula poètica és un do rebut, una il·luminació, i no hi ha altre camí per accedir-hi que endinsar-se més i més en la foscor, continuar furgant en les profunditats interiors (“És més endins que la paraula brolla”), i sobretot insistir fins a ser, definitivament, un amb les coses».

Carbó (2006) considera també que en la primera part de l'estrofa (els primers quatre versos) s'intensifica progressivament el procés de desorientació del Jo i de pèrdua en l'intent d'interiorització, en part gràcies a les conjuncions i a la tensió que hi afegeixen. És possible que el jo poètic desitgi i temi alhora el camí que està seguint: algunes paraules —«tremolo», «fosc», «perdo», «barrancs», etc.— admeten una doble interpretació, que confirmen redaccions anteriors —«pateixo de gana i de set i m'adelito i clam», «m'ompló d'enyorança com un càntic». Al capdavall, enfrontar-se amb el Callat significa acarar-se amb si mateix, descobrir fins on abasten

⁴⁰ Agraïm a Pep Solà que ens hagi facilitat el text inèdit que va fer servir de base per a la comunicació «Un crit de bèstia sóc», que va tenir lloc durant el Col·loqui de tardor a l'entorn d'*El Callat* (1956), de Joan Vinyoli, que la Càtedra Joan Vinyoli de Poesia Contemporània va organitzar el 2016.

les possibilitats de la seva poesia: «sempre aquesta sensació que el personatge va travessant una selva obscura en un arriscat i inigualable viatge» (MARGARIT, 2006: 17). D'aquí prové la seva naturalesa feble i grandiosa: un reflex de la naturalesa de l'home (ARAGAY, 2014).

Seguint aquesta línia, els barrancs del quart vers de la segona estrofa («brams», en canvi, a 1627) ens alerten del perill de la caiguda d'un Jo extraviat (CARBÓ, 2006), i ahora són el següent pas per a arribar a les profunditats del Jo, o a la «quasi-veu» del Callat. El descens del jo poètic, tal com comenta Carbó (2006), queda marcat a través d'un escalonament visual que també se-para les dues parts de l'estrofa. En caure, el Jo queda convertit en el «gall salvatge».

Recordem que a «La reina» el jo poètic era el caçador del gall salvatge; a «Secret», el caçador comparat al gall salvatge. A «Amb ronca veu», després de diverses redaccions («com el gall salvatge», «faig el gall salvatge», «imito el gall salvatge») el Jo es converteix en el gall, i aconsegueix així fer un pas més cap al Callat. El gall, un símbol que per a Agustí Bartra era metàfora de l'amor, representa el poeta en l'obra de Vinyoli (FALGUERA, 2019). Xavier Macià, a propòsit del poema «Gall», en diu el següent:

El Gall és el símbol de l'ideal inaccessible percaçat pel poeta, la veu intacta, única i eterna, que neix de la nit del temps, vencedora de la foscor, i anuncia l'aurora, el triomf de la llum. És imatge, ahora, del temps i del no-temps, del ser i del no-ser. Per la seva caracterització i pels seus atributs, el Gall esdevé imatge també del poeta i de les seves aspiracions. Per la seva elevació, el Gall significa el desig de «vida més alta» i de perfecció anhelats pel Jo poètic. Pel seu domini del crit-cant i pel seu àmbit (la nocturnitat), esdevé una figuració del propi poeta i de la seva tasca creadora (també ell posseeix aquest do i el seu àmbit poètic és la nocturnitat: «heus-me ací en la partió de la nit i l'aurora»). (MACIÀ, 1993: 383)

Pep Solà explica quin és l'origen del símbol:

La imatge del gall era suscitada pel gall-penell que Vinyoli podia contemplar, des de la galeria de casa seva, al capdamunt de la torratxa d'una casa veïna, quan la il·luminaven els primers raigs del sol, i també pels galls que encara es podien sentir a cantar des dels galliners d'algunes cases del barri. Aquests galls domèstics li devien portar el record de l'emboscada i nocturnal gall salvatge del qual podia haver sentit els crits d'aparellament en les seves estades estivals als Pirineus. Tal com ho digué a Foix en una carta escrita la nit de Nadal de 1973: «El "Gall" va néixer, però, en una hora d'hivern com aquesta que ara passo amb vós. En el temps en què vaig escriure'l se sentia cantar els galls. Ara no, i els enyoro». (SOLÀ, 2010: 180)

Joan Vinyoli tan sols esmenta el gall en cinc poemes, tres dels quals són de *Vent d'aram*.⁴¹ És un símbol, com hem vist, vinculat a les ascensions als Pirineus, i remet sempre al primer poema en què apareix («Gall», EC), en què era inabastable. Ara que el jo poètic sembla que no només ha aconseguit arribar fins on es trobava el gall, sinó també convertir-s'hi, s'adonarà que el Callat continua sent inassolible. Amb tot, abans fixem-nos en el context en què es genera l'anunciació de l'aurora: «m'exalto de nit quan les estrelles vacil·len». El verb *exaltar* té un sentit similar a *tremolar* (que el substitueix al document 2585): el Jo, davant l'adveniment de l'aurora (del Callat, de l'inabastable, de la Veritat...) té por («m'arrufo», C.U. 1627), i ahora s'impacienta. Fa

⁴¹ Els poemes en què apareix són «Gall» (EC), «Amb ronca veu» (VDA), «El guany» (VDA), «Dies al camp» com a gall domèstic (VDA), «Sóc home sol» (EG) i «Tant s'incrementa» (DM).

temps que està «espiant», «vetllant» i «esperant» (segons altres redaccions) que sigui el moment adequat, el moment en què aparegui la llum (en què el Callat es manifesti). La foscor del jo, ara que ha caigut al barranc, ja és nit: símbol tradicional de la mort i l'angoixa, però també temps de gestació de la llum (com a «Orfeu»), i moment propici al cant («El cant del gall és ric a mitjanit» [«Tant s'incrementa», DM]). Interpretem les estrelles com petites llums inestables, vacil·lants, que podrien confondre el Jo o que, com a mínim, no són res més que fum davant de l'aurora: «Anem als afores amb l'apagallums / del sagristà, matem un per un / els ciris del vespre. / Entrem en la foscúria que germina» («Amb gavardina grisa», VDA), «No em val de les estrelles el conhort / l'única llum és la secreta flama / que en la foscor templeja» (C.U. 1910; esborrany de «Veu del promontori», EC). Segons Carbó (2006) i Martín (2015) al mateix temps són indicis de l'arribada de la llum.

Tornem-hi: el caçador assedegat ha abandonat la seva naturalesa per convertir-se primer en arbre i finalment (després d'un llarg camí) en gall salvatge. Ara que és de nit i que està a punt per anunciar l'aparició de la llum, per fer-hi d'intermediari, per fondre-s'hi i per mostrar-nos-la a nosaltres (lectors), s'estremeix (C.U. 2585), i s'adona que el Callat no només és inassolible, sinó que és indícible, com l'amor («l'amor no pot ser dit» [«Cançó d'amor», DM]), i que qualsevol paraula no és més que «ronca veu» o «fosca veu», perquè no pot representar-lo.⁴² Davant d'aquesta realitat, el jo poètic es tapa els ulls i el crit, avergonyit (CARBÓ, 2006), i potser també enlluernat pel Callat (com els personatges del mite de la caverna de Plató), incapaç de distingir la llum del dia si no és a través de les esclatxes d'entre els dits —o d'entre les plomes. El crit, com en la primera estrofa, fa referència a la veu imperfecta, i alhora a la desolació del poeta («Escolta'm aquests crits / mal ofegats, plens d'experiències / doloroses o alegres» [«Escolta'm aquests crits», AQET]).

Davant del fracàs, el jo poètic té diverses opcions: abandonar la recerca del Callat, conformar-se amb els besllums que n'entrelluca (com a «Amb unes altres paraules»), insistir-hi a través de la poesia o buscar una altra via d'arribar-hi. És una qüestió que es plantejarà sovint, i que analitzarà des de perspectives més o menys optimistes en la primera secció de *Vent d'aram* (on dirà tant «tinc por» com «mai no et rendeixis»); no obstant això, amb «m'estarrufat collinflat i danso»⁴³ ja ens avança el seu desig de lluita i l'assumpció digna («estarrufat», «inflat» i «bleint») del paper que creu que li ha estat donat (el de poeta), encara que sap que el «guaiten els ulls del caçador» (la mort, que «té sempre la raó, / com una vella en un racó» [«El lloc», VDA]), present en tot el poemari. Margarit ho descriu així:

Vinyoli, en un camí llarg i dur, ple de caigudes, on es perdrà contínuament, però on mai no abdicarà dels seus seriosos objectius, va convertint en poema el foc que el crema en la transcendència i la religió.

⁴² Pep Solà (2016b) considera que, per a Joan Vinyoli, la veu ronca és —juntament amb els «brams de l'ase», el «raucar de granota» o el «crit de bèstia» que apareix en alguns esborranys de «Gall»— el que més s'acosta a la paraula pura, la «menys contaminada per l'evolució cultural i la civilització, la que surt directament de les entranyes i de l'estranyesa davant del món», el cant vàlid que salva. Creiem que seria interessant explorar aquesta interpretació i mirar d'entendre de quina manera podria encaixar amb el que ens suggereixen els esborranys d'«Amb ronca veu».

⁴³ Martín (2015: 96) explica també que aquest és el ritual del gall salvatge quan es vol aparellar, «quan cerca el contacte i la presència de l'altre», del Callat-Amiga.

[...] Des del començament va buscar un sentit a la vida, o una transcendència, o el que sigui. No ho va trobar mai, però mai no ho va deixar de buscar. (MARGARIT, 2006: 35-36)

Tot i que Joan Vinyoli assenyali el 1962⁴⁴ com a data de redacció d'«Amb ronca veu» (C.U. 2106), considerem que la gènesi d'aquest poema es produeix abans —tal com hem mirat de demostrar—, i que, juntament amb «Unes altres paraules», queda fixat el 1966 (C.U. 2443 i 2444). És publicat a l'apartat «Altres poemes» de *Poesia completa, 1937-1975* amb la nota «Ofert a J.V. Foix amb motiu del seu vuitantè aniversari l'any 1973», i amb cap altra variant respecte a *Vent d'aram* (1976). A l'*Obra poètica, 1975-1979* se suprimeix la portadella del poema (MACIÀ, 2001).

És important assenyalar que la il·lustració d'Alexandre Cirici que apareix a *Vent d'aram* acompanyava «Gall» en una nadala que Vinyoli va enviar el 1953 a amics i familiars (C.U. 3927). Hi podem veure un gall salvatge, com els que col·leccionava el poeta, amb el bec obert —preparat per al crit. El desdoblament de la figura ens fa pensar inevitablement en el conflicte habitual del poeta entre desig (o ideal) i realitat.

«Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules», a banda de ser una rèplica de «Gall», comparteixen la substància lírica d'«Amb el teu gest» (EG), «El banc de pedra» (VDA), «XIV» (CDA), «Recorda» (R), «El viatge» (EG) i «Ens creïem únics» (EG), i possiblement tenen relació amb altres poemes de *Per l'escala secreta* i «Realitats». Tot i que «Amb unes altres paraules» romandrà inèdit, sembla que algunes de les idees i dels versos que el conformen acabaran formant part dels poemes «Per molt que ens abracem» i «Una veu des del fosc», de VDA (C.U. 2445).

«EL GUANY»

Fins ara hem vist un poema que s'origina en una prosa publicada el 1956 però que, si fem cas a Joan Vinyoli, no queda fixat fins al 1974; un altre poema, vinculat a aquest que hem esmentat, que l'autor decideix donar per bo més enllà del 1965, i un darrer poema que sembla que es gesta entre la construcció de «Realitats» i la publicació de *Realitats* (1963) i que queda fixat el 1966. Tot i això, Vinyoli enllesteix algunes de les peces que volia que formessin part de *Vent d'aram* poc abans de la seva publicació, tal com diu en una carta a Josep Elias datada del 14 d'abril de 1976:⁴⁵

Estic ara també amb el meu nou llibre que ja està pràcticament enllestit. Em refereixo a l'original. Ara hi busco racons per encabir-hi potser alguns d'aquells poemes que jo de vegades [sic] em guardo avarament en estat embrionari i que en un moment donat surten de cop. Talment irreal i ja «són». La nit passada no he dormit des de la una i m'han començat a visitar. Veurem què passa. (C.U. 4007)

«El guany» no és cap dels poemes de què Vinyoli parla en aquestes línies, però ens sembla que sorgeix d'una manera molt semblant a la que el poeta hi descriu: de cop, a partir d'un seguit de símbols molt impactants, com una revelació:

⁴⁴ Fixem-nos que es tracta aproximadament del moment en què podem deduir que Joan Vinyoli abandona el projecte de «Realitats» i comença *Realitats*.

⁴⁵ Recordem que *Vent d'aram* es publica la tardor de 1976.

Mai no et rendeixis.

Gira't del costat

on abans veies el penell
que et feia creure en l'últim crit
del gall dels boscos.

Entra

mar negre endins i baixa al fons.

Quan pugis, coraller, i t'hagis tret
el feixuc escafandre,
t'hauràs guanyat una mar llisa
i el vol del gavià. (VINYOLI, 1976: 27)

De fet, com diu Jordi Llavina (2014), hi conflueixen les dues imatges més definitòries o poderoses de l'obra de Vinyoli: el gall (aquí en forma de penell) i l'escafandre, i totes dues ja formen part del poema en el primer dels tres esborranys que en conservem, que es troben en un mateix full i sembla que són escrits el 12 de gener de 1973, inicialment com a continuació del poema «Repetiment» (d'AQET) i després ja com una peça nova (C.U. 2242).

«Repetiment», sense els versos d'«El guany», apareix en una llibreta amb uns quants esborranys de poemes d'*Ara que és tard* i alguns de *Vent d'aram* («Muntanyes», «L'una cosa o l'altra», «Cap al no-res» i «En la nit»), potser escrits a raig —com sembla admetre Vinyoli: «Son [sic] dos quarts / de set del matí / total mitja hora / d'empastifar la llibreta», «considero plausible / com diu en Pla, anar dient / deslligadament les coses / que et venen, explicar-se / des molt endintre, organitzadament, però» (C.U. 2105)— i corregits més endavant. De fet, en aquest document els versos de «Repetiment» formen part d'un poema més extens (d'unes cinc pàgines) titulat «Darreries de l'any 1972», del qual sortiran altres peces d'*Ara que és tard*, i que descriu una experiència semblant a la que Vinyoli explica en una carta del desembre de 1973 a José Agustín Goytisoló:

Cada any, per aquests dies, solc despertar-me de cop a la matinada i penso intensament en alguns amics i ja no puc adormir-me de nou. Es [sic] com una llum plena de records. (C.U. 506)

«Repetiment», seguint aquesta línia, ens parla dels records, del retorn als records com a «forma de vida» i de l'efecte del pas del temps damunt dels records: «Much of Vinyoli's work is meditation not so much on death as on what used to be called "mutability": the way everything slips away, fading into spectral recollections» (ROSENTHAL, 1991: 75).

Per entendre els pensaments que movien Vinyoli, podem fixar-nos en alguns versos de «Darreries de l'any 1972»:

Espera'm, torno de la nit
ple d'imatges que no s'han fet concretes.
M'he desvetllat tot d'una [...]
La nit és molt espessa
fosca, freda encara que en algunes
cases hi ha foc

generalment estufes de butà.

Que bé que estem aquí,
miserables burgesos, cobejosament
aferrats a petites
comoditats mentre al Vietnam
son [sic] destruïts monstruosament
per uns homes que jo
no sé què pensen o què volen.

No entenc
la monstruositat dels polítics
I de la natura
que [sic] en diré? Managua
Vols donar-me
clarícies? De què? No trobarem
cap responsable de res. (C.U. 2105)

A banda d'això, Vinyoli també hi parla del bestiar de Peratallada i d'Ullastret, dels ocells de presa, i dels estius en què havia estat a Torroella de Montgrí (dels quals recorda les sardanes, el Montgrí, els borregos que es menjaven sota les voltes i els dinars a Ca la Neus de l'Escala). «Penso de vegades [sic] / que els records ho són tot», conclou.

Les primeres línies d'«El guany», al document 2242, apareixen després dels tres darrers versos del poema d'*Ara que és tard* («Encenc / un altre llum perquè la nit s'acaba / però comença l'altra nit»); funcionen, una mica, a tall de bombeta.

Tot i que en la versió publicada a *Vent d'aram* el verb *rendir-se* («Mai no et rendeixis») té un sentit general, els diversos esborranys assenyalen un objecte al qual el jo poètic desdoblant té la temptació de lliurar-se: «l'altra nit» que trobàvem a «Repetiment», o el «desastre». L'adverbi «tampoc» d'un dels esborranys es converteix en «mai» —que n'incrementa el to exhortatiu— al document 2359, i en un parell de versions no definitives el poeta hi afegeix el vers «Cerca / alguna cosa» (o «Cerca», simplement): és aquesta necessitat de buscar la que el durà a submergir-se, i a aconseguir «el guany».

Ferran Carbó (2006) i Mariona Pico i Xavier Saladrigas (2016) consideren que «El guany» ens parla de la recerca de la veu poètica o de la creació de la poesia, i interpreten el primer vers com una confirmació de la voluntat de Joan Vinyoli de continuar escrivint. Per altra banda, Jordi Llavina (2014) creu que parla de l'exploració de l'interior d'un mateix a través de la poesia, i Eulàlia Benejam (1987) el descriu com una immersió a l'abisme. Manuel Forcano, encara, el relaciona amb l'intent de conhortar, la voluntat d'incrustar-se a la vida i la recerca constant de refugi que, segons ell, caracteritzen la poesia de l'autor a partir de *Realitats*: és «el poema que després de les tempestes ens promet premi i ens insta a resistir» (FORCANO, 2006: 241). Com «El graner morat» —i moltes de les obres de Vinyoli—, és complicat saber si parla sobre escriure poesia o sobre viure, «since both processes are informed by the same principal values: lucidity and authenticity» (BENEJAM, 1987: 17). Segurament per al mateix Vinyoli feia referència a totes dues coses. És possible que, enmig de la màgia i la nostàlgia dels primers dies de l'any, sorgís com un

poema de *sutura*, com una renovació de l'esperança que mirava de cultivar any rere any i que veiem plasmada en una carta que envia a Eduard Palanques el desembre de 1973:

Veig difícil que neixi aviat una claror quan encara la fosca és tan impenetrable i el pas dels guies tan difícil de seguir. En l'esperança d'aquesta llum visquem, però, un any més, si es [sic] possible i no deixem de rendir-nos. I que minvin el dolor i la sang. (C.U. 507)

Vinyoli, com molts escriptors, entenia la poesia com una catarsi que dona lloc a una transformació, i així ho explica a Miquel Martí i Pol:

Si bé és cert que la poesia es [sic] en definitiva un artifici per produir uns determinats efectes «catàrtics» o si vols dir-ho més «carnerianament» «lúcids» o «placèvol» per tu i per mi i per «tots» els que ens sabem i no cal citar-los, és el «canvi de vivències doloroses, tràgiques inclús, en forma alliberada» i que a la vegada evidentment ha de complir la funció purificadora per al mateix autor i per als altres, que en definitiva en son [sic] co-autors amb l'acte de la lectura feta des de llurs vivències o situació particular. I tant de «residu humà» com hi ha d'haver en qualsevol poema! La «suprema tensió del llenguatge» i la màxima capacitat catàrtica m'atreveria a dir, provisionalment, que la hi dona la «intensitat de la vivència» perquè [sic] en ella rau, en el poeta, si ho és, la força de realitzar una «transformació més perfecta». (C.U. 555)

Que el títol provisional d'«El guany» fos «El penell» ens fa pensar que el poeta entenia aquesta peça com una mena de lloc on fondre's cada cop que necessitava recompondre's de qualsevol dificultat poètica o vital que se li plantegés, com una brúixola, com el «gall-penell» que contemplava al damunt del terrat d'una casa veïna, amarat de sol. Segurament per això vol que formi part de l'antologia poètica de Lumen, i també en part per això els lectors ens el fem nostre i el trobem tan proper com explica Manuel Forcano (2006: 241): «encara recordo el primer moment en què vaig llegir-lo, el lloc, el calfred que em transcorregué el cos, dessota l'ombra de l'Arc de Triomf derrotat per les fosques circumstàncies d'un dia de gener de fa uns quants anys».

Tornem, però, al segon vers del poema. Hem vist que el Tu —un Jo menys madur, menys savi, com el d'«Aplec»— tenia la temptació de rendir-se —de deixar d'escriure, de deixar de viure, de submergir-se en la tristesa... En aquest punt, com en altres poemes, el Jo el convida a girar-se —a canviar de perspectiva— i a fixar-se en el gall-penell que el «feia creure en l'últim crit / del gall dels boscos»: li demana, d'alguna manera, que torni al passat,⁴⁶ que recordi el crit de la natura, el crit del gall que sentia durant les excursions als Pirineus («A mida / que ens envellim tornen les coses / primeres») i que l'ha acompanyat tota la vida a través de «Gall», d'«Amb ronca veu», etc. Eulàlia Benejam (1987: 18) ens diu que «the call of the wild rooster can stand for either personal or artistic idealism», mentre que Ferran Carbó (2006: 74) parla de recuperar aspectes del passat per tal de reprendre la recerca poètica, i equipara el crit del gall a «la clau de la frontissa i l'exemple en l'actitud per al pas a un nou endinsament encara per descobrir: el

⁴⁶ A «Abocat a la nit» (AQET) podem llegir: «Abocat a la nit / de les alfàbregues i les hortènsies / blaves i roses dels meus quaranta anys, / veig com el dia creix sense defalliments, / barrat per altres cases que abans foren / jardins i torres amb penell. / M'han dit / que no m'he fet adult.» A «La por» (ELP) el jo poètic diu «El sol degotejant / [...] fa un crit al penell, / tot en silenci mentre toco / la gelatina del passat que volta / l'inconsistent embrió.»

del mar interior». En altres versions del poema, «l'últim crit / del gall dels boscos» és, directament, «l'esperança / del gall dels boscos», a la qual el Tu pot recórrer en moments de dubte o de crisi personal: «quan no facis / peu i tremolis» (segons un dels esborranys). La disposició dels versos reforça aquesta idea:

El poema es presenta en dues estrofes o agrupacions de versos. La primera apareix visualment d'una forma fragmentària i precipitada: pels escalonaments i pels encavalcaments que la segmenten. Els segons donen rapidesa als versos en la caiguda contínua de les línies sense pauses versals. Els primers es donen en el canvi de frases, després dels punts, en què els versos *cauen*. És com una caiguda de dalt a baix, envers un fons la frontera del qual la fixa el mar. El penell del gall es trobava al cim; la mar és la frontera envers la profunditat. (CARBÓ, 2006: 74)

La redacció del segon vers d'un dels esborranys («Gira't immòbil del costat») ens remet també al que expressen les línies «només importa / no moure's / trobar el lloc» del poema anterior a «El guany» a *Vent d'aram*: «El lloc». Segons Pere Ribera (2006) Vinyoli buscava un refugi, un lloc en què poder ser poeta o on, simplement, viure sense angoixa; per altra banda, es demanava també com havia de ser la seva poesia per tal que li servís per a endinsar-se en el Jo i en el coneixement. En aquest poema troba la resposta a totes dues preguntes prenent com a guia la crida que havia sentit de jove i els estius a Santa Coloma de Farners, i endinsant-se en l'univers que havia descobert el 1954 a Begur. «El guany» uneix aquests dos mons crucials de la vida del poeta, representats pel penell i per l'escafandre (MARTÍN, 2015; LLAVINA, 2014), i tots els records que hi estan vinculats. El verb «entra» —«penetra», en la versió publicada a l'apartat «Altres poemes» de *Poesia completa, 1937-1975*— «per la ubicació visual es converteix en una mena de pas d'embut o de pas de gorg» envers l'àmbit del mar interior (CARBÓ, 2006: 74).

Quan, l'any 1954, Joan Vinyoli comença a estiuejar a Begur, el mar irromp en la seva vida d'una manera definitiva: «Per mi, que no havia vist mai la Costa Brava, ha estat una revelació» (C.U. 1145), diu a Òscar Samsó i Glòria Llenas; cita Rimbaud en una carta adreçada a Josep García i Carmina Pleyan —«Elle est retrouvé / Quoi? L'éternité. / C'est la mer mêlée / avec le soleil» (C.U. 1141)—, i Leopardi en escriure a Françoise Iserentant —«il naufragar m'e dolce en questo mare»—, a la qual també diu que li agrada «la contemplation de la mer, des montagnes, des planes, des nuages et des arbres» (C.U. 1146). Insereix, per tant, la mar dins un tot natural, com també veiem en una prosa inèdita que titula «La ciutat vora el mar»:

Venia jo d'unes terres altes, calcigades pel sol, sense cap arbre, totes blancor de calç i muntanyoses. I carenejava llarga estona per uns amples camins que vaig trobar en aquelles altures. Tot el paisatge s'assemblava a un altre que jo havia vist, pero [sic] que no recordava on era. Anava, doncs, per aquelles muntanyes, i em sentia feliç d'haver trobat un camí que em portés a algun lloc, i després de passos i mes [sic] passos, quan començava a pondre's el sol, vaig trobar-me que el camí baixava, baixava, i de sobte, al lluny, com entre vels de boires daurades, apareixia el moviment majestuós de la mar. Aleshores vaig sentir que m'acostava a una ciutat càlida [sic] i que l'estació era com primavera. Vaig veure el mar blau, però només un troç [sic] perquè [sic] d'una banda la muntanya el tapava. I ja de sobte vaig veure un carrer molt net i ple de sol tebi, com a l'abril a Mallorca, i vaig sentir que em trobava en una ciutat meravellosa i tranquil·la [sic], on regnava una pau i un silenci paradisiàcs, on, però, el que conmovia [sic] dolçament, el que tenia suspès el cor, era el moviment i la remor i el color blau del mar. (C.U. 2219)

Miquel Martín (2014), a «Vinyoli, cercant només el mar», descriu detalladament la presència d'aquesta massa blava —o negra, grisa, lila— en l'obra de Joan Vinyoli, i els matisos que adquireix en els diversos poemaris: el to idealitzat i malenconiós d'algunes peces publicades a *Juventus* el 1931, el paper de rerefons que té a *De vida i somni*, l'exuberància metafòrica que anticipa *Les hores retrobades* i que s'evidencia a *El Callat*, la seva aparició com a element descriptiu i narratiu a *Realitats*, la interiorització que experimenta a *Encara les paraules* i *Ara que és tard*, etc. El mar de *Vent d'aram*, segons Martín, adquireix perfils metafísics després d'una síntesi entre l'exterioritat i la interioritat, entre l'objecte i el subjecte, entre els fets quotidians i els transcendents. Aquest és el mar —silenciós, també— en què Vinyoli decideix endinsar-se: «Per què paraules? Aquest blau intens / del mar és prou. Miro la ratlla fixa / de l'horitzó, / mar grandios, i quanta riquesa guardes, per a qui?» («Elegia de Vallvidrera», PDA); «Prou de nedar, capbussat'hi» («Per la sega», R).

Com la nit —present també en algun dels esborranys—, el mar és negre: «és un espai immens on cal aprofundir-hi sense veure-hi clar, sense consciència, indagant o deixant-se dur» (CARBÓ, 2006: 74). El que es proposa Vinyoli, com de costum, és una empresa perillosa: «ja t'esvaeixes / amb un rictus amarg i sóc de nou immers / dins l'aigua negra, escafandrista mut / sense ampolles d'oxigen. Per morir negat?» («Cançó lila», DM). Tot i això, ple del crit del gall dels boscos, al Tu no li sembla tan complicat: «Tot es troba / si vas al fons».

Encara que Vinyoli reescriu diversos cops la darrera estrofa buscant la claredat expressiva,⁴⁷ els símbols —i el sentit del poema— no canvien (o no canvien gaire). Als esborranys, el coraller és «vell» i fa temps que practica la immersió («si des del fons / pugues, encara, jove coraller / malgrat els anys»), que no és altra cosa que l'ofici de poeta, «la santa follia de ser càntic» (en paraules del Vinyoli d'«Elegia de Vallvidrera»), o la vida.

Hi ha diverses interpretacions sobre què busca el coraller i quines són les aigües en què s'endinsa el Tu. Per a Mariona Pico i Xavier Saladrigas (2016) el mar és la recerca poètica i vital, i el corall és la paraula (el poema); Eulàlia Benejam (1987) interpreta el «guany» com la inspiració del poeta i la pau d'esperit de l'home; Josep Maria Sala-Valldaura (2019: 136) parla d'«arrabassar alguna cosa oculta», de «llevar la perla de la conquilla dels mots» i de «manllevar el corall del mar de la realitat, perquè la poesia extrau el seu trofeu dintre i fora d'ella»; Ferran Carbó (2006) considera que la recerca del «guany» és l'intent de creació i d'indagació, enriquit per la troballa però també per la temptativa; Lluís Izquierdo (1976) ho llegeix com una pugna dins el corrent de les paraules i dels mars interiors, un intent d'extreure'n els mots necessaris i suficients; Jordi Llavina (2014), finalment, dedueix que el «mar negre» és la consciència, i que mitjançant el fenomen poètic el Jo explora l'interior de si mateix.

Per a nosaltres «El guany» és una mica tot això: l'intent de recerca de coneixement —sobre el món i sobre un mateix— a través de la poesia, el viatge als abismes de l'ànima del Jo, les

⁴⁷ Al marge d'un dels esborranys del document C.U. 2242, a banda de diversos interrogants, hi ha la nota «No acaba de ser clar».

inseguretats⁴⁸ de l'autor en el procés de creació poètica... i encara, si tenim en compte «Darries de l'any 1972», potser també és un desig de fixar els records a través de la poesia, o la constatació que és possible endinsar-nos en el Jo i treure'n substància lírica que ens alliberi —gràcies a la catarsi— i que alhora ens reveli una veritat que teníem amagada. La idea de capbussar-se també és present en altres poemes de *Vent d'aram*, com ara «Gorgs» o «Tous les jours (Magritte)», i el descens com a exploració del Jo apareix diversos cops a l'obra de Vinyoli («quan baixo lentament al soterrani / de la petita casa / de mi mateix», a l'«Acte darrer», o de manera més visual a «Amb ronca veu»). La imatge, sobretot si tenim en compte l'escena final, ens fa pensar encara en unes paraules que Joan Vinyoli va enviar a Françoise Iserentant des de Begur: «nous baigner dans la mer calme des “cales” on en naigent [sic] l'on peut voir le fond marin» (C.U. 1146).

El fons «és un espai verge, poc o gens conegut, amb excepció del que n'han après —i ens han transmès— alguns genis aventurers» (LLAVINA, 2014: 39), aquells que en tornen, que emergeixen i es despullen, que es desprenen de l'escafandre que els ha permès capbussar-se i ens revelen els secrets que han descobert a través de la poesia. Trobem lògic deduir que l'escafandre és la paraula poètica, però llavors per què se'n desfà l'autor? Diversos escriptors, entre els quals hi ha el mateix Vinyoli, ens parlen del final del procés de creació com d'un alliberament: al poeta se li revela —a través del que ha escrit— una veritat, experimenta una transformació, i és llavors quan s'adona que la peça està acabada, que ha deixat de pertànyer-li a ell per pertànyer als lectors. Si creiem que «El guany» parteix de la insatisfacció amb la pròpia poesia, la sensació de llibertat del Jo augmenta, perquè el poeta constata que és capaç, «tot i els anys», d'aconseguir entendre's i entendre el món a través dels versos;⁴⁹ que malgrat els dubtes és Poeta.

El mar, agitat quan el Jo se sent frustrat, vell, trist o desemparat («Les ones baten / feixugament damunt la sorra / bruta, negrosa de la platja dura / dels anys viscuts», a «Platja dura», per exemple), apareix llis, i aquest és també el premi de la immersió («t'hauràs guanyat una mar llisa»): el silenci que es produeix després de la creació, i tot el que significa. Vinyoli escriu «veuràs el mar llis com un plat» —o «mira el mar llis com un plat»— en algunes versions. Per entendre la imatge, a banda de comparar la forma de tots dos elements, podem fixar-nos en el color blanc del plat i en els reflexos de la llum del sol damunt l'aigua, en la simplicitat i la quotidianitat de l'objecte, i especialment —ens sembla— en la buidor del plat, una buidor agradable, com el silenci que queda en el Jo quan ha deixat en el poema tot allò de què volia desprendre's.

El «vol del gavià», que no apareix en cap de les versions del gener de 1973, ens remet a «L'albatros» de Baudelaire, aquí ja lliure.⁵⁰ També hi trobem reminiscències dels ocells de presa que

⁴⁸ «Si jo no he sabut o no he pogut acomplir el que Riba —tan viu encara com si l'estigués veient— esperava de mi, sé profundament que, ja al llindar de la vellesa, encara segueixo perseguint el “real poètic” tot i el silenci i la marginació en que [sic] alguns pontífexs de la crítica del país em tenen i em tindran perquè els resulto “incòmode” o s'ho saben ja “tot” i no encaixo en els seus paràmetres», diu Joan Vinyoli en una carta a Lluís Busquets i Grabulosa el 10 de març de 1982 (C.U. 4002).

⁴⁹ «Ara que envelleixo, la poesia se m'ha convertit en la resposta més greu i senzilla a les grans preguntes que ens pugen dels més íntims fons de nosaltres mateixos» (C.U. 4002).

⁵⁰ Especialment si tenim en compte uns versos de «L'ocell negre» (d'AQET): «És ara / que tu, gran ocell negre, / camines eixalat / per la deserta plaça».

apareixien a «Darreries de 1972»,⁵¹ i sobretot la identificació de l'au amb la poesia que fa Jacint Verdaguer —a qui Vinyoli havia llegit de jove— a «Què és la poesia?»: «La poesia és un aucell del cel / que fa sovint volades a la terra, / per vessar una gota de consol / en lo cor trist dels desterrats fills d'Eva» (VERDAGUER, 1964: 697). Acabat el procés de creació, el poema —com el seu autor— és lliure; és per si mateix, i està preparat per prendre els sentits que li donin els lectors.

«El guany» apareix publicat per primer cop a l'apartat «Altres poemes» de *Poesia completa, 1937-1975*, on es diu que queda fixat el 1974. El 1976, en formar part del poemari *Vent d'aram*, el verb «penetra» és substituït per «entra», i aquesta modificació es manté a *Obra poètica, 1975-1979* (MACIÀ, 2001).

⁵¹ «Tothom ara en principi dorm / excepte els que per vells o per natura / es desperten molt d'hora. / Hi ha grans ocells: voltors, àguiles, altres / aus de presa que ara reposen també / mentre els mussols, les olives [sic], els altres / ocells nocturns han fet ja la feina / que els pertocava. / Va naixent el dia» (C.U. 2105).

Jordi Marrugat explica que Vinyoli

estava assetjat pels fantasmes de la memòria i a través de qualsevol cosa que l'atacava feia créixer aquella memòria, la intensificava aixecant els versos cap amunt fins arribar al moment sublim en què tallava, deixava caure un principi de realitat i acabava amb un vers catàrtic. (MARRUGAT, 2009: 474)

El pes del passat és important en tota l'obra de Vinyoli. Tanmateix, és veritat que, a *Vent d'aram*, els records hi tenen un paper essencial. El poeta, com hem anat recordant al llarg del treball, es trobava en una època de maduresa, i n'havia pres consciència: és per això que el temps —en totes les seves formes— s'hi fa present. Pep Solà (2010) explica que el 1974, quan l'autor va fer seixanta anys, es va veure empès a tornar als llocs on havia viscut —a Sant Joan Despí, al pis del carrer Comerç o al del carrer Còrsega—, i va estar-se un parell de dies a Santa Coloma de Farners, on va visitar Can Cuera, Can Barril, el Castell de Farners, el Turó del Vent... i les persones amb qui havia passat els estius de joventut. Potser, però, «com diuen els versos del poema "Repetiment", la veu de totes aquestes coses ja no era la mateixa, i es va trobar amb la frustració de veure com les seves expectatives no es complien» (SOLÀ, 2010: 352).

És probable que *Vent d'aram*, com hem dit anteriorment, sorgís d'aquesta necessitat de retorn, de la voluntat de retrobar i aturar el temps («Temps perdut», «Atura't: / hora fixa del poema»), de rescatar i fixar els records. Pensem en uns versos descartats d'«El graner morat» que hem vist abans:

Fes compte que potser res no val tant
com passar el dia emfitant [sic] recances,
fènyer records, mirar amb porfidiós silenci
l'àrid color dels dies ja gastats. (C.U. 2452)

La presència del passat, com una arrel, queda amagada en els onze esborranys d'entre finals dels anys cinquanta i principis dels seixanta —alguns de gairebé dues dècades enrere— que el poeta recupera i reescriu, i en els set més de l'època de *Tot és ara i res*. També apareix —a vegades tímidament— en el rerefons de molts poemes, tenint en compte, és clar, que Vinyoli escriu tota l'obra partint de l'experiència. La primera secció del llibre s'ambienta en la natura en què Joan Vinyoli va descobrir la poesia durant la seva joventut, una època rememorada a «Temps» i «Tous les jours (Magritte)». ⁵² «Sordejo» —segons l'autor una peça significativa del llibre— recupera el primer vers líric del poeta («I must do something of my poverty»), i el record de la dona que el va introduir a una «vida més alta»: Isabel Abelló. ⁵³ «Die Zauberflöte» s'inspira

⁵² En alguns esborranys, «Tous les jours (Magritte)» es titula «Santa Coloma de Farners, fa molts anys» i «Tardes del vint-i-vuit».

⁵³ Vinyoli explica com sorgeix aquest vers en un dels esborranys de la prosa inèdita «Un diàleg en l'obscuritat»: «Per primera vegada a la vida vaig tenir una profunda necessitat d'estar sol, per primera vegada a la vida vaig sentir-me sol davant de les coses, davan [sic] el món, tot jo aspirant cap a alguna perfecció de la qual era Helen missatgera i carnal posseïdora. Certament jo no era res, no era absolutament ningú, pero [sic] aquest anhel transfigurà la meua inanitat i em va redimir. Aquell dia vaig escriure per primera vegada unes paraules necessàries: *I must do something of my poverty*» (C.U. 1445). *Helen* és l'*alter ego* d'Isabel Abelló.

en una fotografia de Montserrat Ainaud («l'ocell negre») quan era una nena.⁵⁴ «El guany» hem vist que neix d'un garbuix de records que inunden el poeta a finals de 1972. «El motor» en un primer moment és una evocació dels estius a Begur:

De la terrassa estant
podràs [sic] veure les illes, l'ampla estesa
del mar, matins molt transparents,
i la roba de la Carme⁵⁵ cruixint en el gran vent.
Però de nit, quan es ballava,
al so del toca-discos, en Joan Petit⁵⁶
acostava el somriure a les cares amigues.
Era una festa alegre veure les estrelles
i tot sovint les barques a l'encesa
que es gronxaven després en algun cor
que ja s'ha mort.

Joventut perduda,
vellesa arribada. D'aquell temps no queda
pedra sobre pedra. (C.U. 2821)

«Dies al camp» és la mescla d'un escenari que el poeta devia visitar quan era jove i el quadre *El galliner*, de Darío de Regoyos, esmentat en un dels esborranys (C.U. 2188). «Perfectament recordo», «L'últim nus» i «La farinera abandonada» deriven d'una prosa que parla d'una relació amorosa passada.⁵⁷ «El que en diem morir», encara, parteix d'uns versos plens de vivències que Joan Vinyoli va escriure el 1955, després de la mort de la seva tia —Mercè Pladevall Maseras—, i que també va utilitzar per al pròleg d'*El Callat*:

Mai més no menjarem
com les que tu sabies fer, crespelles,
de pasta ben fonyada, amb gust d'anís,
bunyols de vent sàviament inflats,
flairoses magdalenes.

Pels encesos
dinars de Sant Esteve, de les festes
familiars, t'escriuaven tots,
quan roja dels fogons, acalorada,

⁵⁴ En una carta a Miquel Martí i Pol del quinze de febrer de 1979 Vinyoli diu de Montserrat Ainaud: «durant molts anys ha estat la meva col·laboradora inapreciable (ha posat a màquina tots els meus escrits, m'ha ajudat materialment i espiritualment fins a un grau extrem, buscant-me sinònims i completant-me versos que jo no sabia acabar). [...] Temo jo més un silenci d'ella que em fa sentir que el poema que li he ensenyat o dictat no li plau, que la crítica d'un especialista. [...] No perdona la superficialitat ni el gratuït ni tot allò que no respongui a la més alta exigència» (VINYOLI, 1987: 45-46).

⁵⁵ Carme Pleyan, segurament.

⁵⁶ Joan Petit va morir el 1964, i Margarida Fontserè, la seva esposa, es va suïcidar poc després: això, d'alguna manera, va marcar la fi dels estius feliços a Begur. L'esborrany que transcrivim data de l'onze de gener de 1966.

⁵⁷ De fet en un parell d'esborranys el poema es titula «Records», «Record d'un cost» i «Vull recordar-te» (C.U. 2435, 2184).

t'asseies a prop meu. (C.U. 1661)

A través dels esborranys d'«El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» o «El guany» hem pogut comprovar que encara que en el procés de depuració Vinyoli allunyi cada poema de l'anècdota, el pòsit del record hi continua sent, i ens permet apropar-nos una mica més al sentit que hi donava l'autor. És per això que considerem que seria interessant fer una anàlisi genètica i una edició crítica del corpus poètic de Vinyoli, en tota la seva extensió, per tal de veure bé la intertextualitat que la caracteritza i la manera —podríem dir *alquímica*— en què les diferents peces es van mesclant i evolucionant.

Així, diversos poemes de *Vent d'aram* comparteixen la substància lírica de què procedeixen amb altres peces. Hem vist els casos d'«El graner morat» —genèticament relacionat amb «Pel camí dels mesos de l'any», «Feina de vell» (AHP), «Aplec» (VDA), «El llaurador» (R), «Una altra música de la tardor» (VDA) i «A les fosques» (TEAIR); acompanyat en alguns documents per «He dit una cançó» (C), «Filtracions» (TEAIR), «El bosc» (ELP), «Els cucs de seda» (TEAIR), «Queralbs» (TEAIR), «Negra nit» (TEAIR), «Retrat de família» (TEAIR) i «Postal a Salvador Clotas» (TEAIR)—, «Amb ronca veu» —que neix juntament amb «El banc de pedra» (VDA), «Amb el teu gest» (EG), «XIV» (CDA), «Recorda» (R), «El viatge» (EG), «Ens crèiem únics» (EG), «Per molt que ens abracem» (VDA) i «Una veu des del fosc» (VDA), però també està vinculat amb «Gall» (EC)— i «El guany» —que comparteix origen amb «Repetiment» (AQET). Tot i això, no són els únics que trobem lligats a altres obres.

Després d'una primera aproximació,⁵⁸ ens adonem que els esborranys primigenis d'«Amb gardina grisa» es troben amb els d'un poema inèdit («Novalis»)⁵⁹ que parteix de fragments de la prosa «Pel camí dels mesos de l'any». «Una altra música de tardor», a banda dels vincles amb «El graner morat», també té relació amb «L'udol vermell» (R). «El motor» podria compartir alguns elements amb «Cisterna» (AQET), tot i que caldria explorar-ne més la relació. «Tous les jours (Magritte)» inicialment es trobava amb un esborrany d'«El mecànic i la seva família» (R). Un fragment dels esborranys de «Dies al camp» s'aprofita per al poema «Prou» (TEAIR). «Hora fixa» formava part de la secció «El buscador» (de «Realitats») dins un poema titulat «*Le vierge, le vivace et le bel aujourd'hui*», del qual surten també «Cançó de mar» (DM) i «Planell» (AHP). «Perfectament recordo», «L'últim nus» i «La farinera abandonada», com hem dit, tenen un origen comú, i és possible que per això Vinyoli les col·loqués de costat. El mateix passa amb «Per molt que ens abracem» i «Una veu des del fosc», amb «Temps perdut» i «Gorgs», i amb «Piscina» i «Guarda'm dels ganivets». Hem comentat, encara, que «El banc de pedra» —que formava part de «L'aventura» («Realitats») — com a mínim es pot relacionar amb «El viatge» (EG) —i amb «Un vol d'ocells» (C) i «Projectes de felicitat» (VDA)—, i finalment «La darrera paraula» està vinculat amb «Dimoni» (EG), i «El que en diem morir» té un origen comú amb la dedicatòria d'*El Callat*.

⁵⁸ Per a unes notes sobre la datació dels materials, consulteu l'Annex 5 i l'Annex 6.

⁵⁹ Sembla que Vinyoli es planteja publicar «Novalis» a *A hores petites* (C.U. 3196), però que finalment no ho farà.

Vent d'aram sovint s'ha considerat un llibre que enllaça la trilogia existencial conformada per *Tot és ara i res*, *Encara les paraules* i *Ara que és tard* —caracteritzada per l'erosió, el desarrelament, la crisi, la intempèrie, el pas inexorable del temps, la soledat o la presència de la mort— amb *El griu* —de temàtica amorosa i eròtica— i *Cercles* —que tracta la creació poètica com un mitjà d'autoconeixement— (CARBÓ, 1991, 2007). Tanmateix, com hem pogut comprovar, no només hi ha cinc poemes d'*El griu*, dos de *Tot és ara i res*, dos d'*Ara que és tard* i un de *Cercles* que comparteixen substància lírica amb *Vent d'aram*, sinó també —com a mínim— quatre de *Realitats*, dos d'*El Callat*, dos d'*A hores petites*,⁶⁰ un de *Cants d'Abelone* i un de *Domini màgic*. Considerem, per tant, que també s'hauria d'estudiar quin sentit pren la vinculació entre *Vent d'aram* i aquests poemaris i, sobretot, si la relació que s'estableix entre els altres llibres de l'autor és tan gran com la que hi ha amb *Vent d'aram*.

Volem recordar, també, que el que ens hem proposat de fer en aquestes pàgines és tan sols un primer intent de datació i una anàlisi general dels materials del Fons Joan Vinyoli —encara en fase de revisió—, a banda de l'anàlisi genètica de quatre dels poemes del llibre. Un estudi més acurat dels esborranys i dels altres documents del Fons segurament ens permetria conèixer molts més detalls sobre l'origen del poemari o sobre les diverses peces que el conformen, i podríem trobar-hi més vincles intertextuals. De fet, una anàlisi genètica de cadascun dels poemes no només ens ajudaria a entendre el procés de creació de Vinyoli, sinó també el pes de cada paraula i l'evolució del sentit del poema, tenint en compte el grau d'exhaustivitat i de minuciositat del mètode d'escriptura i correcció de l'autor.

Així mateix, la recuperació de materials que Joan Vinyoli aparentment emprèn —o intensifica— en la creació de *Vent d'aram* s'hauria d'estudiar juntament amb la publicació, un any després, de *Llibre d'amic* —escrit «entre els anys 1955 i 1959» (VINYOLI, 2001: 269), durant l'època de redacció de *Per l'escala secreta*—, o amb la substància lírica de què parteixen *El griu* o *Cercles*. En l'anàlisi que Xavier Macià (2001) fa de *Per l'escala secreta* i «Realitats» podem veure que els poemes d'aquests llibres que no són publicats a *Realitats* o a *Llibre d'amic* majoritàriament formaran part d'*El griu* —«Les noces», «Abracem-nos arrossegats», «L'arbre incandescent», «Tot recobrat», «Amb el teu gest»— i de *Cercles* —«He dit una cançó», «A la borda», «Sacrifici», «Un vol d'ocells». És possible que, en l'assumpció de la vellesa, Vinyoli decidís reemprendre alguns projectes començats anys enrere o reintegrar-los en altres projectes, i és en aquest context que apareixen, com a mínim, *Vent d'aram*, *Llibre d'amic*, *El griu* i *Cercles*.

⁶⁰ Recordem, també, que un poema descartat de *Vent d'aram* («No t'enganyis») s'acaba publicant a *A hores petites* amb el títol «A un jove».

CONCLUSIONS

Encara no tenim prou informació per proposar una lectura del poemari, més enllà del que ja hem comentat. Segurament l'anàlisi de la primera versió conservada de *Vent d'aram* (C.U. 2100) i la comparació amb l'ordenació definitiva ens permetrien entendre'l molt millor. Un exemple clar d'això el trobem en la primera part del recull: fins ara els estudiosos l'han relacionat amb la natura o la creació poètica, però aquesta interpretació no acaba d'encaixar amb peces com «Tots ho sabem», o a vegades queda forçada. Sembla que tindria sentit, en canvi, mirar d'entendre-la tenint en compte que els poemes que la conformen estaven repartits en quatre dels cinc apartats de l'estructuració provisional del poemari. El primer d'aquests apartats aparentment parla de la creació poètica («Die Zauberflöte», «El guany», «Muntanyes»...). El segon, format per quatre poemes inèdits i dos de publicats, sembla una evocació de records —i d'autoexploració—, encara que es fa difícil de dir sense analitzar-lo amb calma («El motor», «S'ha obert una finestra»...). El tercer segurament considera el plaer, la terrenalitat o fins la primitivitat també com a formes de vèncer la mort («Dies al camp», «Aplec»...). El quart confirma la idea que la segona part del *Vent d'aram* publicat el 1976 està dedicada a l'amor, a un amor com a possibilitat de retorn i de recomençament, tot i el caràcter efímer que té moltes vegades o la incapacitat del poeta d'estimar de la mateixa manera que ho feia quan era jove («Torna'm a la furiosa / passió que de mi va fer un altre» [«Temps»]). El cinquè apartat, com el darrer del llibre definitiu, parla de la mort, però creiem que ho fa des d'una perspectiva força més fosca que a la versió editada: està encapçalat pels tres únics poemes de *Vent d'aram* explícitament ambientats en la tardor («El graner morat», «Amb gavardina grisa» i «Una altra música de tardor»), i a partir d'aquí accentua progressivament la presència i la proximitat de la mort, fins a insistir de manera obsessiva en la derrota del Jo davant de la Parca en versos com «La mort té sempre la raó, / com una vella en un racó» («Tots ho sabem»), «Tot és de la mort, encara que tinguis / el foc a la mà» («Stonehenge»), «Espera sols la sort / de no tornar mai més a respirar / l'aire infestat que ja et matà primer» («No t'enganyis»), «Tot el que sóc és per ser sepultat / en la sorra» («La sorra»), que desemboquen en el poema de clausura d'aquesta versió del llibre, «Fins a l'agònic»:

La mort vigila i es demostra
minut rere minut.

És per això que trobo
que tot ha de ser dit amb una lenta
persuasiva força irreversible
fins a l'agònic. (C.U. 2100)

Aquesta darrera peça del trencaclosques ens remet automàticament als versos «i m'estarrufo collinflat i danso / tot i saber que em guaiten els ulls del caçador», d'«Amb ronca veu», però ho fa de manera molt més dramàtica: el jo poètic —que partia del «Temps perdut»— ha contemplat la poesia, els records, la passió i l'amor, però ha acabat acceptant que la mort guanya el combat, i que tot i així ell se servirà de la paraula fins al darrer alè. «No tinc ara temps», en canvi, el poema que Vinyoli escull per a la versió definitiva de *Vent d'aram*, diu:

No tinc ara temps
de cavalcar els encesos
cavalls.

Sento que tanquen
el bar.

Anem a la segura
mort transitòria
del son.

I fem per començar
noves formes de vida. (VINYOLI, 1976: 69)

Després de constatar la caducitat de les coses, d'enrunar-se, el jo decideix fundar una nova vida al damunt d'allò que ha viscut (SOLÀ I SALA, 1977). La secció dedicada a la mort, que era la més extensa al document 2100, es converteix en la més breu.⁶¹

En una carta a Miquel Martí i Pol, Joan Vinyoli explica: «Sempre o gairebé sempre han estat els poemes que m'han portat al llibre i no el plantejament previ d'un llibre el que m'ha dut a escriure uns poemes» (VINYOLI, 1987: 21). Això ens fa pensar que l'origen de *Vent d'aram* tal com l'entenem es troba precisament en els canvis en l'estructuració d'aquesta primera versió del poemari, i per això és essencial estudiar-los.

El document 2100 no indica quin és el títol del llibre. Si ens basem en la circularitat del poemari i en la interpretació que suggereix la cinquena secció, creiem que no seria estrany que, seguint la línia de *Tot és ara i res*, *Encara les paraules* o *Ara que és tard*, *Vent d'aram* inicialment s'hagués dit «Temps perdut». Aquest és el nom que, per error,⁶² Vinyoli utilitza per a designar-lo en una llista de poemes que havien de formar part de l'antologia *Cuarenta poemes* (C.U. 2906), per tant és possible que en algun moment hagués estat el títol del recull. Si això fos cert, també podria ser que la reestructuració i el canvi de to del poemari —que obrirà la porta a *El griu* o *Cercles*— fossin els que portessin l'autor a buscar un lema diferent per a referir-s'hi: un concepte que parlés del temps, tot i que no només del temps irreversible d'*Ara que és tard*, sinó també del temps passat —fixat a través de la poesia, i per tant ja no «perdut»—, i de l'època vital de l'autor; un títol que recordés que el llibre podia ser un «recer sovellós» ple de records, però que també podia endur-se el lector —com a les fulles mortes, com els records—; un terme que, com l'obra, tingués una càrrega sensorial considerable, i que parlés del retorn als orígens, a les «coses primeres», a aquell «I la natura em crida» dividit entre allò que el poeta veia de petit en deixar Santa Coloma de Farners al final de l'estiu, i allò que hi trobava llavors que hi havia tornat, passats els seixanta anys. I que d'aquí nasqués, ara sí, *Vent d'aram*.

⁶¹ A l'índex de 2100 la primera secció té vuit poemes; la segona, sis; la tercera, cinc; la quarta, deu; la cinquena, quinze. A la versió definitiva del poemari, la primera part té vint-i-un poemes; la segona, dotze; la tercera, nou.

⁶² «Temps perdut» es troba ratllat i al damunt hi ha escrit «Vent d'aram».

BIBLIOGRAFIA

- ARAGAY, I. (2014). Joan Vinyoli, com un diamant trist. *Ara* (2).
- BENEJAM, E. (1987). «Amb ronca veu»: Reality and Morality in the Poetry of Joan Vinyoli. *Catalan Review*, 2 (1), p. 9-23. <https://www.raco.cat/index.php/CatalanReview/article/view/309137>
- CARBÓ, F. (1989a). El cromatisme en la poesia de Joan Vinyoli. *Reduccions* (43), 89-105.
- CARBÓ, F. (1989b). Estratègies discursives en la poesia de Joan Vinyoli. Dins *Caplletra* (7), 129-142.
- CARBÓ, F. (1990). *Joan Vinyoli: escriptura poètica i construcció imaginària*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Institut de Filologia Valenciana.
- CARBÓ, F. (1991). *Introducció a la poesia de Joan Vinyoli*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CARBÓ, F. (1995a). Anàlisi del poema «Amb ronca veu», de Joan Vinyoli. Dins Garolera, N. (ed.). *Textos literaris catalans: lectures i interpretacions* (2), p. 261-270. Barcelona: Columna.
- CARBÓ, F. (1995b). *La freda veritat de les estrelles: lectures de Joan Vinyoli*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CARBÓ, F. (2006). Quatre poemes amb gall en l'evolució de Joan Vinyoli. *Quaderns de Filologia. Estudis Literaris* (6), 63-78. <https://ojs.uv.es/index.php/qdfed/article/view/5066/4860>
- CARBÓ, F. (2007). *La poesia catalana del segle XX*. Barcelona: Bromera.
- CARBÓ, F. (2014). Joan Vinyoli i el Premi Ausiàs March de Gandia de 1959. *Zeitschrift für Katalanistik* (27), 225-239. http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/27/18_Carbo.pdf
- CASASSES, E. (2006). De música em tornaré. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p. 163-187). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- DELOR, R.M. (2006). Joan Vinyoli i Salvador Espriu, companys de generació. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p. 211-235). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ESPRIU, S. (1965). Obra poètica de Joan Vinyoli. *Presencia* (14), 8-9.
- FALGUERA, E. (2019). Notes sobre la darrera poesia de Josep Maria Sala-Valldaura: la mística de la paraula. *Estudis Romànics* (239-253). <https://www.raco.cat/index.php/Estudis/article/view/383468>
- FOLCH, X. (1986). La pràctica de la poesia i la poètica de Joan Vinyoli (p. 63-75). Dins M. Siguan (dir.), *Joan Vinyoli*. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, Promociones Publicaciones Universitarias.
- FORCANO, M. (2006). Has de fer una altra vida. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.237-246). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- GODAY, S. (2006). Vinyoli i l'art. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.273-279). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- GOMÀ, F. (1986). L'horitzó filosòfic de la poesia de Joan Vinyoli (p. 9-30). Dins M. Siguan (dir.), *Joan Vinyoli*. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, Promociones Publicaciones Universitarias.
- IZQUIERDO, L. (1976). «Pròleg», dins J. Vinyoli, *Vent d'aram* (p. 7-16). Barcelona: Proa.
- LLAVINA, J. (2014). *Neu, fang, rosada, constel·lació*. Barcelona: El cep i la nansa.
- LLAVINA, J. (2014, gener 18). Vent d'aram. *El Punt-Avui*, p.31.
- LLAVINA, J. (2015, maig 25). *Joan Vinyoli, un poeta europeu del segle XX* [Vídeo]. <https://www.youtube.com/watch?v=ZPf5zWBY6kc>
- MACIÀ, X. (1993). *La Poesia de Joan Vinyoli, 1937-1963*. (Tesi doctoral, Universitat de Lleida, Catalunya). <http://www.tdx.cat/TDX-0309111-163439>
- MARGARIT, J. (2006). El meu Vinyoli. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p. 15-36). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MARRUGAT, J. (2009). Tendències de la literatura catalana actual: cicle de conferències: Universitat Autònoma de Barcelona (2007-2008). *Llengua i literatura*, p.469-497. <https://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/304987>
- MARTÍN, M. (2014, febrer 7). Vinyoli, cercant només el mar. *El Punt-Avui*. <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/714288-vinyoli-cercant-nomes-el-mar-celebracio.html>
- MARTÍN, M. (2015). Estudi preliminar. Dins J. Vinyoli, *Vent d'aram* (p. 11-34). Barcelona: Edicions 62.
- PARCERISAS, F. (1979). Algunes observacions sobre la poesia última de Joan Vinyoli. *Els Marges: revista de llengua i literatura* (17), p. 102-108. <https://raco.cat/index.php/Marges/article/view/104502>
- PARCERISAS, F. (1991). *L'Objecte immediat*. Barcelona: Curial.
- PICO, M.; SALADRIGAS, X. (2016). La creació poètica a *Vent d'Aram*. Dins M. Casacuberta, N. Juan (eds.), *Joan Vinyoli i la poètica postsimbolista* (p.275-288). Barcelona: L'Avenç.
- RIBERA, P. (2006). Tapant-se el crit amb les ales. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.51-55). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ROSENTHAL, D. H. (1991). *Postwar Catalan Poetry*. Lewisburg: Bucknell University Press.
- ROSSINYOL, A. (2006). La mirada del poeta. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.57-59). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- RUIZ SORIANO, F. (2006). «Paraules són misteri»: l'orfisme de Joan Vinyoli. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.323-339). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SALA-VALLDAURA, J.M. (1985). *Joan Vinyoli: introducció a l'obra poètica*. Barcelona: Empúries.
- SALA-VALLDAURA, J.M. (2006). L'afany d'una realitat més alta. Dues notes sobre poètica i recepció. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan*

- Vinyoli* (p. 61-65). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SALA-VALLDAURA, J.M. (2019). Com una topografia... *Reduccions: revista de poesia* (114), p. 131-143. <https://raco.cat/index.php/Reduccions/article/view/373483>
- SALA-VALLDAURA, J.M. (2020). *El Vol i la corda. Sobre la poesia de Joan Vinyoli*. Girona: Institut de Llengua i Cultura Catalanes, Càtedra Joan Vinyoli de poesia contemporània, Universitat de Girona, Documenta Universitaria.
- SERRALLONGA, S. (1983). Del *Llibre d'amic als Cants d'Abelone*. *Reduccions: revista de poesia* (20), 57-64. <https://www.raco.cat/index.php/Reduccions/article/view/46368>
- SOLÀ I SALA, L. (1977). La densitat del vent. *Reduccions: revista de poesia* (2), p. 54-60. <https://raco.cat/index.php/Reduccions/article/view/46390>
- SOLÀ, P. (2006). La recurrent nostàlgia d'un paradís. Dins X. Macià, P. Solà (eds.), *I cremo tot en cant. Actes del 1r Simposi Internacional Joan Vinyoli* (p.357-370). Barcelona: Diputació de Girona, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SOLÀ, P. (2010). *La Bastida dels somnis: vida i obra de Joan Vinyoli*. Girona: CCG Edicions, Fundació Valvi.
- SOLÀ, P. (2016a). Només un somni val: Amor i Mort. Dins M. Casacuberta, N. Juan (eds.), *Joan Vinyoli i la poètica postsimbolista* (p.225-240). Barcelona: L'Avenç.
- SOLÀ, P. (2016b). *Un crit de bèstia sóc*. [Text mecanoscrit]. Comunicació llegida al Col·loqui de tardor a l'entorn d'*El Callat* (1956), de Joan Vinyoli. 26 de novembre de 2016, Santa Coloma de Farners.
- SUNYER, E. (2016). *La mort líquida a través de la poesia*. (Treball de fi de Grau, Universitat de Girona, Catalunya). <https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/13321>
- VERDAGUER, J. (1964). *Obres completes* (4a ed.). Barcelona: Biblioteca Perenne.
- VINYOLI, J. (1976). *Vent d'aram*. Barcelona: Proa.
- VINYOLI, J. (2001). *Joan Vinyoli. Obra poètica completa*. Barcelona: Edicions 62, Diputació de Barcelona.
- VINYOLI, J; MARTÍ I POL, M. (1987). *Barcelona/Roda de Ter. Correspondència*. Barcelona: Empúries.

DOCUMENTS D'ARXIU

- [C.U. 196]. Espriu, S. (1976, octubre 21). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 2, carpeta 6, camisa 27), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 201]. Espriu, S. (1979, octubre 6). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 215]. Foix, J.V. (1973, març 13). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 3, carpeta 1, camisa 1). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 506]. Vinyoli, J. (1973, desembre). [Esborrany de cartes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 7, carpeta 4, camisa 9). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 507]. Vinyoli, J. (1973, desembre). [Esborrany de cartes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 7, carpeta 4, camisa 9). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 555]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany de carta a Miquel Martí i Pol].

- [C.U. 506]. Vinyoli, J. (1973, desembre). [Esborranyes de cartes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 1, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 556]. Vinyoli, J. (1979). [Carta a Montserrat Ainaud]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 1, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 587]. Pericay, X. (1976, agost 18). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 3, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 663]. Oliver, J. (1976, juny). [Targeta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 1). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 664]. Font i Costa, A. (1976, octubre 22). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 667]. Palanques, E. (1976, octubre 24). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 3). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 668]. Duran Rubiralta, J.; Roca, M. (1976, octubre 31). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 669]. Roig, M. (1976, novembre 30). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 5). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 671]. Font, B. (s.d.). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 8, carpeta 6, camisa 7). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 724]. Ainaud, A.M. (1976, novembre 21). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 9, carpeta 2, camisa 43). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 948]. Guillén, O. (1980, maig 7). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 12, carpeta 1, camisa 21). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 959]. Guillén, O. (1984, març 22). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 12, carpeta 1, camisa 32). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1141]. Vinyoli, J. (1954). [Esborrany de carta a Josep García i Carmina Pleyan]. Fons Joan Vinyoli (caixa 14, carpeta 4, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1145]. Vinyoli, J. (1954). [Esborranyes de cartes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 14, carpeta 4, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1146]. Vinyoli, J. (1954). [Esborrany de carta a Françoise Iserentant]. Fons Joan Vinyoli (caixa 14, carpeta 4, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1307]. Vinyoli, J. (s.d.). *Primer desenllaç*. [Conjunt de poemes que havien de formar part del llibre *Primer desenllaç*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 17, carpeta 1, camisa 2), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1358]. Vinyoli, J. (s.d.). [Prosa manuscrita sobre la creació poètica]. Fons Joan Vinyoli (caixa 18, carpeta 3, camisa 14). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1445]. Vinyoli, J. (s.d.). [Fragment de la prosa manuscrita inèdita «Un diàleg en l'obscuritat»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 19, carpeta 3, camisa 12). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 1476]. Vinyoli, J. (s.d.). *El Callat*. [Ordenació primerenca del poemari *El Callat*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 1, camisa 1). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1549]. Vinyoli, J. (s.d.). [Quadern de notes amb referències bibliogràfiques, diversos índexs d'*El Callat* i esborranys del poema «Gall»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 1, camisa 71). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1575]. Vinyoli, J. (s.d.). *La veu encesa*. [Llista de poemes d'un llibre o de la secció d'un llibre]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 3). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1577]. Vinyoli, J. (s.d.). *La veu encesa*. [Llista de poemes d'un llibre o de la secció d'un llibre]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1579]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de poemes de diverses seccions d'un llibre]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 6). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1593]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de poemes de diverses seccions d'un llibre]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1623]. Vinyoli, J. (1961, desembre; 1963, desembre). *No sé res més*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 35), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1627]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Amb ronca veu»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 20, carpeta 3, camisa 38), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1660]. Vinyoli, J. (s.d.). *Inacabable cos*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1661]. Vinyoli, J. (s.d.). *Rèquiem per a una vella*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 2), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1662]. Vinyoli, J. (s.d.). *Dies al camp*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 3), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1663]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'home del vas a la mà*. [Esborrany mecanoscrit i manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 4), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1664]. Vinyoli, J. (s.d.). *Sordejo*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 5), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1665]. Vinyoli, J. (s.d.). *La nit*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 1, camisa 6), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1711]. Vinyoli, J. (s.d.). *El corifeu canta. Els alfers*. [Esborrany mecanoscrit de poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 21, carpeta 9, camisa 15), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 1747]. Autor desconegut (1925, desembre 4). [Article arran del cinquantè aniversari de Rainer Maria Rilke]. Fons Joan Vinyoli (caixa 22, carpeta 1, camisa 26), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1910]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 23, carpeta 4, camisa 45), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1912]. Vinyoli, J. (s.d.). *La ginesta*. [Esborrany manuscrits i mecanoscrit de diversos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 23, carpeta 4, camisa 45), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1973]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrits de diversos poemes i índex]. Fons Joan Vinyoli (caixa 24, carpeta 4, camisa 10), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 1977]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrits de diversos poemes i índex]. Fons Joan Vinyoli (caixa 24, carpeta 4, camisa 14), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2029]. Vinyoli, J. (s.d.). *Stonehenge*. [Dos esborrany mecanoscrits d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 2, camisa 7), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2030]. Vinyoli, J. (s.d.). *Cocktail-party*. [Esborrany mecanoscrit amb correccions d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 2, camisa 8), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2032]. Vinyoli, J. (s.d.). *Descripció d'una masia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 2, camisa 10), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2033]. Vinyoli, J. (1974, novembre). *No et moris mai*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 2, camisa 11), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2034]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Els dies de la poesia són difícils...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 2, camisa 12), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2045]. Vinyoli, J. (s.d.). *Le vierge, le vivace et le bel aujourd'hui*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 3, camisa 6), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2048]. Vinyoli, J. (s.d.). *Cocktail-party*. [Esborrany mecanoscrit amb correccions d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 3, camisa 9), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2054]. Vinyoli, J. (s.d.). *La fam*. [Esborrany manuscrits d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 4), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2055]. Vinyoli, J. (s.d.). *El senyor Geli*. [Esborrany manuscrit d'una prosa]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 5), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2057]. Vinyoli, J. (s.d.). *El buscador*. [Poemes que formen part de la secció «El buscador», de «Realitats»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 7), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2058]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'aventura*. [Poemes mecanoscrits de la secció «L'aventura», de «Realitats»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 8), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2075]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «No em perdré pas a la ventura...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 25), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2083]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Abrusa'm foc... »]. Fons Joan Vinyoli (caixa 25, carpeta 4, camisa 31), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2091]. Izquierdo, L. (1976, abril). [Pròleg del llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2099]. Vinyoli, J. (s.d.). [Prosa mecanoscrita autobiogràfica]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 10). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2100]. Vinyoli, J. (s.d.). [Índex i poemes d'una primera versió de *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 11), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2103]. Vinyoli, J. (s.d.). *Paisatge lineal*. [Cal·ligrama]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 14), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2105]. Vinyoli, J. (1972). [Esborrany manuscrits de diversos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 16), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2106]. Vinyoli, J. (1976). *Vent d'aram*. [Versió mecanoscrita del poemari]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 1, camisa 17), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2143]. Vinyoli, J. (1976). [Darreres pàgines de *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 1). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2144]. Vinyoli, J. (1976, octubre 20). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2145]. Vinyoli, J. (c. 1976). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 3). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2146]. Vinyoli, J. (c.1976). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2147]. Vinyoli, J. (1976, octubre 18). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 5). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2148]. Vinyoli, J. (s.d.). *Vent d'aram*. [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 6). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2149]. Vinyoli, J. (1976, octubre 17). [Dedicatòria manuscrita per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 7). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2150]. Vinyoli, J. (1976). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 8). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2151]. Vinyoli, J. (1976, desembre 15). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 9). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2152]. Vinyoli, J. (1976, desembre). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 10). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2153]. Vinyoli, J. (1976, octubre 17). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 11). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2154]. Vinyoli, J. (1976, desembre 13). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 12). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2155]. Vinyoli, J. (1976, gener 6). [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 13). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2158]. Vinyoli, J. (s.d.). *Llibres comprats per altres i que m'han demanat dedicatòria*. [Dedicatòries manuscrites per al llibre *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2159]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de dedicatòries per a *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 17). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2160]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista mecanoscrita amb les adreces dels receptors de dedicatòries de *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 26, carpeta 3, camisa 18). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2181]. Vinyoli, J. (1965, desembre). *Meu jove amic*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 6), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2184]. Vinyoli, J. (1966, agost). *Records d'un cost*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 9), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2186]. Vinyoli, J. (1961, desembre). *Corifeu*. [Esborrany manuscrit de diversos]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 11), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2188]. Vinyoli, J. (s.d.). *El galliner*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 13), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2189]. Vinyoli, J. (s.d.). *Un pobre pagès*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 14), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2190]. Vinyoli, J. (s.d.). *Masia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 15), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2193]. Vinyoli, J. (1966, maig). *Postal a Salvador Clotas*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 18), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2202]. Guillén, O. (s.d.). *Viento de cobre*. [Traducció dels poemes de Joan Vinyoli dels llibres *Vent d'aram* i «Poemes en prosa»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 1, camisa 27). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2208]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «He vist anar i he vist tornar...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 2, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2209]. Vinyoli, J. (1961, desembre 26). *En bona companyia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 2, camisa 2), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2217]. Vinyoli, J. (1961, desembre 25). *Descripció d'una masia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 2, camisa 10), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2219]. Vinyoli, J. (s.d.). *La ciutat vora el mar*. [Esborrany mecanoscrit d'una prosa]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 3, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2232]. Vinyoli, J. (s.d.). *Novalis*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 6), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2237]. Vinyoli, J. (s.d.). *El ferit, Cobrint no sé quina ferida*. [Esborrany mecanoscrit i manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 11), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2239]. Vinyoli, J. (s.d.). *Una altra música de la tardor*. [Esborrany mecanoscrit i manuscrit]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 13), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2241]. Vinyoli, J. (s.d.). *En bona companyia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 15), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2242]. Vinyoli, J. (1973, gener 12). *El penell*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 16), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2244]. Vinyoli, J. (s.d.). *El fortí, Cap a ser*. [Esborrany mecanoscrit de dos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 27, carpeta 4, camisa 18), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2270]. Vinyoli, J. (c.1956). *Bloc notes*. [Llibreta amb esborrany manuscrits de diversos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 28, carpeta 4, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2273]. Vinyoli, J. (s.d.). *Ofrena*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 28, carpeta 4, camisa 4), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2283]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'home del vas a la mà*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2285]. Vinyoli, J. (s.d.). *Stonehenge*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 3), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2286]. Vinyoli, J. (s.d.). *Dies de 19*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 4), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2289]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrits de dos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 7), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2292]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany del poema «No ho diguis a les pedres velles...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 10). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2298]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'ocell, Les portes mal tancades*. [Esborrany manuscrits de dos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 16), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2304]. Vinyoli, J. (s.d.). *Cocktail-party*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 22), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2305]. Vinyoli, J. (s.d.). *Stonehenge*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 23), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2309]. Vinyoli, J. (s.d.). *Conte de Grimm*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 27), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2311]. Vinyoli, J. (s.d.). *La sorra*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 29), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2319]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 1, camisa 37), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2329]. Vinyoli, J. (s.d.). *Ombres de tardor*. [Esborrany manuscrits]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 5), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2341]. Vinyoli, J. (s.d.). *Tot d'una, el vent d'aram*. [Esborrany manuscrit d'una prosa]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 17), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2356]. Vinyoli, J. (s.d.). *En la nit*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 32), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2358]. Vinyoli, J. (1966). *Ara que és tard*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 34), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2359]. Vinyoli, J. (1973). *El guany*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 35), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2360]. Vinyoli, J. (1974). *Muntanyes*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 36), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2361]. Vinyoli, J. (s.d.). *El banc de pedra*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 37), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2362]. Vinyoli, J. (s.d.). *El silenci dels morts*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 38), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2363]. Vinyoli, J. (s.d.). *Vespres i matinades*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 39), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2364]. Vinyoli, J. (s.d.). *Cauen les fulles*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 40), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2365]. Vinyoli, J. (s.d.). *La masia*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 29, carpeta 3, camisa 41), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2407]. Vinyoli, J. (s.d.). *Una cançó foscant*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2417]. Vinyoli, J. (s.d.). *Rèquiem per a una vella*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 11), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2419]. Vinyoli, J. (s.d.). *El banc de pedra*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 13), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2421]. Vinyoli, J. (1967, maig-juny). *En ocasió d'una mort*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit del poema «El campanar quadrat i les escales de pedra...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 15), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2435]. Vinyoli, J. (1966, agost). *Vull recordar-te*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 29), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2440]. Vinyoli, J. (s.d.). *Els carbons encesos*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 34), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2443]. Vinyoli, J. (1966). *Amb ronca veu*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 37), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2444]. Vinyoli, J. (1966). *Amb unes altres paraules*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 38), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2445]. Vinyoli, J. (s.d.). *A les palpentes*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 39), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2447]. Vinyoli, J. (s.d.). *Paisatge lineal*. [Poema mecanoscrit]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 41), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2448]. Vinyoli, J. (s.d.). *Vespres i matinades*. [Esborrany mecanoscrit]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 42), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2449]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'últim nus*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 43), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2450]. Vinyoli, J. (s.d.). *Piscina*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 44), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2452]. Vinyoli, J. (1966). *Una altra música de la tardor*. [Esborrany manuscrit i mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 46), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2454]. Vinyoli, J. (s.d.). *Cocktail-party*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 48), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2457]. Vinyoli, J. (s.d.). *La reina*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 51), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2458]. Vinyoli, J. (s.d.). [Notes mecanoscrites sobre *Cruma*, de Manuel de Pedrolo]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 52), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2482]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany mecanoscrit del poema «A ple matí la torre s'esfondrà...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 76), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2486]. Vinyoli, J. (s.d.). *Observació*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 80), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2497]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «El campanar quadrat i les escales de pedra...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 2, camisa 2), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2582]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Vermell i groc són arrencats una nit...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 7), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2585]. Vinyoli, J. (s.d.). *Secret*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 10), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2609]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany mecanoscrits i manuscrits de diversos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 33), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2616]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Caigué la nit i s'estremiren...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 39), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2620]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrits del poema «El vent d'aram tremola...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 43), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2621]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany manuscrit del poema «Ja el vent d'aram tremola...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 43), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2624]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany mecanoscrits de poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 46), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2625]. Vinyoli, J. (1966, gener 7). *Vull, si pot ser, dormir; Sol; Tardor; Postal a Salvador Clotas; Instruccions per a un joc*. [Esborrany manuscrits de diversos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 47), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2626]. Vinyoli, J. (s.d.). *Amb ronca veu, Amb unes altres paraules*. [Esborrany manuscrits de dos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 48), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2634]. Vinyoli, J. (s.d.). [Notes manuscrites i mecanoscrites]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 56). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2643]. Vinyoli, J. (s.d.). *L'harmòni*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 31, carpeta 2, camisa 63), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2645]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llibreta Enri amb esborrany manuscrits de poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 32, carpeta 1, camisa 1), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2676]. Martí, J. (1984, agost 29). [Contracte d'edició de *Vent d'aram*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 33, carpeta 4, camisa 1). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2808]. Vinyoli, J. (s.d.). *La sorra*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 36, carpeta 1, camisa 19), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2821]. Vinyoli, J. (1966). [Esborrany manuscrits de dos poemes]. Fons Joan Vinyoli (caixa 36, carpeta 1, camisa 32), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2832]. Vinyoli, J. (1966). [Esborrany manuscrit del poema «*I must do something of my poverty...*»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 36, carpeta 1, camisa 42), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2881]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de poemes de diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemes*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 1, camisa 8). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2906]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de poemes de diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemes*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 1, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2907]. Vinyoli, J. (s.d.). [Llista de poemes de diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemes*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 30, carpeta 1, camisa 17). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2956]. (1990, març 12). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 20). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2956]. (1990, març 12). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 20). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 2957]. (1992, desembre 31). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 21). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2961]. (1993, juny 1). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 24). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2962]. (1994, febrer 24). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 25). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2963]. (1995, març 15). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 26). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2964]. (1995, març 15). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 27). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2965]. (1996, juny). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 28). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 2966]. (1996, maig 9). [Liquidació de drets d'autor]. Fons Joan Vinyoli (caixa 37, carpeta 2, camisa 29). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3094]. (s.d.). [Tros de full de llibreta amb títols o primers versos de poemes manuscrits]. Fons Joan Vinyoli (caixa 39, carpeta 3, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3117]. Vinyoli, J. (s.d.). *Conte de Grimm*. [Esborrany mecanoscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 39, carpeta 3, camisa 18), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3140]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany mecanoscrit del poema «Oh, ara, ja, silenciosament...»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 39, carpeta 3, camisa 39), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3196]. Vinyoli, J. (s.d.). *A hores petites*. [Ordenació i poemes del llibre *A hores petites*]. Fons Joan Vinyoli (caixa 40, carpeta 2, camisa 2), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3197]. Vinyoli, J. (1980, juny 1-5). *Feina de vell*. [Esborrany manuscrit d'un poema]. Fons Joan Vinyoli (caixa 40, carpeta 2, camisa 3), Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3326]. Vinyoli, J. (s.d.). [Esborrany mecanoscrit i manuscrit del poema «Una cançó foscant»]. Fons Joan Vinyoli (caixa 42, carpeta 2, camisa 16). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3614]. Guitart, J. (1965). [Fotografia de Joan Vinyoli al Turó del Vent]. Fons Joan Vinyoli (caixa 45, carpeta 3, camisa 31). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3926]. (1995, abril 23). *Petit homenatge a Joan Vinyoli*. [Llibre amb poemes de Joan Vinyoli i il·lustracions fet per una escola]. Fons Joan Vinyoli (caixa 48, carpeta 8, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3927]. Vinyoli, J. (1953, desembre). [Postal de Nadal amb el poema «Gall» de Joan Vinyoli i un dibuix d'Alexandre Cirici]. Fons Joan Vinyoli (caixa 48, carpeta 8, camisa 3). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

- [C.U. 3994]. Vinyoli, J. (1976, abril 15). [Carta a Núria Candela]. Fons Joan Vinyoli (caixa 50, carpeta 1, camisa 5). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 3997]. Vinyoli, J. (1979, agost 5). [Carta a Joan Oliver]. Fons Joan Vinyoli (caixa 50, carpeta 2, camisa 2). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 4002]. Vinyoli, J. (1982). [Carta a Lluís Busquets i Grabulosa]. Fons Joan Vinyoli (caixa 50, carpeta 2, camisa 4). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 4007]. Vinyoli, J. (1976, abril 14). [Carta a Josep Elías]. Fons Joan Vinyoli (caixa 50, carpeta 2, camisa 9). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.
- [C.U. 4202]. Balaguer, E. (1977, abril 17). [Carta a Joan Vinyoli]. Fons Joan Vinyoli (caixa 52, carpeta 2, camisa 6). Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners.

ANNEXOS

ANNEX 1

TRANSCRIPCIÓ DE LES DIVERSES VERSIONS DELS POEMES DE *VENT D'ARAM* COMENTATS

A continuació transcrivim les diverses versions que hem pogut identificar al Fons Joan Vinyoli dels quatre poemes de *Vent d'aram* que hem comentat al cos del treball: «El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» i «El guany». Hem optat per fer-ne una transcripció literal, sense corregir-hi errors ortogràfics o afegir-hi elements de puntuació, per tal que s'apropin tant com sigui possible al text del document conservat. En alguns casos no hem aconseguit aclarir quines són les paraules escrites per l'autor, i ho marquem amb el signe [?].

Hem mirat d'ordenar cronològicament els esborranys de cada poema per tal que sigui més senzill resseguir l'evolució que experimenten; tanmateix, com que la majoria de documents no estan datats, a vegades és complicat determinar quin és anterior i quin és posterior. Quan «Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules» es converteixen en dos poemes diferents optem per diferenciar-los —afegint *A* o *B* al costat del número que se'ls assigna— i transcrivim primer totes les versions de l'un i després totes les de l'altre. Hi hem inclòs, també, esborranys d'algunes peces que sembla que tenen ressons o vincles amb els que hem comentat ([Altres]).

Els poemes que es troben al cos del text incorporen les correccions que Joan Vinyoli va fer als diversos esborranys i són, per tant, la darrera versió de cada document. Als aparats de peu de pàgina hi consignem en ordre cronològic les redaccions descartades i les diverses correccions dels versos. *Ms* (manuscrit) i *mc* (mecanoscrit) fan referència a la primera redacció del document, i *cms* (correcció del manuscrit) i *cmc* (correcció del mecanoscrit) ens permeten assenyalar les diverses correccions que s'hi fan i que tenen com a resultat el text transcrit.

Afegim, també, set imatges intercalades d'alguns dels esborranys perquè sigui més fàcil entendre la manera de treballar de l'autor.

[1]

Tot d'una el vent d'aram⁶³

- 1 I heus ací que tot d'una, el vent d'aram tremola sobre les muntanyes. Les ombres i teranyines
- 2 del bosc ens miren amb ulls entelats. La fullaraca morta encatifa els sots. Castanya i gla són
- 3 talismans, que no és vergonya aquest amor sol·lícit, quiet, per les antigues coses de la terra, que
- 4 és lícit d'establir connexió amb els arbres, amb les obagues i les flors.
- 5 Em perdo pels camins; és en aquest o en qualsevol indret que s'obre davant meu la solitud on
- 6 el record és com el vent que vaga.

⁶³ C.U. 2341. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions manuscrites: una amb la mateixa tinta que el text original (*cms*¹), un parell amb un altre tipus de tinta blava (*cms*²) i diverses amb tinta negra (*cms*³, *cms*⁴).

1 I heus ací que tot d'una] Tot d'una *ms* → I heus ací que tot d'una *cms*² || el vent d'aram] el vent d'aram de la tardor *ms* → el vent d'aram ~~de la tardor~~ *cms*²
2 ens miren (...) entelats] em criden amb pura veu *ms* → ~~em criden amb pura veu~~ *cms*³ → ens miren (...) entelats *cms*³ || La fullaraca (...) sots] Les fulles grogues vacil·len en els troncs, ja encatifa els sots humits, vora torrents amagats al fons de les clotades. *ms* → ~~Les fulles grogues (...) les clotades.~~ *cms*³ → La fullaraca morta encatifa els sots *cms*³
3 són talismans (...) brases] són a l'abast, com talismans com brases vegetals *ms* → ~~són a l'abast, com talismans com brases vegetals.~~ *cms*⁴ → són talismans o brases *cms*⁴ || que] Sé *ms* → Sé *cms*³ → Ara sé *cms*³ → Ara sé *cms*⁴
4 amb les obagues i les flors] amb les obagues i els torrents i les flors *ms* → amb les obagues i els torrents i les flors *cms*¹
5 Em perdo] A l'hora baixa em perdo *ms* → ~~A l'hora baixa~~ em perdo *cms*³

[2]

- 1 Em criden les ombres fresques del bosc⁶⁴
- 2 em criden les fulles que ja
- 3 comencen a tornar-se grogues
- 4 i les caigudes ja vora els torrents, corriols
- 5 camins humits
- 6 a les clotades. Les fagedes em criden
- 7 amb el crepuscle de mig del seu fullatge
- 8 i les ombres dels núvols sobre les muntanyes
- 9 on la verdor rentada
- 10 destaca amb els terres, vora els morats i els [?]
- 11 Es o no es vergonya aquest amor sol·licit pel camp
- 12 per les senzilles coses de la terra
- 13 es lícit, no sintonitzar amb els arbres, les obagues, les flors?
- 14 Ser una canço foscant,
- 15 interpretar les coses i redir-les

⁶⁴ C.U. 1912: 5. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*) i llapis (*cms²*), difícil d'entendre. Conté algunes correccions amb tinta negra (*cms¹*).

2 les fulles que] les fulles seques que *ms* → les fulles seques que *cms¹*

9 rentada] ventada pels [?] *ms* → ventada pels [?] *ms* → ~~ventada pels [?]~~ *cms¹* → rentada *cms¹*

10 terres] ocres *ms* → ~~ocres~~ *cms¹* → terres *cms¹*

14-15 torrents] interpretar els torrents / el nuvol *ms* → ~~interpretar els torrents / el nuvol~~ *cms²* → interpretar les coses i redir-les *cms²*

[3]

- 1 Sóc en les ombres perfumades⁶⁵
- 2 del bosc, en fulles que groguegen
- 3 i les caigudes ja vora els torrents, en els camins humits
- 4 a les clotades. On fagedes cremen
- 5 amb foc aeri sec en els obacs

- 6 Es o no es vergonya aquest amor sol·lícit, quiet
- 7 per les senzilles coses de la terra?
- 8 Es lícit o no esperar tant dels arbres, les obagues, les flors
- 9 ser una canço foscant

⁶⁵ C.U. 3326. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra (*cmc¹*, *cmc²*).

1-2 Sóc en les ombres (...) groguegen] En criden les ombres fresques del bosc, / em briden les fulles que ja comencen a tornar-se grogues *mc* → Sóc en les ombres (...) groguegen *cmc¹*

3 en] i *mc* → en *cmc¹*

4 On fagedes cremen] La fageda em crida *mc* → On fagedes cremen *cmc¹*

5 amb foc aeri sec en els obacs] i les obres dels nuvils sobre les muntanyes. *mc* → translucid amb foc aeri [?] *cmc¹* → translucid amb foc aeri sec [?] en els obacs *cmc²*

8 esperar tant dels arbres] sontonitjar amb els arbres *mc* → ~~sontonitjar amb els arbres~~ *cmc¹* → esperar tant dels arbres *cmc¹*

[4]

Una canço foscant⁶⁶

- 1 Em criden les ombres, les teranyines del bosc,
- 2 em criden les fulles que vacil·len, grogues,
- 3 i les caigudes ja vora els torrents, en el camins humits,
- 4 a les clotades. La fageda em crida
- 5 amb foc aeri sobre les muntanyes.

- 6 És o no és vergonya aquest amor sol·licit, quiet,
- 7 per les senzilles coses de la terra?
- 8 Es lícit, ai, esperar tant dels arbres,
- 9 de les obagues i les flors?

- 10 Ser una canço foscant al caire de la nit
- 11 vol dir portar-ho tot i no tenir-ho
- 12 saber-ho i no saber-ho
- 13 ser un eco del torrent i la tempesta
- 14 donar cabuda a constel·lacions
- 15 de sentiment i d'ombra i d'estels
- 16 ser l' [?] [?] on el deu circula
- 17 com un raig transfigurant tot
- 18 en _____ unic ver, indestructible
- 19 ser un pas
- 20 canvi sent i perdre's en la nit
- 21 ser pas i testimoni

- 22 al·lusio, fantasma, nit safrada

⁶⁶ C.U. 2407: 1. Text mecanoscrit (*mc*) de les línies 1 a la 12 (fins a *vol dir*), manuscrit (amb llapis, *cmc*) a partir de la línia 12 (a partir de *portar-ho*).

4 La fageda em crida] Les fagedes criden *mc* → La fageda em crida *cmc*
10 al caire de la nit,] perdent-se per la nit, *mc* → (perdent-se per la nit,) *cmc* → al caire de la nit *cmc*
18 Entre *en* i *unic* hi ha una línia que indica que hi falta una paraula.

[5]

- 1 Hora foscant ja vago pels camins⁶⁷
- 2 prou coneguts, cec pelegri vident
- 3 ja no les coses veig sino l'Incendi

⁶⁷ C.U. 2407: 2. Text mecanoscrit.

[6]

- 1 Em criden les ombres, les teranyines del bosc,⁶⁸
- 2 em criden les fulles que vacil·len, grogues,
- 3 i les caigudes ja vora el torrent, en els camins humits
- 4 a les clotades. La fageda em crida
- 5 i el vent de coure sobre les muntanyes.

- 6 Es o no és vergonya aquest amor sol·licit, quiet,
- 7 per les senzilles coses de la terra?
- 8 Es lícit, ai, esperar tant dels arbres,
- 9 de les obagues i les flors?

- 10 Hora foscant jo vago pels camins
- 11 ami coneguts. I es en aquest
- 12 o en qualsevol indret qe s'obre
- 13 l'antiga solitud, enfront de tot,
- 14 pressentidora. I en el record
- 15 es com el vent que vaga

⁶⁸ C.U. 2407: 3. Text mecanoscrit.

11 ami: segurament ho hauríem de llegir *mai*.

[7]

- 1 Entranya d'or, brasa roent, tardor sol·lícita.⁶⁹
- 2 Olles d'aram, campanes, revenen
- 3 a l'abric del cor
- 4 Cançó foscant, jo vago pels camins
- 5 prou coneguts, abric de la nostalgia,
- 6 cec pelegrí que va cap a la posta
- 7 quasi vident, però veu el seu passat

⁶⁹ C.U. 2270: 16. Text manuscrit (*ms*), amb llapis, en una llibreta quadriculada que conté esborranys d'altres poemes. Conté una correcció (*cms*).

7 però] que *ms* → però *cms*

[8]

- 1 El vent d'aram tremola sobre les muntanyes⁷⁰
- 2 vermell i groc son arrencats una nit
- 3 tot queda sec i falb.
- 4 Al capdavall, aquest luxe
- 5 de vaporoses quietuds
- 6 entelament, teranyines
- 7 màgia als ulls
- 8 es un plat massa al gust
- 9 de paladars burgesos.
- 10 Nosaltres estem ja fins aquí dalt de violes
- 11 de corn anglès i altres [?]

⁷⁰ C.U. 2620: 1. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*), amb correccions fetes amb la mateixa tinta blava (*cms¹*, *cms²*).

1 les muntanyes] les muntanyes / tot s'esborrifa *ms* → les muntanyes / ~~tot s'esborrifa~~ *cms¹*
2 vermell i groc] vermell i groc *ms* → vermell encès i groc calent *cms¹* → vermell ~~encès~~ i groc ~~calent~~ *cms²*
3 tot queda sec] tot sec queda *ms* → tot ~~see~~ queda sec *cms¹*
4 Al capdavall] Què *ms* → Després de tot *cms¹* → ~~Després de tot~~ *cms²* → Al capdavall *cms²* || aquest luxe] aquest luxe / de la tardor, tanta *ms* → aquest luxe / ~~de la tardor, tanta~~ *cms¹*
5 de vaporoses quietuds] de cadmis / de quietuds vaporoses *ms* → ~~de cadmis~~ / de vaporoses quietuds *cms¹*
8 massa al gust] que sols adient *ms* → ~~que sols adient~~ *cms¹* → massa al gust *cms¹*

[9]

- 1 Ja el vent d'aram tremola sobre les muntanyes⁷¹
- 2 i jo pregunto: m'he d'averkonyir
- 3 d'aquest amor que sento per les coses
- 4 i de voler comunicar amb els arbres,
- 5 les muntanyes?

- 6 Tentinejant m'allunyo per un rost
- 7 cap a la plana roja.
- 8 No m'he tornat un arbre de silenci

- 9 A que jo treballo sempre al camp
- 10 de la paraula dels pares
- 11 Sol·licitament he llaurat, sents
- 12 llam de mi
- 13 atur groc

- 14 He dit les ombres, les teranyines del bosc
- 15 el rou, l'esbessa, la bardissa,
- 16 fulles vermelles de tardor [?],
- 17 el vent d'aram vibra sobre les muntanyes

⁷¹ C.U. 2621: 1-2. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*) i correccions fetes amb la mateixa tinta blava (*cms¹*, *cms²*) i amb llapis (*cms³*, *cms⁴*). Els versos que van del 14 al 17 es troben en una segona pàgina.

1 les muntanyes] les muntanyes, *ms* → les muntanyes / vibra la fúria, vibra el bosc, l'errívol forma *cms³* → les muntanyes / ~~vibra la fúria, vibra el bosc, l'errívol~~ forma *cms⁴*

3 d'aquest] de tanta d'amor *ms* → ~~de tanta d'amor~~ *cms¹* → d'aquest amor *cms¹* || per les coses] per les coses / antigues de la terra *ms* → per les coses / ~~antigues de la terra~~ *cms¹*

5 voler comunicar amb els arbres] que esperi tant d'uns arbres / d'una terra, d'un vent. *ms* → ~~que esperi tant d'uns arbres / d'una terra, d'un vent.~~ *cms¹* → voler comunicar amb els arbres *cms¹*

5 les muntanyes?] amb muntanyes i vens? *ms* → amb muntanyes i ~~vens?~~ *cms¹*

7 per un rost] pel camí / prou conegut *ms* → ~~pel camí / prou conegut~~ *cms¹* → per un aspre coll *cms¹* → ~~per un aspre coll~~ *cms²* → per un rost *cms²*

8 No m'he tornat (...) silenci] M'entelo d'[?] *ms* → ~~M'entelo d'[?]~~ *cms¹* → No m'he tornat (...) de silenci *cms³*

9 A que jo treballo] Treballo *ms* → A que jo treballo *cms³* || al camp] en l'heretat *ms* → ~~en l'heretat~~ *cms³* → al camp *cms³*

10 paraula] llengua *ms* → ~~llengua~~ *cms³* → paraula *cms³* || pares] pares, / corbat pagès damunt el solc *ms* → ~~pares, / corbat pagès damunt el solc~~ *cms³* → avis *cms³* → avis *cms⁴*

11-12 sents / llam de mi] Ø *ms* → sents / llam de mi *cms³*

13 atur groc] groc atur als sots *ms* → groc atur ~~als sots~~ *cms¹* → groc atur, quiet flameig vermell / quietud groga, roja *cms¹* → groc atur, ~~quiet flameig vermell / quietud groga, roja~~ *cms²*

15 l'esbessa] la menta *ms* → ~~la menta~~ *cms¹* → l'esbessa *cms¹*

16 fulles vermelles] fulles on flames vermelles *ms* → fulles ~~on flames~~ vermelles *cms¹*

~~no la font~~
~~ode blau, l'entret...~~
 Ja el vent d'aram tremola sobre les munta-
 i jo pregunto: de on he d'averiguar?
 de tant d'any que sento per la creu
 anti que de la terra que he
 i de que ^{vols començar} ~~apari tant de ven a les,~~
 d'una terra de diguem vent.
 amb muntanyes i valls?
 T'entenyant ni allig ^{per un vent} ~~higuer~~
~~parlament en~~ en plana roca.
 No m'he tret un altre de blau
~~si volia d'any~~ part
 que p ^{alcany}
 Treballa sempre en l'heretat
 de la llengua dels països
 corbat ja hi damunt de ells.
 Sol·licitant la llant, amb
 llam de mi
 per alun de vos
~~for aton, pint flans, a mall~~
~~que abt fura, roca~~

Imatge 1. Fragment del document 2621 transcrit a la pàgina 78. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[10]

- 1 Per un alt espadat⁷²
2 varen caure'm els ulls
3 de tant que mirava.
4 Tota la llum del canelobre que era,
5 girant la clau, se m'ha tancat a dins.
6 Visc ara sempre a fosques,
7 avar d'imatges col·leccionades
8 com munts de cartes i fotografies
9 que hom guarda en el calaix
10 d'un moble vell que a vegades grinyola
11 de nit, que la humitat reinfla
12 i roseguen els corcs;

13 calaix de vida
14 podrida pels desigs
15 no satisfets, pel cansament
16 d'haver esperat tantes vegades
17 i tot s'hagi tornat avorrimment, desdeny i fàstic,
18 per covardia, seny o bé impotència.

19 Tanca't en el graner
20 de la tristesa morada.

21 Fes compte que potser no és res més important
22 que, per exemple, ensacar avellanes,
23 fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
24 castanyes o mirar la forma

⁷² C.U. 2193: 2-3. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta vermella (*cmc¹*, *cmc³*) i negra (*cmc²*), i amb llapis (*cmc⁴*). Data del maig de 1966. Els versos que van del 19 al 25 es troben en una altra pàgina.

3 mirava] mirava. / Cec, vaig anar-los a buscar / però no vaig trobar-los. *mc* → mirava. / ~~Cec, (...) trobar-los~~ *cmc⁴*

6 Visc (...) a fosques] Per això passo dies sencers en la foscor, / no movent-me del llit, *mc* → Per això (...) ~~del llit,~~ *cmc¹* → Visc ara sempre a fosques *cmc²*

9 hom] un *mc* → ~~un~~ *cmc¹* → hom *cmc²* || guarda en el calaix] guarda en una capsa en el calaix *mc* → guarda ~~en una capsa~~ en el calaix *cmc¹*

10 que a vegades grinyola] que a vegades grinyola *ms* → que grinyola a vegades ~~grinyola~~ *cmc²* → que a vegades grinyola *cmc³*

12 i] i *mc* → que *cmc²* → ~~que~~ *cmc³* → i *cmc³*

13 calaix] terrabastall *mc* → calaix *cmc²* → ~~terrabastall~~ *cmc³*

16 tantes vegades] infinites vegades / que acudin a la cita, / i que no hagin fet mai aviat / i que m'hagi cansat de les excuses premioses *mc* → en va / que acudin (...) premioses *cmc¹* → ~~en va / que acudin (...)~~ ~~premioses~~ *cmc³* → tantes vegades *cmc³*

17 fàstic,] fàstic, / i que l'amor no sigui correspost *mc* → fàstic, / ~~i que l'amor no sigui correspost~~ *cmc¹*

25 i la color de les petites glans.

[11]

- 1 Com les abelles endolcides⁷³
- 2 per l'or de la propia mel
- 3 pensaments de poeta
- 4 celebren l'herba dels solar
- 5 la mimosa i a l'arbre la mata
- 6 de marges i de fugues
- 7 com ulls de sol alegreu l'estiu
- 8 Pero mira al jardins com groguegen
- 9 les fulles corrugades
- 10 oh quietud, oh gran silenci
- 11 com una calitja atenua la llum

- 12 Places: per la vastitud dels cels
- 13 s'enlairen a llum els coloms.
- 14 Les pedres commemoren,
- 15 l'aigua a les fonts murmura de la vida

- 16 Als jardins silenciosament ara cauen
- 17 les fulles
- 18 cobrint la terra amb rugosa [?]
- 19 algu s'adona del fresseig

⁷³ C.U. 2237: 1-4. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Compta amb moltes correccions tant amb tinta blava (*cms¹*, *cms²*) com amb llapis (*cms³*). Els primers onze versos es troben en una pàgina, els versos que van del 12 al 15 es troben en una segona pàgina, els versos que van del 16 al 32 es troben en una tercera pàgina, i els que van del 33 al 49, en una quarta pàgina.

2 propia mel] mel propia *ms* → propia mel *cms¹*

3 poeta] poeta / sol nuvolat *ms* → poeta / ~~sol nuvolat~~ *cms¹*

5 la mata] una mata *ms* → ~~una~~ mata *cms¹*

7 alegreu] alegreu *ms* → sou *cms¹*

9 les fulles] al càlid sol les fulles *ms* → ~~al càlid sol~~ les fulles *cms¹*

11 la llum] la llum / En buides hores a l'estiu / A l'estiu, però, buides les hores / com un gran vent tapant-se les / ales la solitud es retira / cap als límits del cel. *ms* → la llum / ~~En buides (...) del cel.~~ *cms¹*

14 Les pedres commemoren] Les velles pedres commemoren *ms* → Les ~~velles~~ pedres commemoren *cms¹*

15 de la vida] de la vida. / Entre vells naus encaixonats / a poc a poc llisca el temps / com l'aigua en els carrils / i s'enllaca en les places / Octubre de sol tebi / càlidament, les vinyes / del cor amorós. / Com les abelles en el risc / endolceïdes per l'ansia / transparència de la mel / els pensaments del poeta / Entre els vells murs de la ciutat antiga, / com l'aigua en els canals, / a poc a poc, flueix el temps. / quan l'octubre tempera els cels. *ms* → de la vida. / Entre vells naus de la ciutat antiga encaixonats / a poc a poc llisca el temps (...) cels. *cms¹* → de la vida. / ~~Entre vells naus de la ciutat antiga encaixonats / a poc a poc llisca el temps (...) cels.~~ *cms²*

16 Als jardins silenciosament ara cauen] Als jardins ara cauen *ms* → Als jardins silenciosament ara cauen *cms¹*

17 les fulles] les fulles juntament *ms* → les fulles ~~juntament~~ *cms¹*

18 amb rugosa [?]] [?] *ms* → [?] *cms¹* → cremat de les *cms¹* → ~~eremat de les~~ *cms¹* → amb rugosa [?] *cms²*

19 s'adona del] s'adorm sota aquell *ms* → s'adorm sota aquell *cms¹* → percep *cms¹* → ~~percep~~ *cms²* → s'adona del *cms²*

- 20 imperceptible del sol
 21 entre les fulles corrugades
 22 Fina el trepig dolcament
 23 a l'horitzó blavós
 24 Els planys no trenquen l'harmonia
 25 d'aquest pau de l'aire
 26 Tot mor [?]
 27 entre les mans com en flor [?]
 28 una esperança de resurreccio
 29 Podrides les arrels
 30 La mort es ones
 31 damunt el fang olorós
 32 Llacunes del temps

 33 Ai aturades aigües del temps
 34 Recerat a la cova
 35 de la tristeses morada
 36 desgrana blat morenc
 37 i un grans
 38 El sucre i l'amarg
 39 es complementen poc a poc
 40 mentre cauen els dits
 41 morents de l'amor
 42 cantant la impossible joia
 43 la posseïda pel cor
 44 Daltabaix del barranc
 45 constrenyit pels morts
 46 he dit una paraula
 47 Tot esdevé recós
 48 creant l'aire esperitat un xiscle
 49 d'ocell nocturn.

21 corrugades] seques, crepitades, / pomes al caliu / olor de castanyes *ms* → ~~seques, crepitades, / pomes al caliu / olor de castanyes~~ *cms¹* → seques, crepitades, / pomes al caliu / olor de castanyes *cms³*

22 dolcament] quietament *ms* → quietament *cms¹* → dolcament *cms¹*

27 en flor] en flor dels ceps *cms¹* → en flor ~~dels ceps~~ *cms²*

28 una esperança] una petita esperança *ms* → una ~~petita~~ esperança *cms¹*

29 Podrides les arrels] La podridura de les arrels / fecunda humitat *ms* → ~~La podridura de les arrels / fecunda humitat~~ *cms¹*

30 La mort es ones] La mort es una estesa d'ones *ms* → La mort es ~~una estesa d'ones~~ *cms¹* → La mort es ones *cms²*

35 morada] persistents *ms* → ~~persistents~~ *cms¹* → morada *cms¹*

48-49 Tot esdevé (...) nocturn.] ∅ *ms* → Tot esdevé (...) nocturn. Com un pressentiment / de les darreres llunyanies *cms¹* → Tot esdevé (...) nocturn. ~~Com un pressentiment / de les darreres llunyanies~~ *cms²*

[12]

- 1 Qui pot encara dir «soc»?⁷⁵
- 2 Abaixi la veu agenollat damunt
- 3 la fangosa nit
- 4 un petit foc en el silenci
- 5 del bon octubre encara flamoliger

- 6 Endinsat en la cova
- 7 de la tristesa morada
- 8 desgrana blat morenc
- 9 i magranes vermelles
- 10 Ai sucre amarg . . .
- 11 - - - a poc a poc
- 12 mentre cauen els dits
- 13 envejables de l'amor
- 14 dient la impossible joia
- 15 la posseïda pel cor.
- 16 Daltabaix del barranc

- 17 El sucre i l'amargant
- 18 es barregen amb olis
- 19 fruits de tarda verderal

⁷⁵ C.U. 2237: 4-5. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Els darrers versos estan escrits amb llapis. Conté correccions diverses, amb tinta blava (*cms*¹). Els cinc primers versos es troben a la pàgina 4 del document; la resta, a la pàgina 5.

3 la fangosa nit] la nit fangosa *ms* → la fangosa nit *cms*¹

6 Endinsat en] Recerat a *ms* → ~~Recerat a~~ *cms*¹ → Endinsat en *cms*¹

10-11 Els guions es troben al manuscrit.

14 dient] cantant *ms* → ~~cantant~~ *cms*¹ → dient *cms*¹

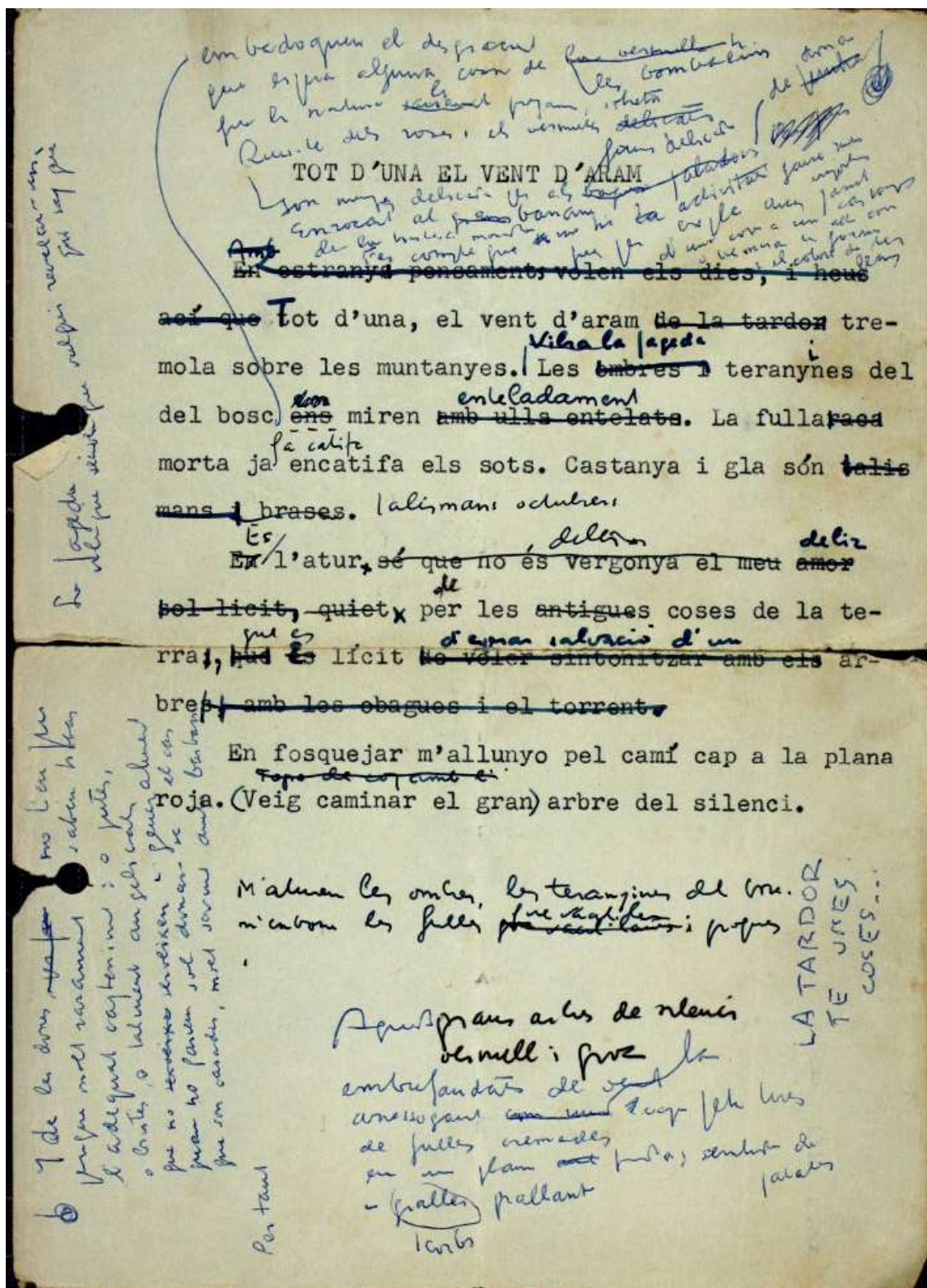
[13]

Tot d'una el vent d'aram⁷⁶

- 1 Tot d'una, el vent d'aram tremola sobre les muntanyes. Vibra la fageda i teranyines del del bosc
2 embadoquen el desgraciat que espera alguna cosa de les bambolines que la natura li prepara,
3 sobretot. Riu-te dels roses i els vermells son menges delicades per als fams delicada de dona. Y
4 de les dones no l'en qui perque molt rarament saben trobar l'adequat capteniment: o putes, o
5 brutes, o talment angelicals, que no serveixen i generalment quan ho farien sol donar-se el cas
6 que son casades, molt sovint amb bàrbars.
7 Per tant, enroca't al barranc de la tristesa morada. Fes compte que no hi ha activitat gaire
8 més [?] que per exple anar passant castanyes d'un cove a un altre o bé mirar la forma i el color
9 de les glans.
10 Ens miren enteladament. La fulla morta ja fa catifa els sots. Castanya i gla són talismans octu-
11 brers.
12 Es l'atur delerós de les coses de la terra, que es lícit d'esperar salvació d'un arbre.
13 En fosquejar m'allunyo pel camí cap a la plana roja. Veig caminar el gran arbre del silenci.

⁷⁶ C.U. 2609: 3. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra de dos tipus (*cmc*¹, *cmc*², *cmc*³) i tinta blava (*cmc*⁴, *cmc*⁵).

1 Tot d'una] En estranys pensaments volen els dies, i heus ací que tot d'una *mc* → ~~En~~ estranys (...) d'una *cmc*¹ → Amb estranys (...) d'una *cmc*¹ → ~~Amb estranys (...) que~~ Tot d'una *cmc*² || el vent d'aram] el vent d'aram de la tardor *mc* → el vent d'aram ~~de la tardor~~ *cmc*¹ || Vibra la fageda] Les ombres *mc* → Les ~~ombres~~ *cmc*² → Vibra la fageda *cmc*² || teranyines] teranyines *mc* → teranyines *mcm*¹
2-9 embadoquen (...) glans] ~~Ø~~ *ms* → embadoquen (...) glans *cmc*⁴
3 vermells] vermells delicats *cmc*⁴ → vermells ~~delicats~~ *cmc*⁵ || fams] boques paladars *cmc*⁴ → ~~boques pala-~~
~~dars~~ *cmc*⁴ → fams *cmc*⁵
4 dona] fembra *cmc*⁴ → ~~fembra~~ *cmc*⁵ → dona *cmc*⁵ || dones] dones va fan *cmc*⁴ → dones ~~va fan~~ *cmc*⁵
7 barranc] graner *cmc*⁴ → ~~graner~~ *cmc*⁵ → barranc *cmc*⁵
8 exple: hem d'entendre *exemple*.
10 ens miren enteladament] ens miren amb ulls entelats. *mc* → ~~ens miren amb ulls entelats~~ *cmc*¹ → em miren enteladament *cmc*² → ~~em~~ miren enteladament *cmc*³ → ens miren enteladament *cmc*³ || fulla] fulla-
raca *mc* → fulla ~~rac~~ *cmc*¹ || fa catifa] encatifa *mc* → fa catifa *cmc*¹
10-11 talismans octubers] talismans i brases. *mc* → ~~talismans i brases.~~ *cmc*¹ → talismans octubers *cmc*¹
12 Es l'atur delerós] En l'atur, sé que no és la vergonya del meu amor sol·licit, quiet *mc* → ~~En l'atur (...)~~
~~quiet~~ *cmc*¹ → Es l'atur delerós *cmc*² || per les coses] per les antigues coses *mc* → de les ~~antigues~~ coses *cmc*¹
|| d'esperar salvació d'un arbre] de voler sintonitzar amb els arbres, amb les obagues i el torrent *mc* → ~~de~~
~~voler sintonitzar amb els arbres, amb les obagues i el torrent~~ *cmc*² → d'esperar salvació d'un arbre *cmc*²
13 Veig caminar el gran] Veig caminar el gran *mc* → (Veig caminar el gran) *cmc*¹ → Topo de cop amb l'
*cmc*¹ → ~~Topo de cop amb l'~~ *cmc*²

Imatge 2. Fragment del document 2609 transcrit a les pàgines 85 i 87. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[14]

La tardor té unes coses...⁷⁷

- 1 M'aturen les ombres, les teranyines del bosc.
- 2 M'[?] les fulles que vacil·len i grogues
- 3 Aquests grans arbres de silenci
- 4 vermell i groc
- 5 embufandats de vent
- 6 arressogant la capa feta tires
- 7 de fulles cremades
- 8 en una plana freda, sentida de patates
- 9 i corbs grallant

⁷⁷ C.U. 2609: 3. Text manuscrit (*ms*) amb tinta negra i blava. Conté correccions (*cms*¹).

2 que vacil·len] que vacil·lants *ms* → ~~que vacil·lants~~ *cms*¹ → que vacil·len *cms*¹
6 la capa] com una capa *ms* → ~~com una~~ capa *cms*¹ → la capa *cms*¹
9 corbs] gralles *ms* → corbs *cms*¹

[15]

Tardor⁷⁸

- 1 Tot d'una el vent d'aram tremola sobre les muntanyes
- 2 Les teranyines del bosc embadoquen el desgraciat
- 3 que espera alguna cosa de les bambolines
- 4 que la natura li prepara

- 5 Riu-te dels ocres i dels vermells
- 6 son menjjes per a fam d'ulls delicats de dona
- 7 I de les dones cal no fer-ne cas
- 8 que rarament saben trobar l'estil
- 9 capteniment: putes i brutes
- 10 o be talment angelicals
- 11 que no serveixen per a res
- 12 i quan agraden sol donar-se el cas
- 13 que son casades, molt sovint amb bàrbars.

- 14 Enroca't al graner
- 15 de la tristesa morada.
- 16 Fes compte que no hi ha activitat gaire mes important
- 17 que, per exemple, ensacar avellanes,
- 18 fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
- 19 castanyes, mirar la forma
- 20 i la color de les petites glans.

⁷⁸ C.U. 2625: 3. Text manuscrit (*ms*) amb tinta blava. Conté correccions (*cms*¹, *cms*²). Datat de 1966.

1 muntanyes.] muntanyes. / Vibra la fageda que sembla que vulgui la propia revelar-te / qui sap què. *ms* → muntanyes. / ~~Vibra la fageda que sembla que vulgui la propia revelar-te / qui sap què.~~ *cms*¹ → i la fageda vibra *cms*¹ → i la fageda vibra *cms*²

3 espera alguna] espera encara alguna *ms* → espera ~~encara~~ alguna *cms*¹

5 ocres i dels vermells] roses i els vermells irisats *ms* → ~~fores~~ i els vermells ~~irisats~~ *cms*¹ → ocres i dels vermells *cms*¹

6 menjjes] menja delicada *ms* → menja ~~delicada~~ *cms*¹ → menjjes *cms*¹ || fam d'ulls delicats de dona] fam delicada de dona *ms* → fam ~~delicada de dona~~ *cms*¹ → fam d'ulls delicats de dona *cms*¹

8 que] perquè molt *ms* → ~~perquè molt~~ *cms*¹ → que || l'estil] l'adequàt *ms* → de bell *cms*¹ → l'estil *cms*²

10 o be talment angelicals] brutes, o talment angelicals *ms* → ~~brutes~~, o be talment angelicals *cms*¹

11 per a res] per a res *ms* → per a ~~res~~ *cms*¹ → per un clau *cms*¹ → per un ~~clau~~ *cms*² → per a res *cms*²

12 agraden] serveixen *ms* → ~~serveixen~~ *cms*¹ → agraden *cms*¹

16 activitat gaire mes] activitat mes *ms* → activitat gaire mes *cms*¹

18 fer un tast de vi] transvasar el vi *ms* → ~~transvasar el vi~~ *cms*¹ → fer un tast de vi *cms*¹

[16]

Una altra música de la tardor⁷⁹

- 1 Tot d'una el vent d'aram tremola sobre les muntanyes.
- 2 Les teranyines del bosc entelen el foraviat
- 3 que espera alguna cosa de les bambolines
- 4 que li prepara la natura.

- 5 Riu-te de l'ocre i de l'ataronjat:
- 6 són menjies per a fam d'ulls delicats de dona.
- 7 Tanca't en el graner de la tristesa morada.
- 8 Fes compte que potser res no val tant
- 9 com, entre dia, emfitar recances,
- 10 fenyer records, passar d'un llit a l'altre
- 11 les hores, mirar consiros en silenci
- 12 l'usat color dels dies ja gastats.

- 13 Riu-te de l'ocre i de l'ataronjat:
- 14 son menjies per a fam d'ulls delicats de dona.
- 15 Tanca't en el graner de la tristesa morada.
- 16 Fes compte que potser res no val tant
- 17 com passar el dia emfitant recances,
- 18 fènyer records, mirar amb porfidiós silenci
- 19 l'àrid color dels dies ja gastats.

⁷⁹ C.U. 2452. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta blava (*cmc²*, *cmc³*, *cmc⁴*, *cmc⁵*) i llapis (*cms¹*). Datat del 1966.

Títol Una altra música de la tardor] Tardor *mc* → Una altra musica de la tardor *cmc¹*

1 Tot d'una] Tot d'una *mc* → Ja *cmc²*

2 les teranyines] les teranyines *mc* → ~~les~~ teranyines *cmc²* → les teranyines *cmc³* || del bosc] del bosc *mc* → ~~del bosc~~ *cmc²* → del bosc *cmc³* || entelen el foraviat] embadoquen el desgraciat *mc* → ~~embadoquen el desgraciat~~ *cmc²*

6 menges] menja *mc* → menjies *cmc²* → menja *cmc²* || dona.] dona. / I de les dones cal no fer-ne cas. *mc* → dona. / ~~I de les dones cal no fer-ne cas.~~ *cmc²*

7 Tanca't (...) morada] Ø *mc* → Tanca't (...) morada *cms¹*

8 res no val tant] no és res més important *mc* → ~~no és res més important~~ *cmc¹* → res no val tant *cmc¹*

9 com, entre dia,] que, per exemple, *mc* → com, per exemple, *cmc¹* → com, entre dia, *cmc²* || emfitar recances] ensacar avellanes, *mc* → emfitar recances *cmc¹*

10 fenyer records,] fer un tast de vi *mc* → fenyer records *cmc¹* || llit] cove *mc* → *cmc²*

11 les hores] castanyes *mc* → les hores *cmc¹* || mirar] mirar *mc* → contemplar *cmc²* → ~~contemplar~~ *cmc³* → consirar *cmc³* || en silenci] la forma *mc* → en silenci la forma *cmc²* → en silenci la forma *cmc³*

12 l'usat (...) gastats] i la color de les petites glans *ms* → i la color dels dies ja gastats *cmc¹* → ~~i la color de les petites glans~~ *cmc²* → l'usat color dels dies ja gastats *cmc³*

14 dona.] dona. / No et facis deu, ni sacerdot, ni angel / ni demagog, ni mestre. Res d'engany *cmc³* → dona. / ~~No et facis deu (...) d'engany~~ *cmc⁴*

18 porfidiós] porfidiós *cmc³* → porfidiós *cmc⁴* → desesperat *cmc⁴* → ~~desesperat~~ *cmc⁵* → porfidiós *cmc⁵*

19 l'àrid] l'usat *cmc³* → l'àrid *cmc⁴*

[17]

Ara que es tard⁸⁰

- 1 El vent d'aram tremola sobre les muntanyes.
- 2 Les teranyines del bosc embadoquen el desgraciat
- 3 que espera alguna cosa de les bambolines
- 4 que li prepara la natura.

- 5 Tanca't en el graner
- 6 de la tristesa morada.
- 7 Fes compte que potser el més important
- 8 es, per exemple, collir nous, o be ensacar avellanes,
- 9 fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
- 10 castanyes. Mira, toca, pesa
- 11 la meravella d'una gla.

⁸⁰ C.U. 2358: 1. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra (*cmc²*, *cmc³*) i vermella (*cmc¹*) i llapis (*cmc⁴*). Datat de 1966.

Títol Ara que és tard] Tardor *mc* → ~~Tardor~~ *cmc²* → Ara que és tard *cmc²*

1 El vent d'aram] Tot d'una el vent d'aram *mc* → ~~Tot d'una~~ el vent d'aram *cmc²* → Textures, soperes, de pelló i castanyes / ara la muntanya, per vestir-se prou. / El vent d'aram *cmc²* → ~~Textures (...)~~ prou. El vent d'aram *cmc³*

4 que li prepara la natura] que la natura li prepara. / Riu-te de l'ocre i de l'ataronjat: / són menja per a fam d'ulls delicats de dona. / I de les dones cal no fer-ne cas, / que rarament saben trobar l'estil / d'un adequat capteniment: o putes / i brutes, o talment angelicals / que no serveixen per res. / I quan et valen, sol donar-se el cas / que són casades, molt sovint amb bàrbars. *mc* → li prepara la natura. / Riu-te (...) bàrbars *cmc¹* → li prepara la natura. / ~~Riu-te (...) bàrbars~~ *cmc²*

7-8 potser el més important / es] no hi ha activitat gaire més important / que *mc* → ~~no hi ha activitat gaire més important / que~~ *cmc²* → potser el més important es *cmc²*

8 collir nous, o be ensacar avellanes] ensacar avellanes *mc* → collir nous, o be ensacar avellanes *cmc²*

10-11 Mira, toca, pesa / la meravella d'una gla] o mirar la forma / i la color de les petites glans. *ms* → ~~o~~ mirar la forma / i la color de les petites glans. *cmc²* → Mira, toca, pesa / la meravella d'una gla / No oblidis sobretot / els forts ullals i la pell aspra del senglar. *cmc²* → Mira, toca, pesa / la meravella d'una gla / ~~No oblidis sobretot / els forts ullals i la pell aspra del senglar.~~ *cmc³*

[18]

El graner morat⁸¹

- 1 El vent d'aram tremola sobre les muntanyes.
- 2 Les teranyines del bosc entelen el foraviat.
- 3 Tanca't en el graner
- 4 morat, de la tristesa.
- 5 Fes compte que potser el més important
- 6 és collir nous o bé ensacar avellanes,
- 7 fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
- 8 castanyes.
- 9 Mira, pesa, palpa
- 10 la finor de les glans.

⁸¹ C.U. 2358: 2. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra (*cmc*²) i llapis (*cmc*¹). Datat de 1966.

Títol El graner morat] Ara que és tard *mc* → ~~Ara que és tard~~ *mc*² → El graner morat *cmc*²
2 entelen el foraviat] embadoquen el desgraciat / que espera alguna cosa de les bambolines que li prepara la natura. *mc* → entelen el foraviat / que espera (...) natura *cmc*¹ → embadoquen el desgraciat / que espera (...) natura *cmc*²
6 avellanes,] avellanes *mc* → avellanes, *cmc*²

[19]

El graner morat⁸²

- 1 El vent d'aram tremola sobre les muntanyes.
- 2 Les teranyines del bosc entelen el foraviat.

- 3 Tanca't en el graner
- 4 morat, de la tristesa.
- 5 Fes compte que potser el més important
- 6 és collir nous o bé ensacar avellanes,
- 7 fer un tast de vi, passar d'un cove a l'altre
- 8 castanyes.
- 9 Mira, pesa, palpa
- 10 la finor de les glans.

⁸² C.U. 2106: 18. Versió definitiva del poema, mecanoscrita i impresa.

[Altres 1]

Feina de vell⁸³

- 1 Hora foscant, foraviler, passejo,
- 2 cercant allò que mai no trobaré.
- 3 Travo paraules amb dolor i records
- 4 de goigs viscuts. Famèlics gats acuden
- 5 a devorar-me. Somnis, heu fugit.
- 6 Palpo la roca i l'arbre i m'hi recolzo.
- 7 On sóc? On tot és com el vent que vaga
- 8 Es hora ja de tornar a casa. Vell,
- 9 duc a la mà la pedra del poema.

⁸³ C.U. 3197. Text manuscrit (*ms*) amb tinta negra amb alguna correcció manuscrita amb la mateixa tinta (*cms¹*) o amb llapis (*cms²*). Datat d'entre l'1 i el 5 de juny de 1980.

4 gats] gans *ms* → ~~gans~~ *cms¹* → gats *cms¹*

8-9 Vell, / duc] Visc. / Duc *ms* → ~~Visc. / Duc~~ *cms²* → Vell, / duc *cms²*

[1]

- 1 Vermell i groc son arrencats una nit⁸⁵
- 2 pel vent gris furor, [?]
- 3 per una manotada del vent
- 4 Tot queda sec i falb
- 5 No em sap greu, aquest luxe
- 6 de vaporoses quietuds
- 7 d'entelaments i teranyines
- 8 davant els ulls
- 9 màgiques, que son fora d'un plat
- 10 per paladars burgesos

- 11 Veus, ara el vent de coure vibra sobre les muntanyes
- 12 [Aguanto?] dret a la planura roja
- 13 treballa sempre al mateix camp
- 14 sempre corbat damunt els solcs
- 15 Sol·lícitament llauro la vida
- 16 No sé res més.
- 17 No se res més

⁸⁴ Per a les versions de «Pel camí dels mesos» i «Una cançó foscant» (antecedents de les redaccions d'«Aplec» que veurem a continuació) consulteu els esborranys que van de l'1 al 9 de l'apartat d'aquest annex dedicat a «El graner morat».

⁸⁵ C.U. 1973: 4. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions amb la mateixa tinta (*cms*¹).

2-3 pel vent gris furor, [?] / per una manotada del vent] \emptyset *ms* → pel vent gris (...) vent *cms*¹

5 No em sap greu] Després de tot *ms* → ~~Després de tot~~ *cms*¹ → No em sap greu *cms*¹

12 [Aguanto?]] Tentinejo *ms* → [Aguanto?] *cms*¹

[2]

- 1 Vermell i groc son arrencats una nit⁸⁶
2 per matusser mans de vent,
3 tot queda sec i falb.
4 No em reca gens i aquest luxe
5 de vaporoses quietuds
6 d'entelament i teranyines
7 davant els ulls son fina menja
8 per paladars de ric
9 El vent d'aram que vibra sobre la muntanya
10 que passa boig per la planura roja.
11 Em troba estic al mateix camp,
12 corbat damunt els solcs
13 llaurant sol·lícitament
14 la dura terra del misteri

15 He vist anar i he vist tornar de l'est
16 molts pelegrins, arraimant-se
17 pels flancs de la muntanya
18 de l'ermita dels Clars l'Erm

19 Escarbant amb la llavor
20 la terra dels missatgers

⁸⁶ C.U. 2582. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*). Conté correccions amb tinta negra (*cms*¹) i blava (*cms*², *cms*³, *cms*⁴).

2 matusser mans de vent] manotades de vent *ms* → matusser mans de vent *cms*¹
7 davant els ulls] davant els ulls *ms* → als ulls *cms*¹ → als ulls *cms*²
8 paladars de ric] paladars burgesos de ric *ms* → paladars burgesos de ric *cms*¹
9 El vent d'aram que vibra] Veus ara el vent d'aram batega *ms* → El vent d'aram que vibra *cms*¹
11 Em troba] Jo sempre *ms* → Jo sempre *cms*¹ → Em troba *cms*¹
12 corbat] sempre corbat *ms* → sempre corbat *cms*¹
13 llaurant sol·lícitament] sol·lícitament llaurant *ms* → llaurant sol·lícitament *cms*¹
14 la dura terra] la terra *ms* → la dura terra *cms*¹
15 He vist anar] Veig munio de pelegrins / que van i venen de l'ermita / He vist anar *ms* → Veig munio de pelegrins / que van i venen de l'ermita / He vist anar *cms*¹
16 arraimant-se] pietosament *ms* → pietosament *cms*¹ → arraimant-se *cms*¹
17 pels flancs] pels vessants *ms* → pels vessants *cms*² → pels flancs *cms*² || muntanya] muntanya santa → muntanya santa
18 l'ermita dels Clars] l'ermita dels Sal *ms* → l'ermita dels Sal *cms*² → l'ermita de l'Erm *cms*³ → l'ermita de l'Erm *cms*³ → l'ermita dels Clars *cms*⁴
19 escarbant] enganxant *ms* → escarbant *cms*²
19-20 Aquests dos versos estan escrits en un marge.

[3]

- 1 He vist anar i he vist tornar de l'est⁸⁷
2 molts pelegrins amb joia d'estendarts
3 pels flancs de la muntanya transparent
4 El vent d'aram brunyí roquer i bosc
5 em troba jup a la planura roja,
6 fotjant la terra del misteri
7 No se res mes
8 No se res més
9 sempre escarbant,
10 la dura terra del misteri.
11 No se res més
- 12 El vent que torna de brunyir ponents
13 em troba jup a la planura roja
14 sempre escarbant
15 la dura terra del misteri
16 No sé res més

⁸⁷ C.U. 2208. Esborrany manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté algunes correccions (*cms¹*, *cms²*).

2 amb joia d'estendarts] amb cantic i senyeres *ms* → amb cantic i senyeres *cms¹* → amb cantic i banderes (*cms¹*) → amb cantic i banderes (*cms²*) → amb joia d'estendarts *cms²*

4 brunyí roquer i bosc] que ja brunyí les roques *ms* → que ja brunyí les roques *cms¹* → brunyí roquer i bosc *cms¹*

6-8 Aquestes versos estan enquadrats

9 escarbant] escarbant, escarbant *ms* → escarbant, escarbant *cms¹*

[4]

No se res mes

- 1 He vist anar i he vist tornar de lluny⁸⁸
- 2 Molta de gent amb luxe d'estendards,
- 3 pels flancs de la muntanya transparent.
- 4 El vent que torna de brunyir el ponent
- 5 Em troba sol a la planura roja,
- 6 sempre furgant
- 7 la dura terra del misteri,
- 8 sempre llaurant
- 9 el camp ressec de la paraula.
- 10 No sé res més

⁸⁸ C.U. 1623. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions (*cms¹*, *cms²*). Datat d'entre el desembre de 1961 i el desembre de 1965.

1 anar] anar *ms* → ~~anar~~ *cms¹* → partir *cms¹* → ~~partir~~ *cms²* → anar *cms²* || lluny] l'est *ms* → l'est *cms¹* → lluny *cms¹*

2 molta de gent] molts pelegrins *ms* → ~~molts pelegrins~~ *cms¹* → molta de gent *cms¹*

3 transparent apareix encerclat *cms²*

5 sol] encara *ms* → ~~encara~~ *cms¹* → jup *cms¹* → ~~jup~~ *cms²* → sol *cms²*

[4]

No se res més
/avan
He vist ~~casas~~^{habitat} i he vist tornar de l'est^{el lung}
mola de gent
molts ~~pelegrins~~ amb luxe d'estendards,
pels flancs de la muntanya transparent.
El vent que torna de buirgir el ponent
em troba ~~escassa~~^{sol} a la planura roja,
~~ja~~^{ja} sempre furgant
la dura terra del misteri,
sempre llaurant
el camp ressec de la paraula.
No sé res més.

XII-1961
XI-1965

Imatge 3. Fragment del document 1623 transcrit a la pàgina 97. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[5]

Meu jove amic⁸⁹

- 1 He vist anar i he vist tornar de lluny
- 2 molta gent amb luxe d'estendards,
- 3 pels flancs de la muntanya
- 4 El vent que torna de brunyir el ponent
- 5 ens troba sols a la planura roja,
- 6 sempre furgant
- 7 la dura terra
- 8 sempre menjant
- 9 el pa ressec de la paraula.
- 10 A tu i a mi
- 11 meu jove amic.

⁸⁹ C.U. 2181. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra (*cmc²*, *cmc³*) i vermella (*cmc¹*). Data d'entre desembre de 1961 i desembre de 1965.

Títol Meu jove amic] No sé res més *mc* → ~~No sé res més~~ *cmc²* → Meu jove amic *cmc²*

3 flancs de la muntanya] flancs de la muntanya transparents *mc* → flancs de la muntanya ~~transparents~~ *cmc²*

5 ens troba sols] em troba sol *mc* → ens troba junts *cmc¹* → ens troba ~~junts~~ *cmc²*

7 la dura terra] la dura terra del misteri *mc* → la dura terra ~~del misteri~~ *cmc²*

8 menjant] llaurant *mc* → ~~llaurant~~ *cmc¹* → menjant *cmc¹* → lliscant *cmc¹* → ~~lliscant~~ *cmc²*

9 pa] camp *mc* → pa *cmc¹* → ~~camp~~ *cmc²* || paraula.] paraula. / No sé res més *mc* → paraula. / ~~No sé res més~~ *cmc²*

11 jove] fosc *cmc¹* → ~~fosc~~ *cmc²* → jove *cmc²* || amic.] amic. / embufandats, bevent, fumant, desalineant-nos. *cmc²* → amic. / ~~embufandats, bevent, fumant, desalineant-nos.~~ *cmc³*

[6]

Aplec

- 1 He vist anar i he vist tornar, de lluny,⁹⁰
- 2 aplecs de gent —estendards i cridòria—
- 3 pels flancs de la muntanya.
- 4 Berenaven, bevien, ballaven excitats.
- 5 Més tard els homes han cobert les noies
- 6 esbojarrades, d'anques d'euga,
- 7 mentres el cel es feia roig.

- 8 Tu, noi sorrut, no estiguis furgant sempre
- 9 la closca del cervell, no miris
- 10 rajoles amb ocells ni vidres decorats,
- 11 no masteguis el pa de la paraula.
- 12 Uneix-te a tots. Inventa't l'alegria.

⁹⁰ C.U. 2106: 20. Poema definitiu mecanoscrit i imprès.

[1]

- 1 No m'he perdut pas a la ventura, no,⁹¹
 2 que si la reina no em saluda
 3 i em dóna audiència i m'atén,
 4 es que troba les aigües netes.
 5 Com que les baixen netes
 6 li'n ofereixo un vas amb ma segura
- 7 Oh reina de la pulcra felicitat,
 8 tu que portes els llunys a la mirada i la mar infantina
 9 tu que duus agafat amb la mà el llamp encès
 10 i somrient me l'envies,
- 11 escolta la veu del caçador del
 12 gall salvatge
 13 extraviat en el bosc.
- 14 Per un corriol de veritat trobada
 15 jo anava i encara vaig a la font.
 16 Enmirall en l'aigua
 17 del pur present: polia.

⁹¹ C.U. 2075. Text mecanoscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions amb llapis (*cms*²) i amb la mateixa tinta blava (*cms*¹). Els versos 1-13 es troben a la primera pàgina, i els restants, en una segona pàgina.

1 No m'he perdut] No em perdré *ms* → No m'he perdut *cms*²

2 no em saluda] em visita *ms* → ~~em visita~~ *cms*² → no em saluda *cms*²

5 Com] I com *ms* → † com *cms*¹ || les baixen netes] l'aigua baixa neta *ms* → l'aigua baixa neta *cms*¹ → les baixen netes *cms*¹

6 ma segura] segura ma *ms* → ma segura ~~ma~~ *cms*²

8 tu que portes (...) infantina] tu que portes (...) infantina *ms* → I ella que porta a la mirada el llamp / i la mar infantina *cms*¹

9 duus agafat amb la mà el llamp encès] portes el llamp encès agafat a la ma *ms* → ~~portes~~ el llamp encès agafat a la ma *cms*² → duus el llamp encès agafat amb la ma

10 i somrient me l'envies] i me l'envies somrient *ms* → i somrient me l'envies *cms*²

[2]

- 1 Abrusa'm foc,⁹²
- 2 cega'm
- 3 destrueix-me, si cal,
- 4 pero que vegi l'Unic.
- 5 Ja no més en la nit
- 6 fosc arbre de [?]
- 7 flamegen els meus brancs
- 8 d'un foc més alt

- 9 Soc terra i gladiol
- 10 amb l'herba des del subsol
- 11 pujo compacte.
- 12 Ma vespral modera el meu batec
- 13 M'arbro la sang se'm ramifica.
- 14 Soc [?] obscur en l'estelada crec
- 15 i un vent claror ens pren de música

- 16 Vent fort de les estrelles
- 17 terribles [?]
- 18 amenaçant-me sempre
- 19 com un exèrcit venjador
- 20 Jo soc només un cor

- 21 I les [?] sobre el gran vent s'escapen
- 22 i les illes ple mals s'han mirat
- 23 elles parlen més de la [?] naixença

⁹² C.U. 2083. Text manuscrit amb tinta negra i llapis (*ms*), amb diverses correccions (*cms*¹). La lletra és complicada d'entendre, i intercala frases que segueixen orientacions del paper diferents.

7 els meus brancs] els meus brancs / cargol de flames, arbre / purificant *ms* → ~~els meus brancs (...) purifi-~~
~~cant~~ *cms*¹

9 Soc terra i gladiol] Oh primavera intacta *ms* → ~~Oh primavera intacta~~ *cms*¹

10 l'herba] la verdor *ms* → ~~la verdor~~ *cms*¹ → l'herba *cms*¹

13 M'arbro] arbori soc *ms* → ~~arbori soc~~ *cms*¹ → M'arbro *cms*¹

15 ens pren] ens purifica *ms* → ~~ens purifica~~ *cms*¹ → ens pren *cms*¹

16 Vent fort] fort vol *ms* → ~~fort vol~~ *cms*¹ → vent fort *cms*¹

Fons Joan Vinyoli

Abrissai en for,
 destruyx me, hi el,
 pero que aqui li thic.
 Ja no vis en la nit
 for ashe de seimant
 flameja en meu gran
 d'ins...

Fons Joan Vinyoli

Imatge 4. Fragment del document 2083 transcrit a la pàgina 102. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[3]

- 1 Com que els llavis no poden bevent⁹³
2 d'uns llavis calmar la
3 gana i la set sino tan sols
4 enganyar-la a penes
5 perque no es el goig per a voler, no cap pler
6 sino tan sols [?] del cor
7 un en l'altre
8 Com que tampoc en l' [?] [?]
9 que em veure no es fa un la carn
- 10 Com que no puc menjar-te ni ser
11 menjat per tu,
12 com que no puc enganyar aquesta fam
13 amb fruits amargs
14 com que per molt que ens acostem
15 ni si venia del tot a tu
16 ser un despres dues carns separades
- 17 tremolo de gana i de set i
18 m'adelito i clamo
19 per tu, per tu, per tu
- 20 No m'ofereixis aquesta boca
21 m'he begut un filtre sense nom
22 m'he perdut no en la carn
23 no en el pler sino del tot
24 en la set que ja no pot saciar-se.
25 Oh no desdenyis una pregunta
26 encara e vol d'un [?]
27 ingent
28 que vol una sola menja i tu
29 la hi dones però no ho pot

⁹³ C.U. 2054: 3-5. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté força correccions (*cms*¹, *cms*²).

2 d'uns llavis] d'altres llavis *ms* → ~~d'altres~~ llavis *cms*¹ → d'uns llavis *cms*¹

4 a penes] [?] *ms* → [?] *cms*¹ → a penes *cms*¹

6 del cor] del cor / sense [?] residu possible *ms* → del cor / ~~sense [?] residu possible~~ *cms*¹

13 fruits amargs] fruites amargues *ms* → ~~fruites amargues~~ *cms*¹ → les mans o els llavis *cms*¹ → fruits amargs *cms*²

14 com que] com que *ms* → i perque *cms*¹ → i ~~perque~~ *cms*²

15 ni si venia del tot a tu] un a l'altre i ni si *ms* → un a l'altre i si *cms*¹ → ni si venia del tot a tu *cms*¹

17 de set i] de set i soc / un riu que *ms* → de set i ~~soc / un riu que~~ *cms*¹

27 ingent] ingent d'enfollit *ms* → ingent ~~d'enfollit~~ *cms*¹

30 Com que no puc amb llavis apagar la set
 31 ans acreixer-la més i perdre'm en la muda
 32 frontera d'ella que et depassa

 33 Que si et miro tremolo des de les rels a les fulles
 34 m'ompló d'enyorança
 35 i aquest enyor és com un càntic
 36 i vaig perdut
 37 a perdre's en un bosc, [?] que un altre bosc
 38 i em perdo en era
 39 com en un cel. Oh per aquest somriure,
 40 i per la mà que es mou, pels llavis una mica
 41 maldament cansats
 42 i amb posat de flor
 43 moro de set, de fam...

 44 I com el gall salvatge
 45 Tremolo de nit quan les estrelles vigilen
 46 i amb ronca veu anuncio l'aurora
 47 tapant-me els ulls, tapant-me els ulls amb les ales
 48 molt amagat i ardent i com perdut en la forest profunda
 49 del foc.

33 tremolo des de] tremolo de *ms* → tremolo des de *cms*¹ || fulles] fulles / i em brunz la sang a les orelles
ms → fulles / i em brunz la sang a les orelles *cms*¹

37 [?]] en més *ms* → en més *cms*¹ → [?] *cms*¹

39 com en un cel] en més que un cel *ms* → en més que en un cel *cms*¹ → com en un *cms*¹

41 maldament cansats] fatigats *ms* → fatigats *cms*¹ → cansats *cms*¹ → maldament cansats *cms*²

42 i amb posat de flor] som una espiga colltorçada *ms* → som una espiga colltorçada *cms*¹

45 vigilen] somriuen *ms* → somriuen *cms*¹ → no espïen *cms*¹ → no espïen *cms*² → vigilen *cms*²

[4]

Secret⁹⁵

- 1 He renascut al cim
- 2 de tot de l'arbre. Com el gall salvatge,
- 3 tremolo de nit, espiant, quan les estrelles palpiten
- 4 i, amb fosca veu, estremit, anuncio l'aurora,
- 5 tapant-me els ulls, tapant-me els ulls
- 6 molt amagat i ardent i com perdut en la forest encesa
- 7 del cor.

⁹⁵ C.U. 2585. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions amb llapis (*cmc¹*, *cmc²*) i amb tinta blava (*cmc³*).

3 espiant] esperant *mc* → espiant *cmc³* || palpiten] vigilen *mc* → tremolen *cmc¹* → ~~tremolen~~ *cmc²* → palpiten *cmc³*

4 fosca] ronca *mc* → ~~ronca~~ *cmc¹* → fosca *cmc¹*

5 tapant-me els ulls, tapant-me els ulls] tapant-me els ulls amb les ales *cmc¹* → tapant-me els ulls ~~amb les~~ *cmc²* → tapant-me es ulls, tapant-me els ulls *cmc²*

6 encesa] profunda *mc* → ~~profunda~~ *cmc³* → encesa *cmc³*

7 del cor] del meu amor *mc* → del meu amor *cmc¹* → del foc *cmc¹* → del ~~foc~~ *cmc³* → del cor *cmc³*

[5]

La fam⁹⁶

- 1 Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,
2 com que no puc apaivagar la set amb enganyosos fruits,
3 com que per molt que ens acostessim un a l'altre, fins
4 si jo vingués a tu del tot, sempre seriem dos,
5 tremolo de gana i de set i m'adelito i clamo
6 Soc fam i set.
7 Diré: tremolo, des les arrels a les fulles,
8 i m'ompló d'enyorança com un càntic
9 i em perdo molt endintre d'un bosc
10 com en un cel...
11 I com el gall salvatge
12 tremolo de nit quan les estrelles vigilen,
13 amb ronca veu anuncio l'aurora,
14 tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
15 molt esquerp, bleint i trement en la forest immensa
16 del foc.

⁹⁶ C.U. 2054: 1. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions amb la mateixa tinta blava (*cms¹*) i amb llapis (*cms²*, *cms³*, *cms⁴*). Escrit en un full pautat.

1 ni ser menjat per tu] Ø *ms* → jo se la fam que tinc *cms²*
2 acostessim] acostessim *ms* → apropem no tornarem el crit en fruita *cms²*
5 tremolo] pateixo *ms* → ~~pateixo~~ *cms²* → tremolo *cms²*
6 Soc fam i set] per tu, per tu, per tu *ms* → ~~per tu, per tu, per tu~~ *cms²* → Soc fam i set *cms²*
7 Diré:] I per això *ms* → ~~I per això~~ *cms¹* → Aix *cms¹* → Aix *cms²* → Diré: *cms²* || de les arrels] de les arrels *ms* → (de les rels) *cms¹*
8 un càntic] d'un càntic *ms* → d'un càntic *cms²* → a flor de càntic *cms³* → a fil de càntic *cms⁴*
9 i em perdo] i em perdo *ms* → i vet ací que em perdo *cms²* → i vet ací que em perdo *cms³* || d'un bosc] en el cor d'un bosc *ms* → en el cor d'un bosc *cms²* → d'un bosc *cms²*
10 com en un cel...] com en un cel... *ms* → d'un cel em trauen *cms²*
11 com el gall] com el gall *ms* → ~~com~~ el gall *cms²* → soc el gall *cms²* → ~~soc~~ el gall *cms³* → quan el gall *cms³* → quan el gall *cms⁴*
13 amb] i amb *ms* → i amb *cms²*
14 tapant-me els ulls, tapant-me el crit] tapant-me els ulls, tapant-me els ulls *ms* → tapant-me els ulls, tapant-me els ulls *cms²* → tapant-me els ulls, tapant-me el crit *cms²*
15 esquerp] amagat *ms* → amagat *cms²* → esquerp *cms²* || bleint] ardent *ms* → ardent *cms¹* → bleint *cms¹* || trement] bategant *ms* → bategant *cms²* → trement *cms²*
16 del foc] del foc *ms* → del somni del començ *cms²*

no
el cul / a punta

LA FAM

- jo se le fam per tu

Com que no puc menjar-te / ni ser menjat per tu,
 com que no puc apaivagar la set amb enga-
 nyosos fruits,
 com que ja molt que ens ^{apzem} acostessim un a l'altre ^{fins},
 si jo vinguis a tu del tot, sempre seriem dos,
^{hembe} paleixo de gana i de set i mi adolito i clamo
^{hoz fam i set.}
 per tu, per tu, per tu.

Due: ^{hembe}
~~Axi~~ de (de la set)
 | per això tremolo, des les anells a les fulles,
 i mi omple d'engrança ^{a pln} com ^{te pl} d'un canic,
 i em ^{relan} vado molt endintrat ^{di un bn} en el cos d'un boie,
 com en un cel ...
^{di un bn}
^{del tron} | com el gall salvatge,
^{del tron} tremolo de nit quan les estrelles vigilen,
 i amb ronca veu anuncio l'aurora, ^{crit} [ales,
 tapant-me els ulls, tapant-me els ^{ulls} amb les
 molt ^{empup} amagat, i ^{blim} asdent: ^{hembe} Gategant en la
 del foc. ≡ [forest immensa

Imatge 5. Fragment del document 2054 transcrit a la pàgina 107. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[6A]

- 1 Com que no menjo per la fam que tinc,⁹⁷
2 com que no calmo la gran set que tinc
3 com que per molt vagar de tornar els crits
4 de l'últim os en fruita comestible
5 pateixo de gana i de set i m'adelito i clamo
6 Ho veus?
7 Tremolo de les arrels a les fulles
8 i m'ompló d'enyorança, com un cantic
9 i em perdo molt endintre del gran bosc
10 incendiat
11 ple de barrancs.
12 I com el gall salvatge
13 m'exalto de nit, quan les estrelles vacil·len
14 i amb ronca veu anuncio l'aurora
15 tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales
16 bleïnt.

⁹⁷ C.U. 1627. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*). Conté correccions amb tinta negra (*cms¹*, *cms²*, *cms³*) i blava (*cms⁴*) i llapis (*cms⁵*).

1 no menjo] no puc menjar *ms* → ~~no puc menjar~~ *cms¹* → no menjo *cms¹*

2 no calmo la gran set] no puc apaivagar la mena de set *ms* → ~~no puc apaivagar la mena de set~~ *cms¹* → no calmo la llei *cms²*

3 per molt vagar] per molt [?] *ms* → ~~per molt [?]~~ *cms¹* → per molt que feu *cms¹* → ~~per molt que feu~~ *cms²* → per molt vagar *cms²* → no sé *cms⁴* || de tornar] no tornarem *ms* → ~~no tornarem~~ *cms¹* → no convertim *cms¹* → ~~no convertim~~ *cms²* → de tornar *cms²* || els crits] els crits *ms* → el foll *cms¹* → ~~el foll~~ *cms²* → el crit ardent *cms⁴*

4 de l'últim os en fruita comestible] en fruita comestible *ms* → de l'últim os en fruita comestible *cms¹*

5 pateixo] tremolo *ms* → ~~tremolo~~ *cms¹* → pateixo *cms¹* || clamo.] clamo. / Soc fam i set. / per tu, per tu, per tu. *ms* → clamo. / Soc fam i set. / per tu, per tu, per tu. *cms¹*

6 Tremolo] Tot jo tremolo *ms* → Ho veus? Tremolo *cms¹* → ~~Ho veus?~~ Tremolo *cms⁵*

7 com un cantic] com un cantic *ms* → ~~com un cantie~~ *cms¹* → flor de cantics *cms¹* → ~~flor de canties~~ *cms²* → com un cantic *cms²*

9 del gran bosc] d'aquest bosc *ms* → ~~d'aquest bosc~~ *cms¹* → del vell bosc *cms¹* → ~~del vell bosc~~ *cms²* → del gran bosc *cms²*

10 incendiat] tot ple de brams *ms* → ~~tot ple de brams~~ *cms¹* → incendiat *cms¹* → ple de barrancs *cms⁵*

13 m'exalto] m'arrufe *ms* → ~~m'arrufe~~ *cms¹* → m'exalto *cms¹* || vacil·len] vigilen *ms* → vigilen *cms¹* → vacil·len *cms¹*

16 bleïnt] molt estarrufat, bleïnt. *ms* → ~~molt estarrufat~~, bleïnt. *cms¹*

[7A]

Amb ronca veu⁹⁸

- 1 Com que no menjo per la fam que tinc,
- 2 com que no calmo la gran set que tinc,
- 3 com que no sé de convertir els desigs
- 4 en mena de vianda,
- 5 pateixo de gana i de set i gorja i ventre clamen
- 6 per tu, per tu, per tu.
- 7 Fixa't: tremolo
- 8 Veus com tremolo de les arrels a les fulles
- 9 i m'omple d'enyorança turmentada
- 10 i em perdo molt endintre d'un gran bosc
- 11 ple de barrancs
- 12 i faig el gall salvatge:
- 13 és a dir, que m'exalto de nit, quan les estrelles vacil·len,
- 14 amb ronca veu anuncio l'aurora,
- 15 tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
- 16 i m'estarrufo collinflat i danso,
- 17 tot i saber que em guaiten els ulls del caçador.

⁹⁸ C.U. 2626: 1. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*) que conté correccions amb tinta negra (*cms¹*, *cms²*) i blava (*cms³*). Escrit en un full pautat.

3 convertir els desigs] tornar el crit ardent *ms* → convertir els desigs *cms¹*

4 mena de vianda] cosa comestible *ms* → mena de vianda comestible *cms¹* → mena de vianda ~~comestible~~ *cms²*

5 gorja i ventre clamen] retorcant-me clamo *ms* → gorja i ventre clamen *cms¹*

8 Veus com tremolo] Veu com tremolo *ms* → Tot jo tremolo *cms¹* → Veus com tremolo *cms²*

9 turmentada] aturmentada *ms* → turmentada *cms¹*

10 d'un gran bosc] del meu bosc *ms* → d'un gran bosc *cms¹*

12 faig el gall] imito el gall *ms* → com el gall *cms¹* → faig el gall *cms²* → ~~imito~~ el gall *cms³* → ~~com~~ el gall *cms³*

13 és a dir, que m'exalto] m'exalto *ms* → és a dir, que m'exalto *cms¹*

14 amb ronca veu] amb ronca veu *ms* → i amb ronca veu *cms¹* → i amb ronca veu *cms³*

16 collinflat] i m'inflo *ms* → i m'inflo *cms¹* → collinflat *cms¹*

[8A]

Amb ronca veu⁹⁹

- 1 Com que no menjo per la fam que tinc,
2 com que no calmo la gran set que tinc,
3 com que no sé de canviar el meu crit
4 en mena de vianda,
5 pateixo de gana i de set i clamo retorçant-me.
- 6 Tremolo, fosc, de les arrels a les fulles
7 i m'ompló d'enyorança turmentada
8 i em perdo molt endintre del gran bosc
9 ple de barrancs
10 i soc el gall salvatge:
11 m'exalto de nit, quan les estrelles vacil·len,
12 amb ronca veu anuncio l'aurora,
13 tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
14 i m'estarrufo collinflat i danso,
15 tot i saber que em guaiten els ulls del caçador.

⁹⁹ C.U. 2443. Text mecanoscrit (*ms*) amb correccions manuscrites amb tinta vermella (*cms²*) i blava (*cms¹*). Datat de 1966.

3 canviar el meu crit] tornar el crit ardent *ms* → ~~tornar el crit ardent~~ *cms²* → canviar el meu crit *cms²*
5 clamo retorçant-me] retorçant-me clamo / per tu, per tu, per tu. *ms* → clamo retorçant-me ~~/ per tu, per tu, per tu.~~ *cms²*

6 Tremolo, fosc,] Tot jo tremolo *ms* → ~~Tot jo~~ tremolo, fosc, *cms²*

8 gran bosc] meu bosc *ms* → ~~meu~~ bosc *cms²* → gran bosc *cms²*

10 i soc el gall] i faig el gall *ms* → ~~faig~~ el gall *cms²* → i soc el gall *cms²*

11 m'exalto de nit, quan] és a dir, que m'exalto de nit, quan *ms* → és a dir, que m'exalto ~~de nit~~ *cms¹* → és a dir, que m'exalto de nit *cms²*

[9A]

- 1 Com que no menjo per la fam que tinc,¹⁰⁰
- 2 com que no calmo la gran set que tinc,
- 3 com que no sé de canviar el meu crit
- 4 en mena de vianda,
- 5 pateixo de gana i de set i clamo retorçant-me.

- 6 Tremolo, fosc, de les arrels a les fulles
- 7 i m'omple d'enyorança turmentada
- 8 i em perdo molt endintre del gran bosc
- 9 ple de barrancs
- 10 i sóc el gall salvatge:
- 11 m'exalto de nit quan les estrelles vacil·len,
- 12 amb ronca veu anuncio l'aurora,
- 13 tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
- 14 i m'estarrufo collinflat i danso,
- 15 tot i saber que em guaiten els ulls del caçador.

¹⁰⁰ C.U. 2106: 10. Text mecanoscrit imprès.

[6B]

- 1 Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,¹⁰¹
2 com que no puc matar aquesta fam amb enganyosos fruits,
3 com que per molt que ens acostessim un a l'altre —ni
4 si jo vingués a tu del tot— seriem sols dues carns,
5 tremolo de gana i de set i m'adelito i clamo
6 per esser un, per esser un, per esser un

7 M'he perdut, no en la carn, no en el goig, no en el pler,
8 sino del tot en una fam encesa
9 que res no pot calmar.

10 No desdenyis, oh, l'únic que jo puga donar-te
11 vora aquest vol desficiós, adolorit, balbucejant
12 d'unes paraules que es posen damunt teu en
13 fulles o en flames
14 embolcallant-te, acariciant-te, respectant-te

¹⁰¹ C.U. 2054: 2. Text mecanoscrit i manuscrit (*mc*, *ms*). Conté correccions amb tinta blava (*cmc¹*, *cmc²*, *cmc³*).

2 matar aquesta fam] enganyar aquesta fam *mc* → enganyar aquesta fam *cmc¹* → mitigar aquesta fam *cmc¹* → mitigar aquesta fam *cmc²* → matar la gana *cmc²* → matar la gana *cmc³* → matar aquesta fam *cmc³*
3 acostessim] acostessim *mc* → acostessim *cmc¹* → acostem *cmc¹* → acostessim *cmc²*
4 si vingués] si vingués *mc* → si vingués *cmc¹* → quan jo vinc *cmc¹* → si vingués *cmc²* || seriem sols] sempre seriem *mc* → sempre seriem *cmc¹* → seguim essent *cmc¹* → seguim essent *cmc²* → seriem sols *cmc²* || carns] carns separades *mc* → carns separades *cmc¹*
6 per esser un, per esser un, per esser un] per tu, per tu, per tu *mc* → per esser un, per esser un, per esser un *cmc¹*
8 fam encesa] set, una fam *ms* → set, una fam *cmc¹* → fam encesa *cmc¹*
9 que res no pot calmar] que res no pot calmar *ms* → que no puc ja saciar *cmc¹* → que no puc ja saciar *cmc²*
11 aquest] el *ms* → el *cmc¹* → aquest *cmc²* || balbucejant] perillós *ms* → perillós *cmc¹* → balbucejant *cmc¹*
12-14 Aquests tres versos estan enquadrats.

[7B]

Amb unes altres paraules¹⁰²

- 1 Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,
- 2 com que no puc apaivagar la set si no es bevent-te
- 3 com que per molt que ens acostem seriem sempre dos,
- 4 pateixo de gana i de set i clamo nit i dia
- 5 per ser un, per ser un amb tu

- 6 No desdenyis l'únic que podem donar:
- 7 un net corrent, desficiós, ardent, balbucejant
- 8 de paraules enceses
- 9 que va de l'un a l'altre.

¹⁰² C.U. 2626: 2. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*). Conté correccions amb tinta negra (*cms¹*) i blava (*cms²*, *cms³*) i està escrit en un full pautat.

Títol Amb unes altres paraules] Recte amor ardent *ms* → ~~Recte amor ardent~~ *cms¹* → Amb unes altres paraules *cms¹*

2 si no és bevent-te] amb enganyosos fruits *ms* → si no és bevent-te *cms²*

3 acostem seriem] acostessim serem *ms* → ~~acostessim serem~~ *cms¹* → acostem serem *cms¹*

5 per ser un, per ser un amb tu] per tu, per tu, per tu. / M'he perdut, no en el goig, no en la carn / sino del tot en una fam encesa / que res no pot saciar *ms* → ~~per tu, per tu, per tu.~~ / M'he perdut, (...) saciar *cms¹* → per ser un, per ser un, per tu. / Molts ho han dit, jo ho repeteixo i no em fa vergonya. / M'he perdut, no en la carn, no en el goig / sino del tot en una fam encesa / que res no pot assadollar *cms²*

6 podem donar] jo puc donar-te *ms* → ~~jo puc donar-te~~ *cms²* → podem donar-te *cms²*

7 un net corrent] aquest vol net *ms* → ~~aquest vol net~~ *cms²* → aquest corrent *cms²* → un net corrent *cms³*

|| ardent] adolorit *ms* → ~~adolorit~~ *cms²* → ardent *cms³*

8 enceses] com flames *ms* → ~~com flames~~ *cms²* → enceses *cms²*

9 que va de l'un a l'altre] embolcallant-te, acariciant-te *ms* → que t'embolcallen i t'acaricien *cms¹* → de l'un a l'altre *cms²* → que va de l'un a l'altre *cms³*

[8B]

Amb unes altres paraules¹⁰³

- 1 Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,
- 2 com que no puc apaivagar la set sinó bevent-te,
- 3 com que per molt que ens acostem seríem sempre dos,
- 4 pateixo de gana i de set i clamo nit i dia
- 5 per ser un, per ser un amb tu.

- 6 No desdenyis l'únic que podem donar:
- 7 un net corrent, desficiós, ardent, balbucejant
- 8 de paraules enceses
- 9 que va de l'uunsall'altre.

¹⁰³ C.U. C.U. 2444: 2. Text mecanoscrit sense correccions. Data de 1966.

[9B]

Amb unes altres paraules¹⁰⁴

- 1 Com que no puc menjar-te ni ser menjat per tu,
- 2 com que no puc apaivagar la set si no és bevent-te,
- 3 com que per molt que ens acostem seríem sempre dos,
- 4 pateixo de gana i de set i clamo nit i dia
- 5 per ser un, per ser un amb tu.

- 6 No desdenyis l'únic que podem donar:
- 7 un net corrent, desficiós, ardent, balbucejant
- 8 de paraules enceses
- 9 que va de l'un a l'altre.

¹⁰⁴ C.U. 2444: 1. Text mecanoscrit sense correccions. Data de 1966.

[Altres 1]

Ofrena

- 1 Esdevenir el que som és una llarga empresa¹⁰⁵
- 2 roquetar impenetrable, bretxa.
- 3 Millor s'estava en qualsevol racó
- 4 de joventut creient-ens disponibles
- 5 per a la gran ascensió
- 6 quan sols teníem una pobra escala
- 7 de seda i foc que el temps va destruir.
- 8 L'anhel es cert, volava molt amunt
- 9 i ens creiem de tocar realitats
- 10 perque ens tremien les mans i tremolava tot
- 11 des de les rels a les fulles.
- 12 Perque erem arbres ambulants
- 13 en una platja il·luminada?

- 14 Ara, Francesc, [?]
- 15 soc en una paraula
- 16 que et manifesta i afirma
- 17 i amb prec humil et demana
- 18 silencis de vaixell sobre la mar
- 19 rieres de la infància, caminets
- 20 plens de brossall, remors d'aigua al vespre,
- 21 el que hem viscut, el que hem plorat
- 22 el que hem perdut, el que hem aconegut

¹⁰⁵ C.U. 2273: 1. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions amb la mateixa tinta (*cms¹*, *cms²*).

1 empresa] feina *ms* → ~~feina~~ *cms¹* → empresa *cms¹*

2 roquetar impenetrable, bretxa] difícil, dura, uncomfortable. *ms* → ~~diffícil, dura, uncomfortable~~. *cms¹* → roquetar impenetrable, bretxa *cms¹*

4 creient-ens disponibles] pensant-ens disponibles *ms* → creient-ens amb poca força *cms¹* → creient-ens amb poca força *cms¹*

8 l'anhel] el crit *ms* → ~~el crit~~ *cms¹* → l'anhel *cms¹*

13 en] per *ms* → ~~per~~ *cms¹* → en

14 Ara,] Ara, ja grans, *ms* → Ara, ~~ja grans~~ *cms¹*

15 soc en una paraula] soc sols una paraula *ms* → ~~soc sols una paraula~~ *cms¹* → encara que paraula *cms¹* → soc en una paraula *cms²*

17 demana] demana aix / rep el que tinc: silencis de vaixell, / silencis davant la mar, rieres de la infància / corriols amats, muntanyes que hem pujats *ms* → demana aix / rep el que tinc: silencis de vaixell, / silencis davant la mar, rieres de la infància / corriols amats, muntanyes que hem pujats *cms¹*

20 al vespre] de vespre *ms* → ~~de vespre~~ *cms¹* → al vespre *cms¹*

21 el que hem plorat] el que hem plorat *ms* → ~~el que hem plorat~~ *cms¹* → el que no hem viscut *cms¹* → el que no hem viscut *cms²* → el que hem plorat *cms²*

22 el que hem perdut, el que hem aconegut] el que hem guanyat, el que hem perdut *ms* → ~~el que hem guanyat, el que hem perdut~~ *cms¹* → el que hem perdut, el que hem aconegut *cms¹*

23 Amb clar treball verbero somnis,
24 de vida feta junts. el gran diumenge
25 Felicitat
26 es veure que ets el que ja eres

24 de vida feta junts] records de vida junts *ms* → records de vida feta junts *cms*¹ → records de vida feta junts *cms*²
26 es veure que ets el que ja eres] has esdevingut el que eres

[Altres 2]

- 1 Esdevenir el què som es una llarga feina¹⁰⁷
- 2 feina difícil, dura, uncomfortable
- 3 Millor s'estan en qualsevol raco
- 4 de joventut disponibles
- 5 de ascencio

- 6 Ens creiem alts i que teniem força
- 7 per a a la gran ascencio
- 8 i sols teníem una pobra escala
- 9 de seda i foc que el temps ens destrui
- 10 El crit, es cert, volava molt amunt
- 11 i ens creiem de tocar realitats
- 12 porque ens tremien les mans i tremolava tot
- 13 des de les rels a les fulles.

- 14 Ara, ja fets, cansat i ja una mica
- 15 tirant a vell
- 16 encara una paraula encesa
- 17 que el manifesta: afirmes
- 18 i amb puresa humil el celebres
- 19 i l'ofereix el que té:
- 20 silencis de vaixell sobre la mar
- 21 rieres de la infància caminets
- 22 sense brols, remors d'aigua de vespre:
- 23 el que hem viscut, el que hem plorat
- 24 el que hem guanyat, el que em perdut.

- 25 Amb clar treball vertebro somnis,

¹⁰⁷ C.U. 2273: 2-3. Text manuscrit amb tinta blava (*ms*). Conté correccions amb la mateixa tinta (*cms*¹, *cms*², *cms*³).

2 feina difícil, dura, uncomfortable] feina difícil, incessant i dura uncomfortable *ms* → feina difícil, ~~incessant~~ i dura uncomfortable *cms*¹ → difícil, dura, implacable feina *cms*² → ~~diffícil, dura, implacable feina~~ *cms*³ → feina dura, difícil, implacable *cms*³

3 qualsevol raco] en qualsevol raco *ms* → en raco de temps, entotsolats a soles *cms*¹ → ~~en raco de temps, entotsolats a soles~~ *cms*²

4 disponibles] a totes consirant encara disponibles *ms* → ~~a totes consirant encara disponibles~~ *cms*¹ → pensant-ens disponibles *cms*¹ → ~~pensant-ens disponibles~~ *cms*²

5 de joventut] de joventut / projectes bells / pensant projectes bells *ms* → de joventut / ~~projectes bells / pensant projectes bells~~ *cms*¹ || de ascencio] de clara ascencio *ms* → de ~~clara~~ ascencio *cms*¹

13 fulles.] fulles. / Erem com arbres ambulants. *ms* → fulles. / ~~Erem com arbres ambulants.~~ *cms*¹

14 cansat] jo, meu amic *ms* → ~~jo, meu amic~~ *cms*¹ → algu, cansat i vell i ja una mica *cms*¹ → ~~algu, cansat i vell i ja una mica~~ *cms*²

16 encara una paraula encesa] esdeve encara per moment una paraula encesa *ms* → ~~esdeve encara per moment una paraula encesa~~ *cms*¹ → esdeve retroba encara *cms*² → ~~esdeve retroba encara~~ *cms*³

26 records de vida junts. Felicitat
27 es veu que ets on has estat de sempre

28 Amb prec humil et demanaven
29 Francesc “esdevine el que ets”
30 Has tramuntat el difícil
31 i torna no al [?]
32 en faig paraula
33 Aquesta nit soc la paraula encesa
34 que et manifesta i afirma
35 despres que tant et demanaven
36 Francesc “esdevine el que ets”
37 i amb gest humil l’ofereixo
38 sol·lícitament el que tu

27 has estat] eres de *ms* → ~~eres de~~ *cms*¹ → has estat *cms*²

30 el difícil] el coll difícil *ms* → el ~~coll~~ difícil *cms*¹

31 i torna no al [?]] ara acampen sota cobert *ms* → ~~ara acampen sota cobert~~ *cms*¹ → i torna no al [?] *cms*²

33 soc la paraula encesa] soc la paraula encesa *ms* → em faig paraula *cms*¹

[Altres 3]

Coses clares¹⁰⁹

- 1 Sóc la paraula encesa
- 2 que manifesta i afirma.
- 3 Amb prec humil anomeno
- 4 sol·lícitament les coses,
- 5 admirant-me'n, les lligo.

- 6 silenci de vaixell sobre la mar,
- 7 riera al pla, camí sense brossall,
- 8 remorejant de vespres.
- 9 Matins
- 10 cabells al vent.

¹⁰⁹ C.U. 2273: 3. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta vermella (*cmc¹*).

1 encesa] encesa prop de tu *mc* → encesa [prop de tu] *cms¹*

2 que manifesta i afirma] que et manifesta i t'afirma *ms* → que [et] manifesta i [t'] afirma *cms¹*

3 anomeno] demano *mc* → [demano] *cms¹* → anomeno *cms¹*

4-5 sol·lícitament, les coses, / admirant-me'n, les lligo] sol·lícitament: sigues tu: *mc* → sol·lícitament[: sigues tu:] *cms¹* → sol·lícitament les coses, / admirant-me'n, les lligo *cms¹*

7 brossall] brossat *mc* → brossat *cms¹* → brossall *cms¹*

9 Matins] Els matins *mc* → [Els] matins *cms¹* → Matins *cms¹*

10 Cabells al vent] se't lliguen als cabells. / Amb el teu gest. *ms* → [se't lliguen als cabells. / Amb el teu gest] *cms¹* → Cabells als vent *cms¹*

Silenci de vespre
 nit de la can, comença
 sense cançons, sense
 el que hem vist, el que hem vist

COPIA QUARTA

Fuic prec humil et demanava
 France "esdevine el que et"
 Ha hamuntat ba el ^{est} d'afirmar
~~amb era sempre s'ha cobert.~~
 "com me al cap"

5 Aquesta nit no en paraula encara
 4 que el manifesta; afortun
 1 després que tant el demanava
 2 France "esdevine el que et"
 "amb per humil i o'heixo
 sollicitat el que tu"

Sóc la paraula encesa [prop de tu]
 que [et] manifesta i [t] afirma.
 Amb prec humil [demano] **anónimo**
 sol.licitament: sigues tu:] **En casa,**
admirant-me'n, En d'ajo.
 silenci de vaixell sobre la mar,
 riera al pla, camí sense brossat, el,
 remorejant de vespres.
Calles al vent [Els matins] **Matins**
 [se't lliguen als cabells.]
 [Amb el teu gest]

Imatge 6. Fragment del document 2273 transcrit a la pàgina 121. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[Altres 4]

- 1 Els grans ulls de la mort¹¹⁰
- 2 ens miren sempre

¹¹⁰ C.U. 2104. Full de llibreta amb tres línies manuscrites amb tinta blava i una correcció amb tinta vermella.

1-2 Els grans (...) sempre] Els grans (...) sempre / La mort ens mira sempre amb els grans ulls oberts *ms* →
Els grans (...) sempre / ~~La mort ens mira sempre amb els grans ulls oberts~~

[Altres 5]

- 1 No se qui soc, ni quines¹¹¹
- 2 forces em menen. Gemego,
- 3 ploro de nit i dia com un gos
- 4 abandonat i que no troba
- 5 parella. Tot el que he viscut

¹¹¹ C.U. 2105: 5. Text manuscrit amb tinta negra. Escrit en una llibreta pautada.

[Altres 6]

- 1 No sé per on camino,¹¹²
2 però sé que vaig cap on tu ets,
3 Fa molts anys que ens hem anat
4 fent un de l'altre
5 sense saber precisament on som
6 del bosc
7 Encara travessem
8 el bosc d'alzines fosques, pressentint
9 al fons la mar?
10 Estem units
11 I ja potser som de l'amor
12 desconfiant però de tot
13
14 Ets una fosca tarda amb crits vermells
15 al fons. Jo vaig cap al crepuscle
16 carregat amb un feix de llenya
17 molt seca. Vols ajudar-me
18 a suportar aquest pes
19 tan feixuc
20 amb la sola mirada
21 dels teus ulls
22 verd-grisos?

¹¹² C.U. 2105: 6-7. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*). Conté correccions (*cms*¹, *cms*²). Escrit en una llibreta pautada.

2 vaig cap on] vaig on *ms* → vaig cap on *cms*¹

3 ens hem anat] ens anem anat *ms* → ~~ens anem anat~~ *cms*¹ → me anat *cms*¹ → ~~me anat~~ *cms*² → ens hem anat *cms*²

4 fent] anat fent *ms* → ~~anat~~ fent *cms*¹

5 precisament] exactament *ms* → ~~exactament~~ *cms*¹ → precisament *cms*¹

6 del bosc] de la vida *ms* → ~~de la vida~~ *cms*¹ → del bosc *cms*¹

8 pressentint] veient *ms* → ~~veient~~ *cms*¹ → pressentint *cms*¹

9 la mar] el mar *ms* → ~~el mar~~ *cms*¹ → la mar *cms*¹

10 units] units / sense creure en l'amor *ms* → units ~~/ sense creure en l'amor~~ *cms*¹

11 de l'amor] en l'amor *ms* → ~~en l'amor~~ *cms*¹ → de l'amor *cms*¹

12 desconfiant però de tot] desconfiant de l'amor *ms* → desconfiant ~~de l'amor~~ *cms*¹ → desconfiant però de tot *cms*¹

15 Jo vaig cap al crepuscle] jo soc un il·lús / caminant que va cap al crepuscle *ms* → ~~jo soc un il·lús / caminant que va cap al crepuscle~~ *cms*¹ → Jo vaig / cap al crepuscle *cms*¹

17 molt seca] seca *ms* → molt seca *cms*¹

19 tan feixuc] mentre tan feixuc / per vida? *ms* → ~~mentre tan feixuc / per vida?~~ *cms*¹

22 verd-grisos] grisos-verds *ms* → ~~grisos-verds?~~ *cms*¹ → verd-grisos? *cms*¹

[1]

Darrereries de l'any 1972¹¹³

- 1 Espera'm, torno de la nit
- 2 ple d'imatges que no s'han fet concretes.
- 3 M'he desvetllat tot d'hora,
- 4 he tocat l'ampolla que serveix de llum,
- 5 he constatat que no dormia
- 6 en el meu llit ans en el llit
- 7 del meu fill, he pensat
- 8 que no despertaria
- 9 ningú
- 10 Va ser en gran un dia
- 11 molt ple de coses;
- 12 les gallines
- 13 ponen els ous, les vaques ajagudes
- 14 als estables de Peratallada
- 15 i d'Ullastret dormen feixugament
- 16 Tothom ara en principi dorm
- 17 excepte els que per vells o per natura
- 18 es desperten molt d'hora
- 19 Hi ha grans ocells: voltors, àguiles, altres
- 20 aus de presa que ara
- 21 reposen també
- 22 mentre els mussols, les òlives, els altres

¹¹³ C.U. 2105: 10-15. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*), escrit en una llibreta pautaada. Conté correccions (*cms*¹).

Títol Darrereries] Postrimeries *ms* → ~~Postrimeries~~ *cms*¹ → Darrereries *cms*¹

1 Espera'm] Espera't *ms* → Espera't *cms*¹ → Espera'm *cms*¹

7 fill, he pensat] fill, meravellosament / he pensat *ms* → fill, he pensat meravellosament *cms*¹

9 ningú] ningú si encenia el llum *ms* → ningú si encenia el llum *cms*¹

10 Va ser en gran un dia] Ahir va ser en conjunt un dia *ms* → Ahir va ser en conjunt un dia *cms*¹ → Va ser en gran un dia *cms*¹

11 molt ple de coses;] molt ple de coses; també, com avui / m'he despertat a les 6 de la matinada / Aquests insomnis tot i els somnífers / deuen significar. *ms* → molt ple de coses; també (...) significar *cms*¹

12 les gallines] Senyora, les gallines *ms* → Senyora, les gallines *cms*¹

14 als estables] ara a l'estable *ms* → ara a l'estable *cms*¹ → als estables *cms*¹

15 dormen] deuen dormir *ms* → deuen dormir *cms*¹ → dormen *cms*¹

18 molt d'hora] molt aviat *ms* → molt aviat *cms*¹ → molt d'hora *cms*¹

20 aus] grans aus *ms* → grans aus *cms*¹ || presa que ara] presa que no es aquesta —penso— *ms* → presa que no es aquesta —penso— *cms*¹ → presa que ara *cms*¹

21 reposen també] l'hora que esmorzen o que van a cacera *ms* → l'hora que esmorzen o que van a cacera *cms*¹ → reposen també *cms*¹

23 ocells nocturns han fet ja la feina
 24 que els pertocava. Va naixent el dia
 25 Tu, ara, dorms
 26 Probablement amb el son prim
 27 que es el teu son. Escric. Pero no
 28 m'hi poso
 29 neguit. Probablement
 30 una hora o altra trobaré la forma
 31 ben entès pero,
 32 que considero plausible
 33 com diu en Pla, anar dient
 34 deslligadament les coses
 35 que et venen, explicar-se
 36 de molt endintre, organitzadament, però
 37 Soc un pollet
 38 sobre de l'ou.
 39 La nit fou molt espessa
 40 fosca, freda encara que en algunes
 41 cases hi ha foc
 42 generalment estufes de butà
 43 Que be que estem aquí,
 44 miserables burgesos, cobejosament
 45 aferrats a petites
 46 comoditats mentre al Vietnam
 47 son destruïts monstruosament
 48 per uns homes que jo
 49 no se què pensen o que volen.
 50 No entenc
 51 la monstruositat dels polítics
 52 I de la natura
 53 que en diré? Managua
 54 Vols donar-me
 55 Clarícies? De què? No trobarem
 56 cap responsable de res.
 57 Cantaven al principi

24 pertocava] pertoca *ms* → ~~per toca~~ *cms*¹ → pertocava *cms*¹

26 el son] un son *ms* → el son *cms*¹ → un son *cms*¹

27 Escric] Escric / sense perfecte coherència. No m'hi poso / neguit *ms* → Escric / sense perfecte coherència. No m'hi poso / neguit *cms*¹ → Escric. Pero no / m'hi poso / neguit *cms*¹

30 trobare] amagaré *ms* → amagaré *cms*¹ → trobare *cms*¹

31 la forma] la forma / de complicar la forma *ms* → la forma / de complicar la forma *cms*¹

39 La nit fou] La nit es *ms* → La nit es *cms*¹ → La nit fou *cms*¹

55 De què?] Sobre el què / sobre tot? *ms* → Sobre el què / sobre tot? *cms*¹

58 nens invisibles amagats
 59 en el gran bosc negríssim de la nit,
 60 no agressiva i se sentia
 61 lluny una cobla que tocava
 62 sardanes
 63 A la plaça
 64 de Torroella cada estiu
 65 ens asseiem un cop sota les voltes i comprem
 66 borregos. Al Mongrí
 67 vam pujar-hi de joves després d'un gran dinar
 68 a ca la Neus de l'Escala
 69 Penso de vegades
 70 que els records ho són tot i
 71 la repetició
 72 Repetir les coses anar
 73 moltes vegades en un lloc
 74 atentament a escoltar el que diu
 75 si es que diu res, però
 76 sense donar-hi tampoc
 77 massa importància
 78 es una forma de vida
 79 Criden les sirenes
 80 del moll, no ara les invento
 81 no, les recordo
 82 no crida res, hi ha un silenci
 83 total; is, si no fos pels que ara deuen
 84 morir, o pels que passen
 85 agonia es diria
 86 que tot esta be, que tot esta tranquil
 87 Son ja dos quarts

59 de la nit] a la nit, *ms* → a la nit, *cms*¹ → de la nit, *cms*¹

60 agressiva] agressiu *ms* → agressiu *cms*¹ → agressiva *cms*¹ || se] jo *ms* → jo *cms*¹ → se *cms*¹

62 sardanes.] sardanes, per exemple "Vila vella" / dels mongrins. *ms* → sardanes, per exemple "Vila vella" / dels mongrins. *cms*¹

67 gran dinar] gran dinar / de sarsuela a casa *ms* → gran dinar / de sarsuela a casa *cms*¹

72 Repetir] Vull dir que repetir *ms* → Vull dir que repetir *cms*¹ → Repetir *cms*¹ || les coses] les coses conscientment *ms* → les coses conscientment *cms*¹

74 atentament a escoltar al que diu] atentament al que et diu *ms* → atentament a escoltar al que et diu *cms*¹

75 si es que diu res] o que retrobes, *ms* → si es que diu res *cms*¹

77 massa] excessiva *ms* → massa *cms*¹

80 del moll] del port *ms* → del moll *cms*¹ || les invento] m'ho invento *ms* → les invento *cms*¹

83 que ara deuen] que deuen *ms* → que ara deuen *cms*¹

84 morir] morir *ms* → deuen morir *cms*¹

88 de set del matí
89 total mitja hora
90 d'empastifar la llibreta
91 Estic be

[2]

1 Els records ho són tot i la¹¹⁶
2 repetició:
3 tornar en un lloc
4 moltes vegades, a escoltar
5 l'eco, dels anys, a retrobar
6 potser una pedra que de temps havíem
7 pensat que hi era, no hi ha cap veu
8 ni trobes cap pedra.
9 Però no cal donar-hi
10 Massa importància; fer-ho, tanmateix,
11 és una forma de vida.
12 Criden les sirenes
13 Al port. No, ara les recordo.
14 No, les invento.
15 No crida res.
16 I si no fos pels que ara deuen
17 morir
18 tot està bé.
19 Quiet.
20 Som ja a la matinada
21 d'un altre dia.
22 Encenc
23 el llum perquè la nit s'acaba
24 però comença l'altra nit.
25 No l'hi rendeixis. Gira't del costat
26 on abans veies el penell
27 que et feia creure en l'últim crit
28 del gall dels boscos.
29 Tot es troba
30 si vas al fons, si des del fons
31 puges, vell coraller. Quan l'hagis tret i et treus
32 la feixuga escafandra

¹¹⁶ C.U. 2242: 2. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*) amb correccions manuscrites (*cms*¹). Data del 12 de gener de 1973.

7 hi era,] hi era, o bé *ms* → hi era, o bé *cms*¹

23 el llum] un altre llum *ms* → un altre llum *cms*¹ → el llum *cms*¹

27 l'últim crit] l'esperança *ms* → l'esperança *cms*¹ → l'últim crit *cms*¹

33 Aquest vers està escrit en un marge del full.

[3]

- 1 No t'hi rendeixis.¹¹⁷
- 2 Gira't del costat
- 3 on abans veies el penell
- 4 que et feia creure en l'esperança
- 5 del gall dels boscos.
- 6 Tot es troba
- 7 si vas al fons, si des del fons
- 8 puges, vell coraller, i quan t'hagis tret
- 9 la feixuga escafandra,
- 10 veuràs el mar llis com un plat.

¹¹⁷ C.U. 2242: 1. Text mecanoscrit (*mc*) amb correccions manuscrites amb tinta negra (*cms³*), blava (*cms²*) i llapis (*cms¹*). Data del 12 de gener de 1973.

1 No] Tampoc no *ms* → [Tampoc] no *cms³* → No *cms³* || rendeixis.] rendeixis. Cerca / alguna cosa *ms* → rendeixis. ~~Cerca / alguna cosa *cms³*~~

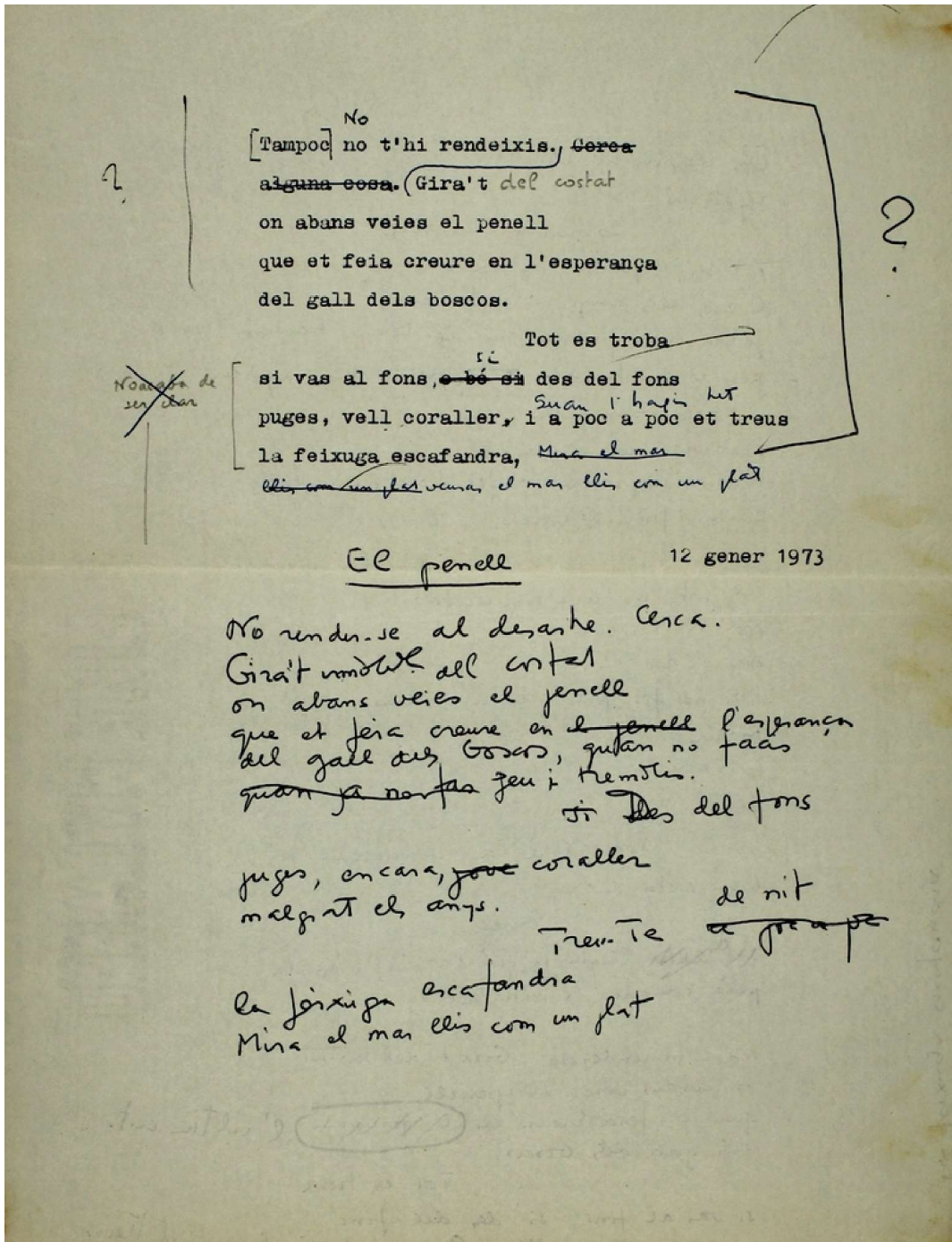
2 Gira't del costat] Gira't *ms* → Gira't del costat *cms¹*

7-10 Al costat d'aquests versos hi ha escrit «No acaba de ser clar» *cms¹*

7 si des del fons] o bé si des del fons *ms* → ~~o bé si des del fons~~ *cms²* → si des del fons *cms²*

8 quan t'hagis tret] i a poc a poc et treus *ms* → quan t'hagis tret *cms²*

10 veuras el mar llis com un plat] mira el mar / llis com un plat *ms* → ~~mira el mar / llis com un plat~~ *cms²* → veuras el mar llis com un plat *cms²*

Imatge 7. Fragment del document 2242 transcrit a les pàgines 131 i 133. Font: Fons Joan Vinyoli, Arxiu Comarcal de la Selva.

[4]

El penell¹¹⁸

- 1 No rendir-se al desastre. Cerca.
- 2 Gira't immòbil del costat
- 3 on abans veies el penell
- 4 que et feia creure en l'esperança
- 5 del gall dels boscos, quan no facis
- 6 peu i tremolis.
- 7 Des del fons
- 8 puges, encara, coraller
- 9 malgrat els anys. de nit
- 10 Treu-te
- 11 la feixuga escafandra
- 12 Mira el mar llis com un plat

¹¹⁸ C.U. 2242: 1. Text manuscrit amb tinta negra (*ms*). Conté correccions (*cms*¹). Data del 12 de gener de 1973.

4 l'esperança] el penell *ms* → ~~el penell~~ *cms*¹ → l'esperança *cms*¹

6 peu i tremolis] quan ja no fas peu i tremolis *ms* → ~~quan ja no fas~~ peu i tremolis *cms*¹

7 Des del fons] si des del fons *ms* → ~~si~~ des del fons *cms*¹

8 coraller] jove coraller *ms* → ~~jove~~ coraller *cms*²

10 Treu-te de nit] Treu-te a poc a poc *ms* → Treu-te ~~a poc a poc~~ *cms*¹ → Treu-te de nit *cms*¹

[5]

El guany¹¹⁹

- 1 Mai no et rendeixis.
- 2 Gira't del costat
- 3 on abans veies el penell
- 4 que et feia creure en l'últim crit
- 5 del gall dels boscos.
- 6 Penetra
- 7 mar negra endins i baixa al fons.

- 8 Quan pugis, coraller, i t'hagis tret
- 9 el feixuc escafandre,
- 10 t'hauràs guanyat una mar llisa
- 11 i el vol del gavià.

¹¹⁹ C.U. 2359. Text mecanoscrit. Hi figura una data: 1973.

[6]

El guany¹²⁰

- 1 Mai no et rendeixis.
- 2 Gira't del costat
- 3 on abans veies el penell
- 4 que et feia creure en l'últim crit
- 5 del gall dels boscos.
- 6 Entra
- 7 mar negra endins i baixa al fons.

- 8 Quan pugis, coraller, i t'hagis tret
- 9 el feixuc escafandre,
- 10 t'hauràs guanyat una mar llisa
- 11 i el vol del gavià.

¹²⁰ C.U. 2106: 15. Text mecanoscrit (*mc*) imprès amb una correcció manuscrita (*cms¹*). Hi figura una data: 1974.

6 Entra] Penetra *mc* → ~~Penetra~~ *cms¹* → Entra *cms¹*

ANNEX 2

DOCUMENTACIÓ DEL FONS JOAN VINYOLI VINCULADA A *VENT D'ARAM*

A continuació fem una llista dels documents del Fons Joan Vinyoli que hem pogut identificar que estan relacionats amb *Vent d'aram*. El número amb què els designem, com en el cos del treball, és el codi d'unitat que s'utilitza a la base de dades del Fons per a referir-s'hi, i el que consta en les digitalitzacions dels documents. En alguns casos també indiquem en quina carpeta de l'autor es trobava.

I) POEMES

«Amb ronca veu»

1627. Esborrany manuscrit. Es trobava a la carpeta «Poemes vells».
2054. Cinc esborranys manuscrits i mecanoscrits. Títol «La fam». Carpeta Gomes Marró.
2075. Esborrany manuscrit «No em perdré pas a la ventura...». Carpeta Gomes Marró.
2083. Esborrany que podria tenir ressons d'«Amb ronca veu».
- 2106 (poemari). Poema definitiu imprès. Dedicatòria a J.V. Foix. 1962.
2273. «Ofrena», que es convertirà en «Amb el teu gest» (EG) i té versos d'«Amb ronca veu».
- Manuscrit i mecanoscrit amb correccions.
2443. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Carpeta verda de gomes.
2444. Dos esborranys d'«Amb unes altres paraules». 1966. Carpeta verda de gomes.
2585. «Secret». Esborrany mecanoscrit amb correccions.
2626. «Amb ronca veu» i «Amb unes altres paraules», esborranys manuscrits.

PRIMERA PART

«Temps perdut»

- 2100 (poemari). Poema definitiu manuscrit. 1975.
- 2106 (poemari). Poema definitiu mecanoscrit.

«Gorgs»

- 2100 (poemari). Poema definitiu manuscrit. 1975.
- 2106 (poemari). Poema definitiu mecanoscrit.

«Die Zauberflöte»

- 2106 (poemari). Poema definitiu.

«El lloc»

- 2100 (poemari). Poema definitiu manuscrit. 1975.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.
2643. «L'harmòni»». Esborrany mecanoscrit.

«El guany»

- 2106 (poemari). Poema definitiu. 1974.
2242. Esborrany mecanoscrit (12 gener 1973) i dos esborranys manuscrits. Relació amb el poema «Repetiment». Carpeta negra.

2359. Esborrany mecanoscrit. 1973. Amb *Tot és ara i res*.

«Muntanyes»

2105. «Coses estranyes». Amb molts poemes d'*Ara que és tard* i alguns de *Vent d'aram* (i un d'*El griu*).

2106 (poemari). Poema definitiu. 1974.

2360. Poema mecanoscrit. 1974. Carpeta *Tot és ara i res*.

«L'una cosa o l'altra»

2105. Amb molts poemes d'*Ara que és tard* i alguns de *Vent d'aram* (i un d'*El griu*).

2106 (poemari). Només hi ha el títol del poema.

«El graner morat»

1912. Versificació de la prosa «Pel camí dels mesos» amb algun vers d'«Una cançó foscant».

1977. Índex o llista de poemes amb el vers «El vent morat fa tremolar...».

2106 (poemari). Poema definitiu. 1974.

2193. Esborranys dels poemes «Postal a Salvador Clotas» (TEAIR), «A les fosques» (TEAIR) i «El graner morat». Maig 1966. Amb els poemes de *Tot és ara i res*.

2237. Esborrany manuscrit amb versos d'«El graner morat» i «Una altra música de la tardor». Carpeta negra.

2270. «Una cançó foscant». Amb poemes de *Realitats* i *El griu*. Hi ha un poema datat del 3-VIII-1956.

2341. Prosa «Pel camí dels mesos» manuscrita. Carpeta amb documents de *Tot és ara i res*.

2358. Dos esborranys mecanoscrits amb correccions. 1966. Carpeta de *Tot és ara i res*.

2407. «Una cançó foscant». Carpeta verda de gomes.

2452. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Títol: «Una altra música de la tardor». Carpeta verda gomes.

2609. «Tot d'una el vent d'aram». També hi ha «He dit una cançó» (C), «Tot és ara i res» (TEAIR), «El bosc» (ELP), «Cucs de seda» (TEAIR).

2620. Esborranys manuscrits. La tinta és la mateixa que la de l'esborrany 2075, que és de l'època d'*El Callat*.

2621. Esborrany manuscrit. La tinta és la mateixa que la de l'esborrany 2075, que és de l'època d'*El Callat*.

2625. Esborrany titulat «Tardor» que es convertirà en «El graner morat». També hi ha altres poemes de *Tot és ara i res*. 7-1-1966.

3326. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites d'«Una cançó foscant».

«Amb gavardina grisa»

2106 (poemari). Poema definitiu imprès. 1970.

2232. Conté 2 esborranys manuscrits que formaran part del poema «Amb gavardina grisa», i el poema inèdit «Novalis». Carpeta negra. Sembla que és de l'època de «Pel camí dels mesos».

2329. Dues versions quasi definitives mecanoscrites amb correccions. Títols: «Ombres de tardor», «Sigues de tardor» i «Novembre». És en una carpeta amb documents de *Tot és ara i res*.

«Aplec»

1623. Poema manuscrit titulat «No sé res més», del qual surten «El llaurador» (R) i «Aplec» (VDA). XII-61. XII-65

1973. Esborranys dels poemes «Dona resant» (que queda incorporat a «Des del moll», d'ELP), un poema inèdit, una llista de poemes i un esborrany que es pot relacionar amb «El graner morat», «Aplec» (VDA) i «El llaurador» (R).

2106 (poemari). Poema definitiu imprès.

2181. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites titulat «Meu jove amic», del qual surten «El llaurador» (R) i «Aplec» (VDA). XII-61. XII-65

2208. Esborrany manuscrit. Carpeta sobre blanc.

2582. Esborrany del qual surten «El llaurador» (R) i «Aplec».

2634. Notes mecanoscrites sobre tres paraules del poema.

«Tots ho sabem»

2106 (poemari). Poema definitiu. 1975.

«L'home del vas de vi»

1663. «L'home del vas a la mà». Esborrany mecanoscrit amb correccions i esborrany manuscrit. És a la carpeta «Sobre blanc. Poemes Organitzats».

2106 (poemari). Poema definitiu. 1975.

2283. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. Carpeta verda de gomes.

«Cap al no-res»

2105. Dos esborranys. Amb molts poemes d'*Ara que és tard* i alguns de *Vent d'aram* (i un d'*El griu*).

2106 (poemari). Poema definitiu. 1975.

«Una altra música de la tardor»

2106 (poemari). Poema definitiu. 1962.

2237. Esborrany manuscrit amb versos d'«El graner morat» i «Una altra música de la tardor» i 3 esborranys d'«Una altra música de tardor». Carpeta negra.

2239. 2 esborranys manuscrits i un de mecanoscrit. La tinta és la mateixa que la de l'esborrany 2075, que és de l'època d'*El Callat*. Hi ha escrit «Començat fa molt de temps. Fixat el 1967». Carpeta negra.

2364. «Cauen les fulles». Esborrany mecanoscrit amb correccions. Carpeta de *Tot és ara i res*.

3140. Esborrany mecanoscrit amb correccions d'«Una altra música de la tardor» i «L'udol vermell» (R).

«El motor»

2100 (poemari). Poema definitiu manuscrit.

2106 (poemari). Poema definitiu.

2821. 2 esborranys manuscrits amb correccions d'«El motor» i un d'un poema inèdit. 11 de gener de 1966. Parla de Joan Petit i de records dels estius a Begur.

«Tous les jours (Magritte)»

2100 (poemari). «Tardes del vint-i-vuit». Poema manuscrit no definitiu. 1975.

2106 (poemari). Poema definitiu.

2289. Esborrany manuscrit del qual sortiran «El mecànic i la seva família» (R) i «Santa Coloma de Farners, fa molts anys», que serà «Tous les jours (Magritte)».

2497. Dos esborranys manuscrits de «Santa Coloma de Farners, fa molts anys», que serà «Tous les jours (Magritte)». Sobre blanc anys 60, 70, 80.

«Piscina»

2100 (poemari). Poema definitiu mecanoscrit. 1973.

2106 (poemari). Poema definitiu.

2244. «Cap a ser». Esborrany mecanoscrit. En el mateix document hi ha un esborrany mecanoscrit de «Guarda'm dels ganivets». Carpeta negra.

2450. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Títols «Cap a ser» i «Piscina». Hi ha uns versos ratllats que formaven part de «Platja» (PD), segurament com a joc intertextual. Carpeta verda gomes.

«Guarda'm dels ganivets»

2106 (poemari). Poema definitiu imprès. 1972.

2244. «El fortí». Esborrany mecanoscrit amb correccions. En el mateix document hi ha un esborrany mecanoscrit de «Piscina». Carpeta negra.

«Dies al camp»

1662. Dos esborranys mecanoscrits amb correccions. Títols: «Dies al camp» i «La masia». És a la carpeta «Sobre blanc. Poemes Organitzats».

2032. Tres esborranys mecanoscrits amb correccions. Títol «Descripció d'una masia» i «La masia». És a la carpeta negra Sobre blanc mitjà.

2100 (poemari). Poema manuscrit no definitiu. 1975.

2106 (poemari). Poema definitiu.

2188. «El galliner». Esborrany manuscrit (la lletra no sembla la de Vinyoli). Hi ha una nota que indica que el poema sorgeix d'una imitació de Darío de Regoyos (possiblement del quadre *El galliner*). Es troba amb els poemes de *Tot és ara i res*.

2189. Esborrany manuscrit titulat «Un pobre pagès» (la lletra sembla la mateixa que la del document 2188) i esborrany mecanoscrit amb correccions. En surten «Prou» (de TEAIR) i «Dies al camp». Es troba amb els poemes de *Tot és ara i res*.

2190. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. Títols: «Masia», «El galliner», «Descripció d'una masia». Es troba amb els poemes de *Tot és ara i res*.

2217. Dos esborranys mecanoscrits (un amb correccions i l'altre sense i incomplet). 25 de desembre de 1961. Carpeta Sobre Blanc.

2365. «La masia». Esborrany mecanoscrit sense correccions. Carpeta amb documents de *Tot és ara i res*.

2624. Fragment mecanoscrit del poema «IX» (de CDA) i dos fragments de «Dies al camp».

«Hora fixa»

2045. Poema «*Le vierge, le vivace et le bel aujourd'hui*», del qual surten «Cançó de mar» (DM), «Planell» (AHP) i «Hora fixa» (VDA). Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites.

2057. Poema «*Le vierge, le vivace et le bel aujourd'hui*», del qual surten «Cançó de mar» (DM), «Planell» (AHP) i «Hora fixa» (VDA). És amb la secció «El buscador», de «Realitats».

2106 (poemari). Poema definitiu.

2482. Esborrany mecanoscrit amb correccions. També hi ha un fragment de «Ja no invisible» (inèdit, publicat per Xavier Macià, 2001). Carpeta verda gomes.

2486. Esborrany d'un poema inèdit i esborrany d'«Hora fixa» titulat «Observació». La tinta i el paper semblen els mateixos que els de l'esborrany 2075, que és de l'època d'*El Callat*. Carpeta verda gomes.

SEGONA PART

«Sordejo»

1664. Esborrany mecanoscrit amb correccions i esborrany manuscrit. És a la carpeta «Sobre blanc. Poemes Organitzats».

2033. Sembla la segona pàgina d'un poema inèdit («No et moris mai»), però hi ha versos descartats de «Sordejo». Novembre 1974. Al revers hi ha el títol «Gorgs». És a la carpeta negra Sobre blanc mitjà.

2100 (poemari). Poema definitiu manuscrit. 1975.

2106 (poemari). Poema definitiu.

2832. Esborrany mecanoscrit amb correccions d'un poema anterior a «Sordejo» amb el vers «*I must do something of my poverty*». 1966.

«En bona companyia»

2106 (poemari). Títol i nota «Ofert a Miquel Hernández».

2209. Esborrany mecanoscrit amb anotacions manuscrites. 26-XII-1961. Carpeta sobre blanc.

2241. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Sembla que és de l'època de «Pel camí dels mesos».

«Perfectament recordo» i «La farinera abandonada»

2055. Prosa manuscrita amb correccions de la qual surten «Perfectament recordo» i «La farinera abandonada». Carpeta gomes marró. També hi ha una prosa inèdita titulada «El senyor Geli».

2100 (poemari). Poemes definitius mecanoscrits.

2103. Cal·ligrama «Paisatge lineal». Dos versos mecanoscrits que formaran part de «La farinera abandonada».

2106 (poemari). Poemes definitius.

2184. «Records d'un cost». Poema manuscrit. Escrit a l'agost de 1966. En surten «Perfectament recordo» i «La farinera abandonada». És amb els poemes de *Tot és ara i res*.

2363. «Vespres i matinades». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. En surten «La farinera abandonada», «Perfectament recordo» i alguns versos de «L'últim nus». És a la carpeta amb els esborranys de *Tot és ara i res*.
2435. «Vull recordar-te». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. En surten «La farinera abandonada», «Perfectament recordo» i alguns versos de «L'últim nus». Agost 1966. Carpeta verda de gomes.
2447. «Paisatge lineal» sense tenir la forma d'un cal·ligrama. Dos versos mecanoscrits que formaran part de «La farinera abandonada». Carpeta verda gomes.
2448. «Vespres i matinades». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites del qual surten «Perfectament recordo», «L'últim nus» i «La farinera abandonada». Carpeta verda gomes.

«L'últim nus»

1660. Esborrany mecanoscrit amb correccions, titulat «Inacabable cos». És a la carpeta «Sobre blanc. Poemes Organitzats».
- 2100 (poemari). Poema manuscrit no definitiu.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.
2448. «Vespres i matinades». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites del qual surten «Perfectament recordo», «L'últim nus» i «La farinera abandonada». Carpeta verda gomes.
2449. Esborrany mecanoscrit amb correccions, titulat primer «Inacabable cos» i després «L'últim nus». Carpeta verda gomes.

«Projectes de felicitat»

1711. Esborranys mecanoscrits i manuscrits titulats «El corifeu canta. Els alífers» i «Els carbons encesos». En surten els poemes «Un vol d'ocells» (C), «Projectes de felicitat» (VDA) i «El banc de pedra».
- 2106 (poemari). Poema definitiu.
2440. 4 esborranys manuscrits de «Projectes de felicitat». 1965, Aigua Blava – Can Garreta. Títols: «Els carbons encesos», «Imprudències», «Projectes de felicitat». Carpeta verda gomes.

«Un sangtraït a l'horitzó»

2034. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. Embrió del poema, aparentment fruit de l'emoció (de la ràbia i el desengany). És a la carpeta negra Sobre blanc mitjà.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.

«Per molt que ens abracem» i «Una veu des del fosc»

- 2106 (poemari). Poemes definitius.
2445. Quatre esborranys (un de manuscrit amb la mateixa lletra que «El galliner», tres de mecanoscrits) titulats «A les palpentes». En surten «Una veu des del fosc» i «Per molt que ens abracem». Carpeta verda gomes.

«El banc de pedra»

1711. Esborranys mecanoscrits i manuscrits titulats «El corifeu canta. Els alífers» i «Els carbons encesos». En surten els poemes «Un vol d'ocells» (C), «Projectes de felicitat» (VDA) i «El banc de pedra».
2058. Esborrany que forma part del plec «L'aventura», de «Realitats». Carpeta Gomes Marró.
2075. Esborrany manuscrit «No em perdré pas a la ventura...». Carpeta Gomes Marró.
- 2106 (poemari). Poema definitiu. 1964.
2361. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Amb els poemes de *Tot és ara i res*.
2419. Esborrany manuscrit. Carpeta verda de Gomes.
2457. Esborrany manuscrit titulat «La reina». En surten «El banc de pedra» i «El viatge» (EG). Carpeta verda gomes.
2645. N'hi ha algun vers entre esborranys d'*El Callat*.

«La darrera paraula»

- 2100 (poemari). «Escena amb corifeu». Poema mecanoscrit amb correccions, no definitiu.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.
2186. Esborranys manuscrits i mecanoscrits dels poemes «Dimoni» (EG) i «La darrera paraula», aquí titulats «El corifeu». Escrits el desembre de 1961.

«Temps»

- 2100 (poemari). Poema definitiu. 1975.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.

TERCERA PART

«El que en diem morir»

1661. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Sembla que està vinculat amb la mort de Mercè Pladevall i Maseras. Títols: «Rèquiem per a una vella», «En la mort d'una vella». Està dividit en quatre seccions: la primera és «El que en diem morir», la segona té algun vers que sembla que Vinyoli aprofitarà a la dedicatòria d'*El Callat*, els altres s'haurien d'estudiar millor. Hi ha diverses referències a records i vivències de la seva tia.
- 2100 (poemari). Poema no definitiu mecanoscrit.
- 2106 (poemari). Poema definitiu.
2298. Parla d'una mort i fa servir la imatge del «farcell de vida» (d'«El que en diem morir»). El darrer fragment pertany a «Prou» (TEAIR). Carpeta gomes verdes.
2417. Esborrany mecanoscrit amb correccions. En surten «El que en diem morir» i la dedicatòria d'*El Callat*. Escrit en la mort de Mercè Pladevall i Maseras. Carpeta verda de gomes.

«El silenci dels morts»

- 2106 (poemari). Títol.
2362. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Es troba amb els poemes de *Tot és ara i res*.
2421. Esborrany manuscrit i esborrany mecanoscrit amb correccions. V-VI-1967. Maig-juny 1967. Carpeta verda gomes.

«Pietà»

2100 (poemari). Poema definitiu. 1975.

2106 (poemari). Poema definitiu.

«Velles dones fosques»

2106 (poemari). Poema definitiu.

«En la nit»

2105. Esborrany que es troba amb molts poemes d'*Ara que és tard* i alguns de *Vent d'aram* (i un d'*El griu*).

2106 (poemari). Poema definitiu.

2356. Esborrany mecanoscrit amb correccions. Carpeta *Tot és ara i res*.

«Jocs d'escacs»

2106 (poemari). Poema definitiu.

«La mesura d'un home»

2106 (poemari). Poema definitiu. 1974.

2458. Notes sobre *Cruma* (1957), de Manuel de Pedrolo.

«A Rafael Alberti, des de Catalunya»

2106 (poemari). Poema definitiu.

«No tinc ara temps»

1665. Esborrany manuscrit que sembla l'embrió del poema. Aparentment està escrit en un bar, de nit, amb lletra tremolosa. Hi ha correccions tardanes i el títol «La nit». És a la carpeta «Sobre blanc. Poemes Organitzats».

2100 (poemari). Poema no definitiu manuscrit. 1975.

2106 (poemari). Poema definitiu.

II) POEMES INÈDITS O DESCARTATS

«Stonehenge»

2029. Dos esborranys mecanoscrits.

2100 (poemari). Poema manuscrit. 1975.

2285. Poema manuscrit amb correccions.

2305. Poema mecanoscrit.

2319. Poema manuscrit. Forma part d'un poema més extens del qual sortirà «Ciutat-firal» (TEAIR).

«No t'enganyis»

2100 (poemari). Dos esborranys manuscrits. 1974. Amb modificacions sembla que formarà part d'*A hores petites* amb el títol «A un jove».

«La sorra»

2100 (poemari). Esborrany manuscrit amb correccions. Ratllat.

2311. Fotocòpia d'un esborrany manuscrit.
2808. Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites.

«Fins a l'agònic»

- 2100 (poemari). Esborrany manuscrit.

Fragment de «Dies al camp»

- 2100 (poemari). Fragment de «Dies al camp» sense títol comptabilitzat com un poema independent. No apareix a l'índex del poemari.

«S'ha obert una finestra»

2030. «Cocktail-party». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. Carpeta negra (sobre blanc petit).
2048. «Cocktail-party». Esborrany mecanoscrit amb correccions manuscrites. Carpeta negra (sobre blanc petit).
2100 (poemari). «S'ha obert una finestra». Esborrany manuscrit.
2304. «Cocktail-party». Esborrany mecanoscrit. Carpeta verda de gomes.
2454. «Cocktail-party». Esborrany manuscrit. Carpeta verda de gomes.

«Conte de Grimm»

- 2100 (poemari). Esborrany mecanoscrit amb correccions. Ratllat.
2309. Fotocòpia d'un esborrany mecanoscrit.
3117. Dos esborranys mecanoscrits amb correccions manuscrites.

«Paisatge lineal»

- 2100 (poemari). Apareix a l'índex del poemari.
2103. Cal·ligrama mecanoscrit.
2447. Poema mecanoscrit ratllat.

«En forma lleu de branca»

- 2100 (poemari). Apareix a l'índex del poemari.
2286. «Dies de 19», «En forma de branca». Esborrany mecanoscrit amb correccions.

III) POEMARI SENCER

2100. Primera construcció del poemari amb correccions. Conté un índex provisional.
2106. Segona construcció, quasi definitiva, del poemari. Conté el pròleg de Lluís Izquierdo, les endreces del poemari i una llista amb altres llibres de l'autor.

IV) CORRESPONDÈNCIA

196. Salvador Espriu el 21 d'octubre de 1976 agraeix a Joan Vinyoli l'exemplar de *Vent d'aram* que li ha enviat, així com la dedicatòria de «Temps perdut», i n'hi exposa la seva opinió.
201. Salvador Espriu el 6 d'octubre de 1979 agraeix un altre cop a Joan Vinyoli la dedicatòria de «Temps perdut».
215. J.V. Foix agraeix a Vinyoli «Amb ronca veu» el 13 de març de 1973.

556. Joan Vinyoli, en una carta del 1979 a Montserrat Ainaud, explica que «Die Zauberflöte» va ser inspirada per una fotografia d'Ainaud quan era nena que Vinyoli va tenir durant un temps.
587. Xavier Pericay, en una carta del 18 d'agost de 1976, parla a Joan Vinyoli d'un poema de *Vent d'aram* que ha llegit.
663. Targeta de Joan Oliver que acompanyava el contracte de *Vent d'aram*. Juny 1976.
664. Antoni Font i Costa el 22 d'octubre de 1976 agraeix a Joan Vinyoli *Vent d'aram* i les dedicatòries d'«El guany» (a la seva filla) i «Dies al camp» (a ell i la seva esposa).
667. Eduard Palanques agraeix a Vinyoli la dedicatòria a *Vent d'aram*. 24-10-1976.
668. Josep Duran Rubiralta i Mercè Roca agraeixen a Joan Vinyoli *Vent d'aram* i la dedicatòria del poema «Joc d'escacs». 31-10-1976.
669. Agraïment de Montserrat Roig per *Vent d'aram*. 30-11-1976.
671. Berta Font, després de llegir *Vent d'aram*, explica a Joan Vinyoli la importància que té en la seva vida.
724. Anna Maria Ainaud, que ha llegit *Vent d'aram*, escriu a Vinyoli el 21 de novembre de 1976.
3994. Carta de Joan Vinyoli a Núria Candela en què li escriu el vers «I must do something of my poverty» i li promet que algun dia li explicarà d'on va sorgir. 15-4-1976.
3997. Joan Vinyoli diu a Joan Oliver que enyora l'època en què es trobaven i parlaven de *Vent d'aram*. 5-8-1979.
4202. Enric Balaguer explica a Joan Vinyoli que la lectura de *Vent d'aram* l'ha impressionat. 17-4-1977.

V) DESTINATARIS DE DEDICATÒRIES

2144. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Eduard Palanques, Salvador Clotas, Laureà Bonet, Montserrat Roig, Berta Font, Josep Pedreira, Joan de Sagarra.
2145. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Eulàlia Riba, Pere Ribera i Maria Antònia Siguán, Andreu Rossinyol, J.V. Foix, Salvador Espriu, Joan Teixidor, Alexandre Cirici, José Agustín Goytisolo.
2146. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Lluís Izquierdo, Albert Lázaro, Juan del Solar, Artur Sagués.
2147. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Montserrat Ainaud, Teresa Bofill, F.P. Verrié, Anna Maria Ainaud, Òscar Samsó i Glòria Llenas, Mercè Roca i Josep Duran, Montserrat S. Mata, Rosa Regàs, Joan B. Sisquella.
2148. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a J.V. Foix, Salvador Espriu, Joan Teixidor, Alexandre Cirici, José Agustín Goytisolo, Celso Emilio Ferreiro, Joan Oliver, Javier Comín, Miquel Dolç, Marta Pessarrodona, Antoni Comes, etc.
2149. Dedicatòria manuscrita de *Vent d'aram* a Antoni Font i Costa i a Mercè Anyé.
2150. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Teresa Font i Joan Serra, i Jaume Elias.
2151. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Carlos Barral, Maurici Serrahima.
2152. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Mercedes Casanovas, Joan Guitart.
2153. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Carme Picart, Xavier Folch, Xavier Pericay.
2154. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Paco Gracia, Pere Clotas, Celso Emilio Ferreiro.

2155. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram*.
2158. Dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram* a Jordi Perera, Pilar Fornàs.
2159. Llista de dedicatòries manuscrites de *Vent d'aram*.
2160. Llista de destinataris de dedicatòries de *Vent d'aram*.

VI) SOBRE LA TRADUCCIÓ DE VENT D'ARAM

948. Orlando Guillén explica que fa poc que ha acabat la traducció de «Poemas en prosa» i *Viento de cobre*. 7-5-1980.
959. Carta d'Orlando Guillén.
2202. Traducció d'Orlando Guillén de *Vent d'aram* i dels «Poemes en prosa». Mecanoscrita amb correccions. Es troba amb els poemes de *Tot és ara i res*.
3245. Traducció d'Orlando Guillén de *Vent d'aram*. Mecanoscrita amb correccions.

VII) ALTRES

2091. Pròleg de Lluís Izquierdo per a *Vent d'aram*.
2143. Darreres pàgines de *Vent d'aram*: índex, endreces de *Vent d'aram* i altres obres de l'autor.
2676. Contracte d'edició de *Vent d'aram*. 29 d'agost de 1984.
2881. Tria de poemes dels diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemas*.
2906. Tria de poemes dels diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemas*.
2907. Tria de poemes dels diversos llibres de Joan Vinyoli per a l'antologia *Cuarenta poemas*.
2956. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2957. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2961. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2962. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2963. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2964. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2965. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
2966. Liquidacions de drets d'autor de *Vent d'aram*.
3094. Tros de full de llibreta amb anotacions manuscrites de títols o primers versos de poemes. «Els horts» (AHP), «La darrera paraula» (VDA), «Amb ronca veu» (VDA), «La sorra» (inèdit, havia de formar part de VDA), «Escolta'm aquests crits» (VDA). També hi ha versos d'altres poemes que no hem pogut identificar.
3925. Treball escolar amb il·lustracions de *Vent d'aram*.

ANNEX 3

PRIMERA ESTRUCTURACIÓ DE *VENT D'ARAM*¹²¹

Amb ronca veu

1.

Temps perdut

Gorgs

Die Zauberflöte

El lloc

Destí caduc [«Hora fixa»]

El guany

Muntanyes

L'una cosa o l'altra

2.

Paisatge lineal [inèdit]

Engega el motor [«El motor»]

S'ha obert una finestra [inèdit]

En forma lleu de branca [inèdit]

Piscina

Els jardins de «Quinta Amèlia» [inèdit, no conservat]

3.

Dies al camp

Ramat

L'home del vas de vi

Cap al no-res

Aplec

4.

Sordejo

Conte de Grimm [inèdit]

En bona companyia

Perfectament recordo

Projectes de felicitat

L'últim nus

El banc de pedra

Corifeu [«La darrera paraula»]

¹²¹ Transcrivim l'ordenació dels poemes de *Vent d'aram* que hi ha al document C.U. 2100. Quan el títol que figura a l'índex no és el definitiu, anotem entre claudàtors al costat el que apareix al llibre publicat el 1976. Per als poemes inèdits, vegeu l'annex 4.

La nit [«No tinc ara temps»]

Temps

5.

El graner morat

Ombres de tardor [«Amb gavardina grisa»]

Cauen les fulles [«Una altra música de la tardor»]

El silenci dels morts

Pietà

«El que en diem morir»

Cementiri [podria ser «Velles dones fosques»]

Tots ho sabem

Stonehenge [inèdit]

En la nit

Escacs [«Joc d'escacs»]

No t'enganyis [«A un jove», AHP]

Cruma [«La mesura d'un home»]

La sorra [inèdit]

Fins a l'agònic [inèdit]

ANNEX 4

POEMES DESCARTATS PER JOAN VINYOLI EN LA REDACCIÓ DE *VENT D'ARAM*¹²²

Stonehenge¹²³

La mort treballa incansablement.
Tot és de la mort, encara que tinguis
el foc a la mà, Stonehenge.
No riguis així, ves amb compte.
Fosforescència de mar negra.
Tempestuosa tempesta:

Stonehenge. (C.U. 2100: 21)

No t'enganyis¹²⁴

Corre, no caiguis, afanya't per no res,
provant el joc estèril de ser un home;
enganya't, fes un curs de crueltat
amb tu mateix, tot somrient amb els altres.
Ves respirant cada moment la màscara
sobre la taula del quiròfan. Deixa
que vagin fent. Espera sols la sort
de no tornar mai més a respirar
l'aire infestat que ja et matà primer,
i no t'enganyis. (C.U. 2100: 22)

La sorra

No em cridis, no, que mai més no em trobaràs;
que m'he perdut en un desert de sorra
i per molt que amb els braços m'afanyo per surar
sé que m'enfonso.
Quan vegis, ert, un braç amb una mà a l'extrem,
pensa en un tronc amb entrefora de branques.
Tot el que sóc és per ser sepultat
en la sorra. (C.U. 2100: 23)

¹²² Tot i que, tal com assenyalen a l'Annex 2, al Fons Joan Vinyoli es conserven diverses redaccions dels poemes que l'autor va descartar en la creació de *Vent d'aram*, n'hem transcrit únicament la darrera versió.

¹²³ És possible que tingui alguna relació amb «Una veu des del fosc», de VDA.

¹²⁴ Amb modificacions serà publicat a AHP amb el títol «A un jove».

Fins a l'agònic

Fins a l'agònic

La mort vigila i es demostra
minut rere minut.

És per això que trobo
que tot ha de ser dit amb una lenta
persuasiva força irreversible
fins a l'agònic. (C.U. 2100: 24)

Fragment de «Dies al camp» comptabilitzat com a poema independent

De vespre talla el fred l'immòbil aire
de la masia.

A l'angle de la llar, però,
el gran mastí del foc
amb ulls encesos el deté. (C.U. 2100: 25)

S'ha obert una finestra

S'ha obert una finestra i s'ha tancat de cop
amb dring de vidres i moviment de cortines.

L'escala baixa, graó rere graó,
en la teva insondable vida.

On sóc?

J'avais un petit livre sur Cézanne avec des marronniers neigés.
La neige c'est transformée en un brouillard épais
qui se déguise en souvenirs par les ruelles du petit village.
Nous sommes des fugitifs de nos sombres peurs. (C.U. 2100: 26)

Conte de Grimm

Dóna'm la mà, deixa'm mirar-te.

La lluna plou silenciosa, verda,

l'aire aturat neteja els ulls.

Una gran quietud,

però tot d'una
calladament salten les tires
ferrisses que ens cenyien l'àvid cor,
com al fidel servent del rei de Grimm,

que no esclatés de tanta força i moríssim.

Tens la cara enllunada.

Un dia més, un dia més et contemplo.

S'obre el reixat. La casa buida.

Quin gèlid vent assota els arbres?

No sents? Escolta,

que et crida un mort. (C.U. 2100: 27)

Paisatge lineal

Un ample horitzó de pensaments transparents,

una alta, ventosa, vermella matinada aixecant-se del mar. (C.U. 2447)

En forma lleu de branca

Teles metàl·liques separen

l'una de l'altra les quietes pistes

de terra vermellova, ben premsada.

Sec

i repetit, el bot de les pilotes feia un llarg,

tancat després sota el blau-lila del capvespre

de juliol cremant-se.

Quan

de matinada, ja finida, la revetlla dorm

la penetrant olor

d'acàcies, til·lers i tarongers: un combinat d'aromes.

Llavors passejo vestit de seda negra

per corriols mai no petjats i pinto el vast silenci

mai no trencat en forma lleu de branca. (C.U. 2286)

ANNEX 5

POEMES DE VENT D'ARAM. DATACIÓ DELS MATERIALS¹²⁵

PRIMERA PART

«**Temps perdut**». És un poema difícil de datar, ja que al Fons Joan Vinyoli només se'n conserven les dues versions que es troben als poemaris (C.U. 2106 i 2100): no n'hi ha cap esborrany previ, per tant. El document 2100 en data la fixació de 1975.

«**Gorgs**». És un poema difícil de datar, ja que al Fons Joan Vinyoli només se'n conserven les dues versions que es troben als poemaris (C.U. 2106 i 2100): no n'hi ha cap esborrany previ, per tant. El document 2100 en data la fixació de 1975.

«**Die Zauberflöte**». És un poema difícil de datar, ja que al Fons Joan Vinyoli només se'n conserva una versió en un dels poemaris (C.U. 2106). Tot i això, en una carta de 1979 Joan Vinyoli explica a Montserrat Ainaud que el poema va ser inspirat per una fotografia d'Ainaud quan era una nena que el poeta va tenir durant un temps (C.U. 556).

«**El lloc**». És un poema difícil de datar. Al Fons Joan Vinyoli se'n conserva un esborrany mecanoscrit en què uns versos d'«El lloc» formen part d'un poema més extens titulat «L'harmonium» (C.U. 2643). Està paginat, així que a través dels altres esborranys paginats potser es podria arribar a saber de quina època és. També es troba a les dues versions que conservem del poemari (C.U. 2106 i 2100). El document 2100 en data la fixació de 1975.

«**Muntanyes**». Sembla que és de l'època en què es van escriure molts dels poemes d'*Ara que és tard* (C.U. 2105). Inicialment es titulava «Coses estranyes». En dos documents se'ns diu que queda fixat el 1974 (C.U. 2360 i 2106).

«**L'una cosa o l'altra**». Sembla que és de l'època en què es van escriure molts dels poemes d'*Ara que és tard* (C.U. 2105). Al document 2106 (poemari) només n'hi ha el títol.

«**Amb gavardina grisa**». N'hi ha dos esborranys manuscrits que semblen de l'època de la prosa «Pel camí dels mesos», si fa no fa, i que estan acompanyats per un poema inèdit («Novalis»)¹²⁶ fet a partir de fragments de la prosa «Pel camí dels mesos» vinculats a Psique (C.U. 2232). N'hi ha dues versions mecanoscrites amb correccions (que reben els títols «Ombres de tardor», «Sigues de tardor» i «Novembre») (C.U. 2329), però es fa difícil saber de quan són. El poemari 2106 en data la fixació al 1970.

«**Tots ho sabem**». És un poema difícil de datar, ja que al Fons Joan Vinyoli només se'n conserva una versió en un dels poemaris (C.U. 2106), en què es diu que queda fixat el 1975.

¹²⁵ En aquest annex ometem els poemes «El graner morat», «Aplec», «Amb ronca veu» i «El guany» perquè n'hem parlat extensament en el cos del treball.

¹²⁶ Sembla que Vinyoli es plantejarà publicar «Novalis» a AHP (C.U. 3196), però que finalment no ho farà.

- «**L'home del vas de vi**». És un poema difícil de datar. En conservem tres esborranys: dos de mecanoscrits i un de manuscrit (C.U. 1663 i 2283), en què rep el nom de «L'home del vas a la mà». El document 2106 (poemari) en data la fixació al 1975.
- «**Cap al no-res**». Sembla que és de l'època en què es van escriure molts dels poemes d'*Ara que és tard* (al document 2105 n'hi ha dos esborranys). Al poemari (C.U. 2106) es diu que queda fixat el 1975.
- «**Una altra música de la tardor**». Pel tipus de tinta i paper d'alguns dels esborranys sembla que va començar a ser escrit durant l'època d'*El Callat*: de fet, l'autor hi anota «Començat fa molt de temps. Fixat el 1967» (C.U. 2239). A simple vista sembla que té relació amb «L'udol vermell» (R) i «El graner morat» (VDA). N'hi ha sis esborranys manuscrits i dos de mecanoscrits. Es troba als documents 2364, 2237, 2239, 3140 i 2106.
- «**El motor**». En conservem un parell d'esborranys de l'onze de gener de 1966 en què parla dels records dels estius a Begur (C.U. 2821). És possible que tingui relació amb altres poemes publicats. També es troba a les dues versions del poemari (C.U. 2106 i 2100).
- «**Tous les jours**». El primer esborrany que en conservem està acompanyat per una versió primerenca d'«El mecànic i la seva família» (R) (C.U. 2289), i sembla que ha de ser posterior al viatge que Joan Vinyoli fa a Itàlia el 1956, ja que es fa referència a Bèrgam (C.U. 2497). Tot i això, al document 2298 n'hi ha alguns versos escrits amb la tinta que l'autor fa servir durant l'època d'*El Callat*, per tant no deu ser gaire posterior. Tal com suggereix el títol provisional del poema («Tardes del vint-i-vuit»), es basa en les vivències de joventut de Joan Vinyoli a Santa Coloma de Farners l'any 1928. A banda de la versió definitiva del document 2106, en conservem quatre esborranys, un dels quals es troba al poemari 2100, en què es diu que queda fixat el 1975.
- «**Piscina**». S'escriu a la mateixa època que «Guarda'm dels ganivets» (C.U. 2244). Se'n conserven dos esborranys mecanoscrits (C.U. 2450 i 2244), i apareix als documents 2106 i 2100, en què es diu que queda fixat el 1973. Títol «Cap a ser».
- «**Guarda'm dels ganivets**». S'escriu a la mateixa època que «Piscina» i rep el títol «El fortí» (C.U. 2244). En conservem un esborrany mecanoscrit, i a C.U. 2106 hi ha el poema definitiu, que es diu que queda fixat el 1972.
- «**Dies al camp**». Sembla que s'escriu durant l'època de *Tot és ara i res*, perquè la majoria dels esborranys són a la carpeta d'aquest poemari, i té relació amb «Prou», d'aquest mateix llibre. S'inspira en el quadre de Darío de Regoyos *El galliner* (C.U. 2188). En conservem onze esborranys mecanoscrits i tres de manuscrits: C.U. 2365, 1662, 2032, 2188, 2190, 2189, 2217 i 2624. Al poemari 2100 es diu que queda fixat el 1975, i també es troba al document 2106.
- «**Hora fixa**». Formava part de la secció «El buscador» de «Realitats» dins d'un poema titulat «*Le vierge, le vivace et le bel aujourd'hui*» (C.U. 2045 i 2057), del qual surten també «Cançó de mar» (DM) i «Planell» (AHP). Tot i això, per la tinta d'un dels esborranys sembla de

l'època d'*El Callat* (C.U. 2075). En conservem quatre esborranys i el poema definitiu que es troba al document 2106.

SEGONA PART

«**Sordejo**». Se'n conserven dos esborranys mecanoscrits i un de manuscrit (C.U. 1664 i 2832), a banda dels que es troben als dos poemaris (2106 i 2100), en què es diu que va ser fixat el 1975. Sabem que Vinyoli l'escriu després de 1966, perquè hi ha un poema anterior a «Sordejo» amb el vers «*I must do something of my poverty*» datat d'aquest any (C.U. 2832). També hi ha un esborrany incomplet d'un poema inèdit amb versos descartats de «Sordejo» que data del novembre de 1974 (C.U. 2033). És probable, per tant, que Joan Vinyoli l'escrivís als anys 70.

«**En bona companyia**». N'hi ha un esborrany que pel tipus de paper i de tinta fa pensar que és de l'època de «Pel camí dels mesos» (C.U. 2241), i un altre (encara força diferent del definitiu) que data del 26 de desembre de 1961 (C.U. 2209). Al poemari 2106 només en surt el títol, i s'hi diu que va ser ofert a Miquel Hernández.

«**Perfectament recordo**», «**L'últim nus**» i «**La farinera abandonada**». «Perfectament recordo», «L'últim nus» i «La farinera abandonada» sorgeixen d'una mateixa prosa manuscrita que es fa difícil de datar (C.U. 2055). En tot cas, l'agost de 1966, durant la redacció de *Tot és ara i res*, sembla que Joan Vinyoli treballa en un poema basat en aquesta prosa: «Vespres i matinades», del qual hi ha tres esborranys mecanoscrits i un de manuscrit (C.U. 2463, 2435, 2448 i 2184).

De dos dels versos que formaven part de «La farinera abandonada» se'n fa un cal·ligrama («Paisatge lineal»), que Vinyoli es planteja publicar també a *Vent d'aram* (C.U. 2447 i 2103).¹²⁷

Hi ha dos esborranys de «L'últim nus» que no contenen versos dels altres dos poemes i estan titulats «Inacabable cos» (C.U. 1660 i 2449). L'esborrany del poemari 2100 no és definitiu, però el de 2106 sí que ho és.

«**Projectes de felicitat**». Parteix del poema «El corifeu canta. Els alífers», del qual surten també versos d'«Un vol d'ocells» (C) i «El banc de pedra» (VDA) (C.U. 1711). Hi ha quatre esborranys del poema que daten de 1965, Aigua Blava – Can Garreta. Els títols que rep són «Els carbons encesos», «Imprudències» i «Projectes de felicitat» (C.U. 2034). Al poemari 2106 hi ha el poema definitiu.

«**Un sangtraït a l'horitzó**». És difícil de datar, però és possible que sigui dels anys 70. A C.U. 2034 hi ha l'embrió del poema, que aparentment és fruit de la ràbia i el desengany. Al poemari 2106 hi llegim el poema definitiu.

«**Per molt que ens abracem**» i «**Una veu des del fosc**». Són difícils de datar, però tenen un origen comú. N'hi ha quatre esborranys (un de manuscrit, tres de mecanoscrits), que

¹²⁷ Per a la transcripció d'aquest poema vegeu l'Annex 4.

tenen relació també amb «Amb unes altres paraules» (C.U. 2445). Al poemari 2106 en trobem les versions definitives.

«**El banc de pedra**». La tinta i el paper dels primers esborranys ens fan pensar que són de l'època d'*El Callat* (n'hi ha ressons a C.U. 2645 i 2075). Està vinculat amb «El viatge» (EG) (C.U. 2457), inspirat en l'escultura *El rei i la reina* (de Henry Moore) i formava part de «L'aventura» (de «Realitats») (C.U. 2058). N'hi ha versos al poema «El corifeu canta. Els alífers», del qual surten també «Un vol d'ocells» (C) i «Projectes de felicitat» (VDA) (C.U. 1711). El poemari 2106 en data la fixació de 1964. En conservem esborranys als documents 2058, 2419, 2075, 2457 i 2361.

«**La darrera paraula**». Al document 2186 en conservem tres esborranys escrits el desembre de 1961. Sembla que té relació amb «Dimoni» (EG), que en seria una primera part («Corifeu I», «Corifeu II»). El poemari 2100 no en recull una versió definitiva, però la de 2106 sí que ho és.

«**Temps**». És un poema difícil de datar. Només es troba a les dues versions del poemari que hi ha al Fons (C.U. 2106 i 2100), i no en conservem esborranys previs. El document 2100 en data la fixació de 1975.

TERCERA PART

«**El que en diem morir**». La primera versió d'aquest poema («Rèquiem per a una vella») està escrita segurament el 1955, després de la mort de Mercè Pladevall i Maseras i abans de la publicació d'*El Callat*. De fet, la dedicatòria d'*El Callat* sembla que parteix de «Rèquiem per a una vella». En trobem esborranys als documents 1661, 2417 i 2100 (poemari), i la versió definitiva del poema a 2106.

«**El silenci dels morts**». Se'n conserven un esborrany manuscrit i un esborrany mecanoscrit força semblants al definitiu datats del maig-juny de 1967 (C.U. 2421), i un esborrany posterior mecanoscrit (C.U. 2362). Al poemari 2106 només n'apareix el títol.

«**Pietà**». És un poema difícil de datar, ja que només el trobem a les dues versions que conservem del poemari (C.U. 2106 i 2100). El document 2100 en data la fixació de 1975. Joan Vinyoli el dedica a Pere Ribera i a Maria Antònia Siguán, a qui se'ls morí un fill que tenia quinze anys (RIBERA, 2006). Està inspirat en la iconografia típica de les *Pietà*: una mare desolada amb un fill, ja home, mort a la falda (GODAY, 2006).

«**Velles dones fosques**». És un poema difícil de datar, ja que només apareix al poemari 2106 en una versió definitiva. Podria ser que anteriorment s'hagués titulat «Cementiri», que és el nom que rep un dels poemes de l'índex del poemari 2100, però no en conservem cap esborrany.

«**En la nit**». Sembla que es va escriure durant l'època d'*Ara que és tard* (C.U. 2105). N'hi ha un altre esborrany a 2356, a banda del que es troba al poemari definitiu (C.U. 2106).

«**Joc d'escacs**». És difícil de datar, ja que només apareix al poemari 2106 en una versió definitiva.

«**La mesura d'un home**». És complicat de datar, ja que només apareix al poemari 2106, en què es diu que es va fixar el 1974. És possible que el títol provisional del poema («Cruma») estigui relacionat d'alguna manera amb l'obra de Manuel de Pedrolo *Cruma* (1957), tal com ens fa pensar el document 2458.

«**A Rafael Alberti, des de Catalunya**». Només apareix al poemari 2106 en una versió definitiva. Tanmateix, sembla que sorgeix a Les Tres Torres el setembre de 1975, després que el poeta presenciï la persecució i mort d'un jove etarra en mans de la policia espanyola en vigílies de la mort de Franco (SOLÀ, 2014).

«**No tinc ara temps**». És un poema difícil de datar. El primer esborrany va ser escrit en un bar, de nit, amb lletra tremolosa (C.U. 1665). Al poemari 2100, que diu que queda fixat el 1975, n'hi ha una versió provisional, i a 2106 ja hi ha el poema definitiu. La idea de «cavalcar els encesos / cavalls» com a metàfora de la poesia es pot relacionar amb un somni d'infància del poeta (SOLÀ, 2010).

POEMES DESCARTATS.

«**Stonehenge**». Joan Vinyoli parla de la gènesi d'aquest poema en un recital a l'Ateneu Barcelonès del 14 de maig de 1976 (SOLÀ, 2010). Aparentment està vinculat amb «Ciutat-firal» (TEAIR) (C.U. 2319). Sembla que romandrà inèdit. En conservem tres esborranyes, un dels quals és al poemari 2100, en què se'ns diu que queda fixat el 1975. Els altres es troben als documents 2305 i 2285.

«**No t'enganyis**». N'hi ha dos esborranyes a 2100, en què es diu que queda fixat el 1974. Amb modificacions serà publicat a *A hores petites* amb el títol «A un jove».

«**La sorra**». Sembla que romandrà inèdit. En trobem tres esborranyes (C.U. 2311, 2808, 2100), però no ens permeten datar-lo.

«**Fins a l'agònic**». Sembla que romandrà inèdit. Només en conservem un esborrany al poemari 2100.

Fragment de «Dies al camp» comptabilitzat com a poema independent. Hi ha un fragment del poema «Dies al camp» que apareix al document 2100 com si fos una peça independent. Tot i això, com que no figura a l'índex d'aquesta versió de *Vent d'aram* no sabem si Joan Vinyoli es va plantejar de publicar-lo o no.

«**S'ha obert una finestra**». Sembla que romandrà inèdit. Anteriorment s'havia dit «Cocktail-party» (C.U. 2030, 2048, 2304, 2454). És possible que com a mínim sigui posterior a *Tot és ara i res*, ja que l'esborrany de 2454 està escrit al revers d'una versió del poema «Negra nit», d'aquest llibre. A 2100 n'hi ha una versió titulada «S'ha obert una finestra».

«**Conte de Grimm**». Sembla que romandrà inèdit. En trobem tres esborranyes (C.U. 2100, 2309 i 3117), però cap ens permet datar-lo. El títol ens remet als contes dels germans Grimm que Joan Vinyoli va traduir al castellà per a l'editorial Labor però que no es van arribar a publicar, i que es conserven al Fons Joan Vinyoli.

«Paisatge lineal». El trobem esmentat a l'índex del poemari 2100, i apareix en forma de cal·ligrama a 2103 i 2447. Té relació amb «La farinera abandonada» (en què quedarà integrat) i, per tant, també amb la prosa manuscrita que hi ha al document 2055 i amb el poema «Vespres i matinades» (C.U. 2463, 2435, 2448, 2184), amb el qual l'autor treballa l'agost de 1966.

«En forma lleu de branca». El trobem esmentat a l'índex del poemari 2100, però només se'n conserva un esborrany al document 2286, en què es titula «Dies de 19__». Les operacions matemàtiques que hi ha al revers d'aquest full ens permeten deduir que el nom complet del poema havia de ser «Dies de 1928».

ANNEX 6

POEMES DE VENT D'ARAM. DATACIÓ DELS MATERIALS (SÍNTESI GRÀFICA)

LLEGENDA

- Poemes amb esborranys de l'època de *Pel camí dels mesos*, *El Callat* o «Realitats».
- Poemes amb esborranys de l'època de redacció de *Tot és ara i res*.
- Poemes amb esborranys de l'època de redacció d'*Ara que és tard* o 1975.
- Poemes difícils de datar.

Poema	El podem datar?	Fixació ¹²⁸	Publicat abans?
Amb ronca veu	Entre la publicació d' <i>El Callat</i> i la redacció de «Realitats» i <i>Realitats</i> .	1962	Enviat a J.V. Foix pel seu 80è aniversari (1973). <i>Poesia completa 1937-1975</i>

PART 1.

Poema	El podem datar?	Fixació	Publicat abans?
Temps perdut	No. Només és als poemaris.	1975	-
Gorgs	No. Només és als poemaris.	1975	-
Die Zauberflöte	No. Una versió al poemari.	-	-
El lloc	No. Potser més endavant.	1975	-
El guany	12 gener 1973	1974	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
Muntanyes	Època d' <i>Ara que és tard</i> .	1974	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
L'una cosa o l'altra	Època d' <i>Ara que és tard</i> .	-	<i>Mundo Diario (13-V-1976)</i> <i>Poesia completa 1937-1975</i>
El graner morat	Època de <i>Pel camí dels mesos</i> i de <i>Tot és ara i res</i> . «Una cançó foscant» és de 1956, i en conservem dos esborranys de l'època d' <i>El Callat</i> i altres esborranys de 1966.	1974	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
Amb gavardina grisa	Època de <i>Pel camí dels mesos</i> .	1970	<i>Poesia completa 1937-1975,</i>

¹²⁸ Aquestes dates figuren a les versions dels poemaris (C.U. 2100 i 2106) que es conserven al Fons Joan Vinyoli.

			«Ombres de tardor» (1970).
Aplec	XII-1961; XII-1965.	-	Nadala de 1961.
Ramat	No. Cap esberrany.	-	-
Tots ho sabem	No. Una versió al poemari.	1975	-
L'home del vas de vi	No.	1975	-
Cap al no-res	Època d' <i>Ara que és tard</i> .	1975	-
Una altra música de tardor	Època d' <i>El Callat</i> . Hi diu «Començat fa molt de temps. Fixat el 1967».	1967	<i>Poesia completa 1937-1975</i> . «Ca-uen les fulles» (1962)
El motor	11 de gener de 1966	-	-
Tous les jours (Magritte)	Primera versió de l'època d' <i>El Callat</i> , posterior al viatge de Vinyoli a Itàlia (per la referència a Bèrgam), que va ser el 1956.	1975	-
Piscina	No. Època de «Guarda'm els ganivets».	1973	-
Guarda'm dels ganivets	No. Època de «Piscina».	1972	<i>Poesia completa 1937-1975</i> , «Ni que sigui diumenge» (1972).
Dies al camp	Principis dels 60 i època de <i>Tot és ara i res</i> .	1975	Versió antiga («Descripció d'una masia») a <i>El llibre de tothom</i> . Barcelona: Alcidés, 1963, pp. 172-173.
Hora fixa	Època d' <i>El Callat</i> , relació amb «Realitats».	-	-

PART 2.

Poema	El podem datar?	Fixació	Publicat abans?
Sordejo	Més tard de 1966 i abans de 1974. Anys 70, segurament.	1975	-
En bona companyia	Hi ha un esberrany de l'època de <i>Pel camí dels mesos</i> , un altre datat del 26 de desembre de 1961, etc. A <i>Poesia completa 1937-1975</i> es diu que és de 1956.	-	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
Perfectament recordo	Època de <i>Tot és ara i res</i> . Agost 1966.	-	-
L'últim nus	Època de <i>Tot és ara i res</i> . Agost 1966.	-	-
La farinera abandonada	Època de <i>Tot és ara i res</i> . Agost 1966.	-	-

Projectes de felicitat	1965, Aigua Blava – Can Garreta.	-	-
Un sangtraït a l'horitzó	No. Potser més endavant.	-	-
Per molt que ens abraçem	No. Potser més endavant.	-	-
Una veu des del fosc	No. Potser més endavant.	-	-
El banc de pedra	Primers esborranys de l'època d' <i>El Callat</i> . Formava part de «L'aventura» (de «Realitats»).	1964	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
La darrera paraula	Desembre de 1961.	-	-
Temps	No. Només és a les dues versions del poemari.	1975	-

PART 3.

Poema	El podem datar?	Fixació	Publicat abans?
El que en diem morir	Primers esborranys escrits després de la mort de Mercè Pladevall Maseras (1955), època d' <i>El Callat</i> .	-	-
El silenci dels morts	Esborranys quasi definitius al maig-juny de 1967.	1967	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
Pietà	No. Només és a les dues versions del poemari.	1975	.
Velles dones fosques	No. Només és a una versió del poemari.	-	-
En la nit	Època d' <i>Ara que és tard</i> .	1974	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
Joc d'escacs	No. Només és a una versió del poemari.	1975	<i>Poesia completa 1937-1975</i>
La mesura d'un home	No. Només és a una versió del poemari.	1974	<i>Poesia completa 1937-1975</i> , «Cruma» (1974)
A Rafael Alberti, des de Catalunya	Barcelona, Les Tres Torres, setembre de 1975 (segons el poemari).	-	<i>Homenaje a Rafael Alberti desde Cataluña</i> (llibre col·lectiu). Barcelona: Península, 1977, pp. 208-209. Traducció de Javier Aragüés.
No tinc ara temps	No.	1975	

